

641/1926

KALENDAR

Najsvetejšega Srca Jezušovoga

*Veratv
Red. Br.*

Kalendar za naročnike Novin i Marijinoga lista.

XXIII. leto:

1926.

: Ž dovoljenjom knezoškof. ordinariata v Maribori.

Cena 8 Din.

• Dobi se v Črensovcih, Prekmurje, pri vredništvu Novin
i Marijinoga lista, štero je kalendar na svetlo dalo.

Naročnikom M. Lista i Novin.

Tridvajseto leto prihaja k Vam, dragi naročniki, Kalendar Srca Jezušovoga. Letos je od lanskoga dosta vekši. Okroglo sto strani ma, lani pa meo samo 64. Pa ceni njemi je li samo 8 Din. *Ki ma Novine i M. List ali pa samo M. List na celo leto plačeno, dobi kalendar brezplačno.* Ki je med letom stopo med naročnike Novin i M. Lista, dobi ga brezplačno, če je list plačao na celo leto, to je 10 Din. Ovak ga dobi za polovično ceno. Ki samo Novine ma, ga dobi tudi za polovično ceno, če je celo leto naročnik Novin. Velkim sirotam ga damo *brezplačno*.

Gda to naznanimo našim dragim naročnikom, njim želemo, da je kalendar najde v največšoj zadovolnosti i njim prinese obilen blagoslov Srca Jezušovoga.

Črensovci, 1925. aug. 15. na den vnebozetja Bl. D. Marije, naše nebeske matere.

Uredništvo Novin i M. Lista.

Vsaki katoličanec, ki žele Marijino dobro dete biti, naj si naroči Marijin List.

Vsaki katoličanec i evangeličanec, ki žele pravico zvediti, štera se po sveti, v našoj državi i Krajini godi, naj si naroči Novine, štere so jedini krščanski list v Slov. Krajini. Katoličanec, ki nema M. Lista, je gladen človek brez jela. Katoličanec i evangeličanec, ki nema Novin, je delavec, brez orožja ali kratko i dalekoviden človek brez očalij: ne vidi ne malih ne velikih krivic, štere se okoli njega godijo i nemore spoznati ni svojih dobrotnikov.

Komi se mili dva litra vina dati za pravico, ne je vreden pravice. — Ki raj ma svoj žalodec kak Marijino čast, kak zagovor bože i svoje pravice, vreden je, da po rečaj sv. Pisma ga pogubi blek.

I Marijin List i Novine se dobijo v Črensovcih, Prekmurje.

V vredništvu M. Lista v Črensovcih, Prekmurje se dobijo kupiti: 1. Življenje sv. Martina püšpeka za 1 D. 75 p. 2. Življenje sv. Jezušekove Trezike po 5 D. 3. Molitvena knjiga „Hodi k oltarskomi Svestvi“ v polplatno vezana z rdečov obrezov po 12 D., v celo platno vezna z zlatov obrezov 20 Din. v leder vezana z zlatov obrezov 25 Din.

Blagoslovljeno novo leto 1926.

Ma 365 dni, začne se s petkom i dokonča s petkom.

Premekljivi svetki.

Prva predpepelnična nedela	31. jan.	Sv. Trojstvo	30. maja
Pepelnica	17. febr.	Telovo	3. juna
Vüzem	4. april.	Srce Jezušovo	11. juna
Vnebohod	13. maja	1. adv. nedelja	28. nov.
Risalska nedela	23. maja		

Kvatrni in drügi posti.

I. kvatre, postne	24., 26., 27. febr.
II. kvatre, risalske	26., 28., 29. maj.
III. kvatre, jesenske	15., 17., 18. sept.
IV. kvatre, adventne	15., 17., 18. dec.

Letni časi.

Sprotoletje se začne	21. marca
Leto ali poletje se začne	21. tunija
Jesen se začne	23. sept.
Zima se začne	22 dec.

Postni red.

Po najnovejšem cerkvenom zakoni (C. I. C. Tit. XIV. Can. 1250-1254) se etak glasi postni red:
„Zakon zadržanja prepove vživanje mesa i župe iz mesa, ne prepove pa belic, mleka i zabela kakšegakoli niti onoga ne iz slanine stvari. Zakon posta predpiše, da se do sitosti na den samo ednok najemo; ne prepove pa zajtra i večer hrane k sebi jemati a pri-kakovosti i količini hrane se moremo držati navade svojega kraja. Ne je prepovedano pri ednom jeli skupno vživati meso i ribe, niti večerje z obedom spremeniti. (To je, sme se večer do sitosti najesti, poldne pa samo polovico navadne večer zavživati.) Zakon samoga zadržanja veže vsaki petek. Zakon zadržanja i posta moremo držati na pepelnico, po petkaj i sobotaj velikoga posta i kvatre, tiste dni pred Risali, Velikov Mešov, Vsemi sveci i Božičom. Zakon samoga posta nas veže vse ostale dni velikoga posta. Zakon zadržanja ali zadržanja i posta ali samoga posta ne veže po nedelaj, zapovedanih svet-kaj zvün svetkov vu velikom posti i se mesto teh dni nej trebe en den prle postiti i odpade tüdi post z zadržanjem na Veliko soboto popoldnevi. Z temi predpisi se nikaj ne spremeni pri posebnih olejšavaj, pri oblübjaj kakše osebe, ali kakšega društva, pri pravilaj i vodilaj kakšega reda ali potrjene družbe s skupnim življenjom bodisi moške ali ženske, čeravno nema oblüb. Zakon zadržanja veže one, ki so sedmo leto svoje starosti spunili. Zakon posta veže od spunjenoga edendvajsetoga do začetoga šestdesetoga“. To je zdaj postna zapoved. Ar jo v celoti objavimo, križov k postnim dnevam nesmo djali.

Potemnenje sunca i meseca.

Popuno potemnenje sunca je 14. januara, začetek ob 5 vöri zajtra, konec ob 10. vöri, pri nas ga ne vidimo. Vidili ga bodo v srednjoj Afriki, ide prek Indijskoga oceana i otočja Sunda i konča se na otokih Filipini.

Drügo obročkasto potemnenje je 9. i 10. julija, začetek ob 9 vöri 20 min. večer i se konča 10. julija ob 3. vöri zajtra. Tüdi toga potemnenja pri nas nomo vidili, nego ide ob vshodnoj obali Azije, prek Velkoga oceana do Srednje Amerike.

Mesečnoga potemnenja letos nega.

Mesečna znamenja.

Mlad ☾

Prvi krajec ☾

Pun ☽

Zadnji krajec ☾

Vladarska hiža kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovencev.

Njegovo Veličanstvo kral Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srbskom kalendaru 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. augusta 16. po očinoj smrti potom svoje vlade ar je v Parizi ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumuns-koga kralja. Niegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Rojen v Belgradi 6. sept. 1923. Kralova bratja : Princeza Jelena, rojena na Reki 23. okt. 1. 1884. (po srbsk. kalendaru 5. nov.) zdana 21. aug. (po srbsk. kalendaru 2 sept.) 1. 1911. s Konstantinom Konstantinovičem kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürrij, rojen na Cetinji 27. augusta (po srbskom kalendaru 9. septembra) leta 1887.

Národní svetki.*

28. junija: Vidov den, spomin na bitko na Kosovem l. 1389.

1. decembra: Osvetek nar. zjedinenja Srbov, Hrvatov i Slovencev.

17. decembra: rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Poštne pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tüzemstvo)	
v tüzemstvo	v inozemstvo*	C e n e	
P i s m a		težne	vrednostne
do 20 gr. 1 Din	do 20 gr. 3 Din.	do 3 kg. 8 Din.	do 100 Din. 100 p.
40 " 1,50 "	40 " 4,50 "	" 5 " 12 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 50 gr.	itd., za vsakih 20	" 10 " 25 "	" 1000 " 500 "
50 par več. Edna	gramov 1:50 D več.	" 15 " 40 "	" 5000 " 10 din.
para je 4 filere.		" 20 " 50 "	
D o p i s n i c e		Ekspresnina 6 Din	
navadne 50 par	navadne 1:50 par	Povratnica 6 "	
		Poizvednina 6 "	
T i s k o v i n e		Nakaznice	
do 50 gr. 25 par	do 50 gr. 50 par	(utalvány)	
100 " 50 "	100 " 100 "	Za znesek: do 25 Din. 1 Din	
itd., za vsakih 50	itd., za vsakih 50	" 50 " 2 "	
gramov 25 par več.	gram 50 par več.	" 100 " 3 "	
		" 300 " 4 "	
		" 500 " 5 "	
		" 1000 " 6 "	
Priporočnina 3 Din.	Priporočnina 3 Din.	Ekspresnina 3 dinar	
Ekspresnina 3 "	Ekspresnina 6 "	Poizvednica 3 "	
Poizvednina 3 "	Poizvednina 3 "		
Zvün štemplov na navadna pisma se računajo esče té cene.			
*vö z orsaga.			

* Naredni svetki ali državni prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev, na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

SEČEN — JANUAR

Prekmurec

pravi :

Če dež ide na den novoga leta, tak tudi mešnjeka. Je januara mokrilo, polje de slabo nosilo.

Vremen:

Začne se z mrazom ; 16. mrzlo
1 vsaki den naprej ; 20. sneg do 27., te viher z za-
piši, zatem
sneg do
konca.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	P	Novo leto	7 50	4 17
2	S	Makarij, opat	7 50	4 18
Gda je Herod vmro.				
3	N	Genovefa, d.	7 49	4 18
4	P	Ime Jezušovo	7 49	4 19
5	T	Telesfor, pap.	7 49	4 20
6	S	Sv. Trije krali	7 49	4 22
7	Č	Lucijan, mantr.	7 48	4 23
8	P	† Severin, opat	7 48	4 24
9	S	Julijan in Baz.	7 48	4 25
Dvanajstletni Jezuš v cerkvi.				
10	N	I. po Treh kralaj	7 48	4 26
11	P	Higin, pap., m.	7 47	4 27
12	T	Ernest, pūšp.	7 47	4 29
13	S	Veronika, dev.	7 47	4 30
14	Č	Hilarij, pūšp.	7 46	4 32
15	P	† Pavel pūšč.	7 45	4 33
16	S	Marcelin papa	7 45	4 34
O gostüvanji v Kani gal.				
17	N	II. po Treh kralaj	7 44	4 35
18	P	Sv. Petra stol v R.	7 43	4 36
19	T	Sv. Drūžina	7 42	4 38
20	S	Fabijan i Sebeštlan	7 41	4 39
21	Č	Neža, (Agneš) dev.	7 41	4 40
22	P	† Vincenc, mantr.	7 40	4 42
23	S	Zaročenje Mar. Dev.	7 40	4 44
Jezuš ozdravi gobavoga.				
24	N	III. po Treh kralaj	7 39	4 45
25	P	Preobrn. Pavla	7 38	4 47
26	T	Polikarp, pūšp.	7 37	4 48
27	S	Janoš Zlatovüst	7 36	4 50
28	Č	Marjeta, dev.	7 34	4 51
29	P	† Francisek Sal.	7 33	4 53
30	S	Martina, dev.	7 32	4 54
Od delavcov v goricaј.				
31	N	I. predpepelnicov	7 31	4 56

Posvečeni sv. Drūžini: Jezuš, Mariji, Jožef.

SÜŠEC — FEBRUAR

**Prekmurec
pravi:**

Zemla de v
leti malo pila,
če v süšci je
preveč vlage
dobila.

Vreme:

V začetki de-
ževno; od
9—12 lepo,
prijetno vre-
me, zatem tri
dni sneg, po
njem pa ve-
lika zima; 21.
dež, zatem
sneg, mraz do
konca; 28.
viher z dežom

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	P	Ignacij, püšp.	7 29	4 57	
2	T	Svečnica	7 28	4 59	
3	S	Balaž, püšp.	7 27	5 00	
4	Č	Andrej Korsini	7 25	5 2	
5	P	† Agata, d., m.	7 24	5 4	
6	S	Doroteja, d. m. ☾	7 29	5 6	
Od sejača i semena.					
7	N	2. predpepelnična	7 21	5 7	
8	P	Janoš Mat.	7 20	5 8	
9	T	Apolonija, Ciril	7 19	5 10	
10	S	Školastika, d.	7 17	5 12	
11	Č	Lorška M. B.	7 16	5 13	
12	P	† Eulalija, dev. ☼	7 14	5 14	
13	S	Katarina od R.	7 12	5 16	
Jezuš ozdravi slepca.					
14	N	3. predpepelnična	7 11	5 17	
15	P	Faustin in Jov.	7 9	5 19	
16	T	Julij., d. m.	7 7	5 21	
17	S	† Pepelnica	7 6	5 22	
18	Č	Simeon, püšp.	7 4	5 24	
19	P	† Julian, mantr. ☾	7 2	5 26	
20	S	Eleuterij, püšp.	7 0	5 27	
Hüdi düh sküšava Jezüša.					
21	N	1. postna.	6 59	5 29	
22	P	Stol sv. Petra	6 58	5 30	
23	T	Peter Dam.	6 56	5 31	
24	S	† Kv., Matjaš ap.	6 54	5 33	
25	Č	Valburga	6 52	5 35	
26	P	† Kv., Marjeta	6 50	5 37	
27	S	† Kv., Matilda ☼	6 48	5 38	
Jezuš se na gori spremeni.					
28	N	2. postna. Roman	6 46	5 40	

MALI TRAVEN — MARC

Prekmurec pravi:

Či je svečna
mráz, je v
malom travni
moker obraz.
Gda se fa-
senk na sunci
peče, te leto
dober pov
nese.

Vremen:

Mrzlo do 20;
od 22—23,
močen mráz;
od 25. do
konca vsako
jutro mráz.
čerez den pa
rosi.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	P	Albin, püšp.	6 43	5 42	
2	T	Simplicij, pap.	6 41	5 44	
3	S	Kunigunda, cas.	6 39	5 45	
4	Č	Kazimir, sp.	6 37	5 47	
5	P	† Friderik, sp.	6 35	5 49	
6	S	Fridolin, apat	6 33	5 50	
Jezus stira hüdoga düha.					
7	N	3. postna. Tomaž ☾	6 31	5 51	
8	P	Janoš od Boga	6 29	5 54	
9	T	Franciška Rim.	6 27	5 55	
10	S	40 mantrnikov	6 25	5 56	
11	Č	Heraklij	6 23	5 58	
12	P	† Gregor V., p.	6 21	5 59	
13	S	Rozina, dovica	6 19	6 0	
Jezus nasiti 5000 možov.					
14	N	4. postna. ☾	6 17	6 2	
15	P	Klemen. H.	6 15	6 3	
16	T	Agapit, püšp.	6 13	6 5	
17	S	Jedert, devica	6 11	6 6	
18	Č	Ciril. Jeruz.	6 9	6 8	
19	P	Sv. Jožef	6 7	6 9	
20	S	Volfram, püšp.	6 5	6 11	
Jezusa sčejo kamenivati.					
21	N	5. postna. (čarna) ☾	6 3	6 13	
22	P	Katarina	6 1	6 14	
23	T	Viktorin, m.	5 59	6 15	
24	S	Gabriel, arkang.	5 57	6 17	
25	Č	Ceplena Marija	5 55	6 18	
26	P	† Marija 7 žal.	5 53	6 19	
27	S	Rupert, püšp.	5 51	6 21	
Jezusov prihod v Jeruzalem.					
28	N	Cvetna nedelja	5 49	6 23	
29	P	Ciril ☾	5 47	6 24	
30	T	Janos. Klimak	5 45	6 25	
31	S	Modest, püšp.	5 43	6 26	

VELIKI TRAVEN — APRIL

**Prekmurec
pravi :**

Žito ma veliko
klasovje, če
čezmigovec
lepo cvetel!

Vremen :
7. Mrzlo ; 4.
lepo, toplo; 8.
vetreno tū pa
tam z dežom ;
9—11 lepo,
toplo; 18. vi-
her s sneg ;
19 lepo ; za-
tem do 23. dež
z grmlenjom,
zatem mrzel
prek 25. močen
mraz; 30. ob-
lačno.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	Č	Veliki četrtek	5 41	6 28	
2	P	† Veliki petek	5 39	6 29	
3	S	† Veliki sobota	5 37	6 30	
Jezuš stane od mrtvih.					
4	N	Vüzem	5 35	6 32	
5	P	Vüzemski pond. ☾	5 33	6 34	
6	T	Sikst, papa	5 31	6 35	
7	S	Herman Jožef	5 29	6 36	
8	Č	Albert, pūsp.	5 27	6 38	
9	P	† Marija, Kleofa	5 25	9 39	
10	S	Mehtilda	5 23	6 40	
Jezuš se prikaže vučenikom.					
11	N	Bela nedelja	5 21	6 42	
12	P	Zenan pūsp. ☾	5 19	6 43	
13	T	Hermenegild	5 17	6 44	
14	S	Tiburcij, Justin	5 15	6 46	
15	Č	Helena, kralica	5 13	6 47	
16	P	† Benedikt Lab.	5 11	6 49	
17	S	Anicet papa	5 9	6 50	
Jezuš dober paster.					
18	N	Apolonij mantr.	5 7	6 52	
19	P	Leon Veliki	5 5	6 53	
20	T	Marcelin, pūsp. ☾	5 3	6 55	
21	S	Var. sv. Jožefa	5 1	6 56	
22	Č	Soter i Kaj., p.	5 0	6 57	
23	P	† Adalbert, pūsp.	4 58	6 59	
24	S	Jürij, mantr.	4 56	7 1	
Jezuš napove svoj prihod.					
25	N	Marko, ev.	4 55	7 2	
26	P	Mati d. tanača	4 53	7 3	
27	T	Peter Kanizij	4 51	7 5	
28	S	Paveo od Križa ☾	4 50	7 6	
29	Č	Peter, mantr.	48	7 7	
30	P	† Katarina Sij.	46	7 9	

Posvečeni božoj Glavi i sv. Janoši Evangelisti.

**Prekmurec
pravi:**

Risalsček
moker, ivan-
sček pa mla-
čen, kmet
tisto leto boš
žeden i lačen

Vremen.

1. i 2. megla,
vetrovno, mr-
zlo, od 4. do
15. lepo, vroče
vreme, z ma-
limi grmlenjem
i deščom me-
šano; 24. zajt-
ra led, 27. lepo
28. 29. mrzlo
i malo dešča,
30. mraz i
zmrzne.

Den		Sunčni	
		zhod	zahod
1	S Filip in Jak.	4 45	7 10
Jezuš obeta sv. Dūha.			
2	N Atanazij, pūšp.	4 43	7 11
3	P Najd sv. Križa	4 41	7 12
4	T Florijan	4 40	7 14
5	S Pij V., papa	4 38	7 15
6	Č Janoš p. lat. vrati	4 37	7 17
7	P † Stanislav, m.	4 35	7 18
8	S Prik. Mihaela	4 34	7 19
Jezuš vči o molitvi.			
9	N Križova	4 33	7 21
10	P Antonin, pūšp.	4 31	7 22
11	T Mamert, pūšp.	4 29	7 24
12	S Pankracij, m.	4 27	7 25
13	Č Kr. vnebohod	4 26	7 26
14	P † Bonifacij, m.	4 25	7 27
15	S Žofija, m., Izid.	4 24	7 28
O pričakūvanji sv. Dūha.			
16	N Janez Nep., m.	4 23	7 29
17	P Paškal, sp.	4 22	7 31
18	T Feliks, sp.	4 21	7 32
19	S Celestin, pap.	4 20	7 34
20	Č Bernard, sp.	4 19	7 35
21	P † Valens sp.	4 18	7 36
22	S Helena, d.	4 17	7 37
Prihod sv. Dūha.			
23	N Ris. Prih. sv. Dūha	4 16	7 38
24	P Risalski pondelek	4 15	7 39
25	T Urban, p.	4 14	7 40
26	S † Kv., Zamor, mantr.	4 13	7 42
27	Č Magdalena Pac.	4 12	7 43
28	P † Kv. Ferdinand	5 11	7 44
29	S † Kv. Maksim	4 10	7 45
Meni je dana vsa oblast.			
30	N 1. Sv Trojstva	4 10	7 46
31	P Angela, dev.	4 9	7 48

Z a p i s n i k

IVANŠČEK — JUNIJ

Prekmurec pravi:

Žitno leto slabo rodi, kda se na Telovo nebo skuži. Štirideset dni se nebo skuži, če na Medarovo ž njega rosi.

Vremen.

2. lepo, 3. dež, od 4. do 8. megleno, 9. vroči lepi den, 10. nespremenljivo, od 11. do 14. hladno, večer vroče, 15. po dnevi i ponoči dešč. 20. zajtra jako mrzlo; 22 i 23 lepo i vroče.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod zahod		
1	T	Fortunat	4 8	7 47	
2	S	Evgenij I., pap.	4 7	7 48	
3	Č	Telovo	4 6	7 49	
4	P	† Frančišek Kar.	4 5	7 50	
5	S	Bonifacij	4 5	7 50	
Prilika o velkoj večerji.					
6	N	2. po Risalaj	4 5	7 51	
7	P	Robert, sp.	4 4	7 52	
8	T	Medard, pūsp.	4 4	7 53	
9	S	Primož in Fel.	4 3	7 54	
10	Č	Marjeta, kr.	4 3	7 54	
11	P	† Srce Jezuš.	4 3	7 54	
12	S	Srce Marijino	4 3	7 56	
Prilika o zgüblenoi ovci.					
13	N	3. po Risalaj	4 3	7 57	
14	P	Bazilij, pūsp.	4 3	7 57	
15	T	Vid, mantr.	4 3	7 58	
16	S	Jošt, Fr. Regi, sp.	4 3	7 58	
17	Č	Adolf, pūsp.	4 2	7 59	
18	P	† Marka i M.	4 2	7 59	
19	S	Gerv. in Prot.	4 2	7 59	
O velkom vlovlenji rib.					
20	N	4. po Risalaj	4 3	8 0	
21	P	Alozij, sp.	4 3	8 0	
22	T	Ahacij, m.	4 3	8 0	
23	S	Eberhard, š.	4 3	8 0	
24	Č	Ivan Krst.	4 3	8 0	
25	P	† Viljem, op.	4 4	8 0	
26	S	Janoš in Pavco m.	4 4	8 0	
O farizejskoj pravičnosti.					
27	N	5. po Risalaj	4 5	8 0	
28	P	Leon II., pap.	4 5	8 0	
29	T	Peter i Pavco	4 6	8 0	
30	S	Spomin Pavla	4 6	8 0	

JAKOPEŠČEK — JULIJ

**Prekmurec
pravi :**

Štirideset dni
bo še lepo,
če je drugi
den julija
vedro.

Vremen :

Od 1. do 3.
mrzlo; 4. top-
lo; 6. mrzlo;
od 16. do 18.
toplo, od 19.
do 21. dešč,
od 23. dokon-
ca toplo i
vroče.

Den			Sunčni		
			vzhod	zahod	Z a p i s n i k
1	Č	Presv. Krv	4 7	8 0	
2	P	† Srpna Marija	4 8	7 59	
3	S	Heliodor, pūsp.	4 8	7 59	
Jezuš nasiti 4000 možov.					
4	N	6. po Risalaj	4 8	7 58	
5	P	Ciril i Metod	4 9	7 58	
6	T	Izaija, prerok	4 10	7 57	
7	S	Vilibald, pūsp.	4 11	7 57	
8	Č	Elizabeta, kr.	4 12	7 56	
9	P	† 19 mantr. Gork.	4 12	7 56	
10	S	Amalija, dev.	4 13	7 56	
O lažljivih prorokaj.					
11	N	7. po Risalaj	4 14	7 55	
12	P	Mohor in F.	4 15	7 54	
13	T	Marjeta, d., m.	4 16	7 54	
14	S	Bonaventura	4 17	7 53	
15	Č	Henrik I., casar	4 18	7 52	
16	P	Karmelska M. B.	4 20	7 52	
17	S	Aleš, sp.	4 21	7 51	
O krivičnom špani					
18	N	8. po Risalaj	4 22	7 50	
19	P	Vincencij Pav.	4 23	7 49	
20	T	Elija, prerok	4 24	7 47	
21	S	Prakseda, dev.	4 25	7 46	
22	Č	Marija Magdal.	4 26	7 45	
23	P	† Apolinar, pūsp.	4 27	7 44	
24	S	Kristina, dev.	4 28	7 43	
Jezuš joče nad Jeruzalemom					
25	N	9. po Risalaj	4 29	7 42	
26	P	Ana, mati M. B.	4 30	7 41	
27	T	Pantaleon, m.	4 31	7 40	
28	S	Inocencij, p.	4 32	7 39	
29	Č	Marta, d.	4 34	7 38	
30	P	† Abdon, Senen	4 36	7 36	
31	S	Ignacij Lojola	4 37	7 35	

Posvečeni presv. Krvi Jezušovej.

MEŠNJEK — AUGUST

Prekmurec pravi:

Gda je na
Lovrenčovo
grozdje meli-
ko, goričanec
si obeta vino
gladko.

Vremen.

Od 1. do 6
lepo, toplo; 8.
celi den dešč;
od 9—11 me-
glenoidežev-
no; 13. lepo.
15. po noči
mráz; 16. gm-
lenje, blisk po
krajih dež; 17.
mrzlo. 25. le-
po jako vroče
30. i 31. dešč.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k	
		vzhod zahod			
O farizeji i publikanuši.					
1	N	10. po Risalaj	4 38	7 34	
2	P	Porciunkula	4 39	7 32	
3	T	Najd. sv. Štefana	4 40	7 30	
4	S	Dominik, sp.	4 41	7 29	
5	Č	M. Snežna, Ožb.	4 43	7 28	
6	P	† Spreobrnjenje Gosp.	4 44	7 26	
7	S	Kajetan, Afra	4 45	7 25	
Jezuš ozdravi glühonemoga.					
8	N	11. po Risalaj	4 47	7 23	
9	P	Roman, mantr.	4 48	7 22	
10	T	Lavrencij, m	4 49	7 20	
11	S	Tiburcij, Suz.	4 50	7 18	
12	Č	Klara, dev.	4 51	7 16	
13	P	† Hipol. in Kasij.	4 53	7 15	
14	S	† Evzebij, sp.	4 54	7 13	
O smilenom Samaritani.					
15	N	12. po Ris. Vel. meša	4 55	7 11	
16	P	Rok, Joahim	4 57	7 10	
17	T	Liberat, opat	4 59	7 8	
18	S	Helena, kr.	5 0	7 6	
19	Č	Ludovik, pūšp.	5 1	7 5	
20	P	† Bernard, opat	5 2	7 3	
21	S	Ivana Franč., v.	5 3	7 1	
Jezuš ozdravi 10 gobavih.					
22	N	13. po Risalaj	5 5	6 59	
23	P	Filip Ben., sp.	5 6	6 57	
24	T	Bertalan, ap.	5 7	6 55	
25	S	Ludovik, kr.	5 9	6 54	
26	Č	Cefirin, papa	5 11	6 52	
27	P	† Jožef Kalasanc	5 12	6 50	
28	S	Augustin, pūšp.	5 13	6 48	
O božoj previdnosti.					
29	N	14. po Risalaj.	5 15	6 46	
30	P	Roza Lim.	5 16	6 44	
31	T	Rajmund, sp.	5 18	6 42	

Posvečeni prečistomi Srci Marijinomi.

MIHALŠČEK — SEPTEMBER

**Prekmurec
pravi :**

Či na Miha-
lovo sever
vleče, veliko
zimo i sneg
prinese.

Vremen :

1. do 4. toplo
vreme, 4. po
noči grmenje
i po ništernih
krajih dešč, 5.
do 9. jasno,
malo dešča,
18. do 25. ne-
spremenljivo
27. lepo toplo
29. dešč.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k	
		vzhod zahod			
1	S	Marija tolaž., Ilij	5 19	5 40	
2	Č	Štefan, kral	5 20	6 38	
3	P	† Mansuet, püsp.	5 21	6 36	
4	S	Rozalija, d., Ida	5 22	6 34	
O mladenci v Najmi.					
5	N	15. po Risalaj	5 24	6 32	
6	P	Pelagij, m.	5 25	6 30	
7	T	Regina, dev.	5 26	6 28	
8	S	Mala meša N. B. D. M.	5 28	6 26	
9	Č	Sv. Pet. Klaver	5 29	6 24	
10	P	† Nikolaj Toled	5 30	6 22	
11	S	Prot in Hiacint	5 32	6 20	
Jezuš ozdravi vodeničnoga.					
12	N	16. po Risalaj	5 34	6 18	
13	P	Notburga, d.	5 35	6 16	
14	T	Poviš sv. kr.	5 36	6 14	
15	S	† Kv. M. 7 žal.	5 37	6 12	
16	Č	Ljudmila	5 39	6 10	
17	P	† Kv. Lambert,	5 40	6 8	
18	S	† Kv. Jožef K.	5 41	6 5	
O najvejšoj zapovedi.					
19	N	17. po Risalaj.	5 43	6 3	
20	P	Evstahij	5 44	6 1	
21	T	Matevž, ap.	5 46	5 59	
22	S	Tomaž Vil.	5 47	5 57	
23	Č	Tekla, devica	5 48	5 55	
24	P	† Mar. reš. jetn.	5 50	5 53	
25	S	Kleofa, sp.	5 52	5 51	
Jezuš ozdravi z žlakom vdarjenoga.					
26	N	18. po Risalaj.	5 53	5 49	
27	P	Küzma jn Dam.	5 54	5 47	
28	T	Vaclav, kral	5 55	5 45	
29	S	Mihael, arkang.	5 56	5 43	
30	Č	Hieronimi sp.	5 58	5 41	

Posvečeni angelom čuvarom i Mariji 7 žalosti.

VSESVIŠČEK — OKTOBER

Prekmurec
pravi:

Zima rada z
repom bije,
če dolgo toplo
sunce sije.

Vremen :
1. lepo, 2 i 3
zajtra zmrz-
njeno i jasno,
4 i 5. lepo,
toplo, 7 celi
den dešč, 8.
do 14 mcgleno,
mrzlo, 15.
deževno, vē-
trovne, 16. ve-
ter i sneg, 19.
nespremenlji-
vo, 21. do 27.
močen dešč.

Den		Sunčni zhod zahod		Z a p i s n i k
1	P	† Remigij, pūšp.	6 0 5 39	
2	S	Angeli čuv.	6 1 5 37	
O kralovski gostúvanji				
3	N	19. po Risalaj	6 2 5 35	
4	P	Francišek S.	6 4 5 33	
5	T	Placid in tov.	6 5 5 31	
6	S	Bruno, sp.	6 6 5 29	
7	Č	D. Mar. sv. čisla.	6 7 5 27	
8	P	† Brigita dovica.	6 9 5 25	
9	S	Dionizij, pūšp.	6 11 5 23	
Jezuš ozdravi kral. sina				
10	N	20. po Risalaj	6 12 5 21	
11	P	Firmin, pūšp.	6 13 5 19	
12	T	Maksimilijan, pūšp.	6 15 5 17	
13	S	Edvard, kr.	6 17 5 15	
14	Č	Kalist, papa	6 18 5 13	
15	P	† Terezija, dev.	5 19 5 11	
16	S	Posveč. cerk., Gal	6 21 5 9	
Prilika o kralovom računi				
17	N	21. po Risalaj	6 22 5 8	
18	P	Lukač evang.	6 24 5 6	
19	T	Peter Alk., sp.	6 25 5 4	
20	S	Janoš Kancijan	6 26 5 2	
21	Č	Uršula, dev.	6 28 5 0	
22	P	† Kordula, dev.	6 30 4 58	
23	S	Severin, pūšp.	6 31 4 56	
O dačnih penezaj				
24	N	22. po Risalaj	6 33 4 55	
25	P	Kris. in Dar., m	6 34 4 53	
26	T	Evarist, pap.	6 35 4 51	
27	S	Frumencij, pūšp.	6 37 4 50	
28	Č	Sim. in Juda	6 39 4 48	
29	P	† Narcis, pūšp.	6 40 4 46	
30	S	Alfonz R. sp.	6 42 4 44	
Od Jairove hčere.				
31	N	23. po Risalaj	6 44 4 42	

Posvečeni Kralici sv. čisla.

ANDREJŠČEK — NOVEMBER

**Prekmurec
pravi:**

Mraz vseh-
svecov to po-
meni, da
Martinov
den bo lepi.

Vremen:

1. do 14. dešč
i mrzlo; 16.
po noči sneg;
17. do 20.
dešč; 21. do
26. lepo to-
plo kak po
leti, lepo do
konca.

Den		Sunčni		Z a p i s n i k
		zhod	zahod	
1	P	Vsi sveci.	6 45	4 41
2	T	Dušni den	6 46	4 40
3	S	Hubert, püsp.	9 48	4 38
4	Č	Karel Boromej	6 49	4 37
5	P	† Zaharija	6 52	4 36
6	S	Lenart, op.	6 52	4 34
O dobrom semeni				
7	N	24. po Risalaj	6 54	4 33
8	P	Bogomir, püsp.	6 55	4 32
9	T	Božidar, m.	6 56	4 30
10	S	Andrej Avel.	6 58	4 29
11	Č	Martin, püsp.	7 0	4 28
12	P	† Martin, pap.	7 2	4 26
13	S	Starislav Kost.	7 3	4 25
O muštarskom zrni				
14	N	1. pred adv.	7 4	4 24
15	P	Leopold, Jed.	7 6	4 23
16	T	Otmar, op.	7 8	4 22
17	S	Čudečineči Gregor	7 9	4 21
18	Č	Posv. baz. s. P v R.	7 11	4 19
19	P	† Elizabeta, kr.	7 12	4 18
20	S	Feliks Val.	7 13	4 17
O grozoti razdjanja.				
21	N	2. pred adv.	7 15	4 16
22	P	Cecilija, d.	7 17	4 15
23	T	Klemen, p.	7 18	4 14
24	S	Janoš od Križa sp.	7 19	4 14
25	Č	Katarina, d.	7 21	4 13
26	P	Janoš Berhmans	7 22	4 12
27	S	Virgil., Ahacij	7 23	4 12
O poslednjoj sodbi				
28	N	1. adv. Gregor	7 25	4 11
29	P	Saturnin	7 26	4 11
30	T	Andrej, ap.	7 28	4 10

Posvečeni priprošnji za verne duše.

BOŽIČ — DECEMBER

Prekmurec

pravi:

Lucija kratki
den, je znano
ljüdem.

Vremen.

1. i 2. sneg; 3. do
8. nespremenljivo;
9. ponoči jako mrzlo i sneg;
11. i 12. zviunredno
močna zima
13. do 14. sneg;
16. jasno i jako
mrzlo do 20. i
malo snega

Den	Sunčni		Z a p i s n i k	
		vzhod	zahod	
1	S	Eligij, püsp.	7 29	4 10
2	Č	Bibiana, dev.	7 30	4 9
3	P	† Francisek Ks.	7 31	4 9
4	S	Barbara, d., m.	7 33	4 8
Ivan Krstiteo v vozi.				
5	N	2. adv. Saba	7 33	4 7
6	P	Miklavž	7 34	4 7
7	T	Ambrozij, püsp.	7 35	4 7
8	S	Nevt. popr. D. Mar.	7 36	4 7
9	Č	Peter For., püsp.	7 37	4 7
10	P	† Lavret. M. B.	7 38	4 7
11	S	Damaz, pap.	7 39	4 7
Janos da svedočbo o Kr.				
12	N	3. adv., Sinezij	7 40	4 7
13	P	Lucija	7 41	4 7
14	T	Spiridijon, püsp.	7 42	4 7
15	S	† Kv. Kristina	7 43	4 8
16	Č	Evzebij	7 43	4 8
17	P	† Kv. Lazar, püsp.	7 44	4 8
18	S	† Kv. Gracijan	7 45	4 8
Glas kričččega.				
19	N	4. adv. Nemez	7 46	4 8
20	P	Liderat	7 46	4 9
21	T	Tomaz, ap.	7 47	4 9
22	S	Ceno, mantr.	7 47	4 10
23	Č	Viktorija, dev.	7 48	4 10
24	P	† Adam in Eva	7 48	4 11
25	S	Božič. Rojst Gosp.	7 49	4 12
Preroküvanje Šimeona.				
26	N	Štefan, m.	7 49	4 12
27	P	Janos Ev.,	7 49	4 13
28	T	Nedužna deca	7 49	4 14
29	S	Tomaž, püsp.	7 50	4 15
30	Č	David, kralj	7 50	4 16
31	P	† Silvester, p.	7 50	4 17

Posvečeni božemi Deteti Jezuseki.

Moja hvala.

Noč je bila ...
Noč prestrašna v mojej dūši ...
Grozni boji, vsikdar hūši ...
Strah, zmotnjava
Jo obdala ...

Hūdi sili
Kalne misli ...
Reže njoj peroti vūpa,
Naj na nebo več ne vūpa,
Bog da ščista jo zaplūsto,
Dūšo prazno, Dūšo pūsto ...
Noč je bila ...

Telo bolno ...
Telo rahlo se je strlo,
Sledilo je dūši vrlo ...
Vleglo doli
V strašnom boli,
Je zgūbilo
Vsako silo ...
Tabernakl, kinč jedini,
Ostao samo je v spomini,
Roke, noge nemre genot,
Nemre Jezuša poglednot ...
Telo bolno ...

Svet hūdobni! ...
Kak si meno je z rokami,
V slepoj šepetao omami:
„Konec slave
Zdaj je davne ...,
Nam pa dana
Večna zmaga ...
Plen si bomo zdaj delili:
Njegov rod slovenski mili,
Pot Pravice njem zapremo,
K hūdomi naj vodi merno ...“
— Svet hūdobni,

Sveta Trezka ...!
Gda med svetce Bog te vzdigno,
Meni je pomogo vidno:
Se skadila

Noč nemila,
Je pregnana
Vsa zmotnjava ...
Telo čüti, da ozdravi ...
Prvič stopi k tabernakli,
Nevoščeni svet zajoče
„Zmagale so prošnje vroče!“
— Sveta Trezka!

Pa sam stano ...
Bog me čisto, ovce zlate,
Da še lepšo peldo mate,
So mi sveti
Zadnji dnevi,
Me smrt vzela
V nebo z tela ...
To ste mi prosile ovce
To dalo vam Srce Bože
Po Mariji Pomočnici
Tolažnici v vsakoj stiski ...
Pa sam stano.

Hvala moja? ...
Srci Božemi v zahvalo
V celom žitki bom: to davo:
Bom tolažo
Sree zlato,
Pomirjavo
Večno Blago,
Živo, trpo mo li zato,
Cerkev puno da ma zmago,
Da pastere ma vse svete,
In' vse ovce po teh vnete;
Hvala moja.

Od čarne kokoši.

Narodna.

Ednok je bio eden sirmak, pa je meo preci male dece. Poleg njega je pa živo eden kmet, šteri je jako bogat bio. K tomi bogatci je hodo sirmak na delo. Nej je proso drūge plače, liki je rad bio, či je strošek dobo. Te sta se pa te sirmak pa bogatec tak spoznala, pa eden z ovim tak zdoobra bila, ka je sirmak, gda njemi je žena pa dete poročila, proso bogatca, ka bi je s krsta zdigno. Bogatec je to privolo, pa njemi je sirmak zatem ešče raj hodo na delo pomagat.

Večkrat se je zgodilo, ka so deca pitala sirmaka, gda je domo z dela prišeo, ka njim je prineso. Gda je pa ednok šo bogatci svinjo klat, ka so koline meli, te so ga pa deca prosila, naj njim prinese kaj jesti.

Sirmak bi jako rad spuno deci želo, samo ka je bogatci nej vūpao povedati, ka bi njegovoj deci kaj poslal; skrma pa tūdi nebi rad jemao, zato ka je bio poštenei. Dosta si je zato premišlavo, ka bi naj včino. Nazadnje si je premislo. Gda so najmre večerjo meli, te je on nikaj nej šteo jesti. Računao si je, ka či nikaj nede jo, te njemi že bogatec znan da kaj, ka de neseo domo, pa nadeli deco.

Bogatec je pri večerji noso vsakojačke jestvine pred sirmaka, sirmak je pa nikaj nej šteo jesti. Bogatci se je to čūdno vidlo, pa je pitao:

— Kuma, zakaj pa vi nikaj ne jejte? Ali se vam ne vidi hrana, ka vam jo mi damo?

Sirmak si je nato pogučao:

— Kuma, lepo vas prosim, dnes ráj jaz nikaj nebom jo, naj mi samo kaj date, ka bom domo neseo . . .

Sirmak je nej vtegnó vō povedati, ka je nakano, pa se je že bogatec ves razkačeni zdro nad njim:

— Nezahvalen kodiš, te ti je pa to nej zadosta, ka ti tū davlem jesti, pa bi ti šče domo davao?!

Sirmak njemi je nato dopovedao, ka on ne želej za sebe, liki za svojo deco, pa njemi je pravo, ka de ráj on telko menje jo, naj samo kaj dobi, ka de neseo domo deci, zato ka ga jako prosijo.

Bogatca so obleteli čemerje, pa je šo vō s hiže. Za en časek je prineso edno hamico, pa jo je pred sirmaka vrgeo, pa pravo:

No či je resan tak, kak praviš, te to maš eden žaloš mesa, pa je nesi vragom!

Sirmak je vzeo hamico, pa jo je neseo domo. Doma so se deca veselila, gda so vidla, ka je oča prineso meso, pa so si pogučavala, ka do zaj ona tūdi jela meso, pa mela koline.

Oča se je nato razjokao, pa je pravo:

— Ravno sam se sam za toga volo trapo, naj bi samo vam mogeo kaj prinesti; pa to ka sam prineso, mi je velo kuma, naj nesem vragom.

Deco je na te reči obišla žalost, pa so jako tužni šli spat.

Na drūgi den je sirmak že v zorje stano, pa si je djao tisto hamico na ramo, pa je šo k vragom.

Na deveto noč je prišeo do peklenškoga grada. Tam je sklonkao po dveraj, pa pitao:

— Ali sam jaz prišeo tá, kama sam nakano?

Vratar ga je pitao:

— Kama si nakano?

On je pa odgovoro:

— Moj kuma mi je dao ete žaloš mesa, pa mi je velo, naj ga nesem vrugi. Jaz sam pa takši človek, ka nikaj lūckoga ne bi rad pri sebi zadržao, zato želem spuniti mojega kumo zapoved.

Vratar njemi je nato pravo:

— Prijateo, dobro si prišeo. Samo malo počakaj, ka jaz prle morem iti pitat našega gospoda, či to gor vzeme ali nej. Gda je vratar nazaj prišeo, je pravo sirmaki:

— Hodi človek, notri! Jako je naš gospod veseli, ka si njemi ti tisti dar prineso, šteroga bi znan ti sam bole nūcao, kak on.

Sirmak je šo notri, pa se je poklono tomi prednjemi peklenščeki. Vrag ga je pitao:

— No, človek, ka dobra nosiš?

Sirmak je odgovoro:

— Moj kuma mi je dao eto hamico, naj jo nesem vrugi. Jaz sam si pa to od svojih zob odtrgno, zato ka sam mislo, ka mi te kuma to dá, ka bom svojoj deci neseo.

Vrag ga je nato pitao:

— No, prijateo, kelko dece maš?

Sirmak je odgovoro:

— Dece mam sedmero. Tomi najmlajšemi je kuma te moj šosed.

Vrag je nato djao:

— Hvala lepa, ka si to meni prineso, či ravno ka je ov to tebi osnovao. Ka bi pa zaj rad meo za to?

Sirmak je odgovoro:

— Nikaj drugo nej: živeš sam odneso, pa bi živeš rad prineso. Vrag njemi je nato pravo:

— Jaz ti dam edno čarno kokoš. Gda bi rad ti, tvoja žena, pa tvoja deca kaj takšega meli, kak so že kmečki ljudje navadni, te si s te kokoši iščite tejste reči. Zatem ti pa dam edno stonico, gda boš lačen navadne hrane, te to stonico prestri, pa si zmisli na tisto jestvino, ka ti jo želej srce.

Nato je prišeo toga prednjega peklenščeka brat, pa njemi je pošepetno pod vüho:

— Čuješ, brat! Tü se šče druge zanke lejko nalečejo, či si zmisliš.

Vrag je nato dao ešče edno kaštulo sirmaki, pa je pravo:

— Gda prideš domo, ali pa morebiti na poti de ti že trbelo to naprej jemati. Najdejo se med potjov takši lačni ljudje, šteri v pamet vzemejo te tvoje reči, pa do si mislili, kak bi ti je mogli vkrasti. Zato gda de ti na poti trbelo pomoč, te si moreš to kaštulo odpreti, pa gda boš čüo, ka de ž nje gučalo, te povej, ka želeš.

Sirmak se je nato odpravo, pa je z veseljom šo domo. Med potjov je prišeo do ečne krčme, pa je tam proso, či bi bili tak dobri, ka bi njemi telko mesta dali, ka bi on vö skušao reči, štere je dobo.

Krčmar njemi je dao mesto.

Sirmak je zaj naprej vzeo kokoš, pa jo je začao vardevati, kak njemi je to vrag naročo. Kokoš je nato dala telko zlatov, kelkokrat se je je sirmak tekno z rokami.

Krčmar je to v pamet vzeo, pa si je etak mislo:

— To bi za mene boše bilo, kak pa za toga sirmaka, zato ka meni večkrat trbej zlate.

Šo je zato krčmar, pa je snenost dao spiti sirmaki. Sirmak je nato zaspao. Krčmar njemi je pa zaj kraj vzeo kokoš pa stonico, pa je drugo kokoš pa stonico tá nalekeo.

Gda se je sirmak prebüdo, je vzeo podmenjeno kokoš pa stonico, pa je šo domo. Doma se pa žena pa deca jočejo, pa ga pitajo, ge je tak dugo hodo, ka je nikaj nej zaslužo, pa nikaj nej prineso; s koj do prej te zaj živeli.

Sirmak se je nasmejao, pa je začao naprej jemati svoje reči. Gda jih je naprej sklao, je velo deci:

— Deca moja, hote zaj esi k stolovi, ka mo jeli!

Deca so si sela za -- sto, pa so molili molitev, ka so že pred jelom navajeni bili. Gda so zmolili, je sirmak začao pre-stirati stonico, pa delati, kak njemi je vrag zapovedao. Mislo si

je na edno, na drugo hrano, pa je nej prišlo na stonico nikaj. Nato si je etak mislo :

— Vrag je že dosta lūdi zmešao pa znoro, pa je mene tūdi.

V toj žalosti žedni pa lačni zato itak zmoliyo edno molitev, pa te idejo krej od stola.

Sirmak si je legeo spat z velkov žalostjov, pa se njemi je v spanji prikazao tisti vrag, ka njemi je on hamico dao, pa njemi je etak pravo :

— Jaz sam tebi dobro blago dao, samo ka si ti nej pazo na nje. Gde si prvo noč spao, tam je tisto blago ostalo. Idi nazaj tā v tisto krčmo, pa tam tisto kaštulo, ka sam ti jo dao za brambo, odpri, pa prosi, naj ti pomagajo, ka ti tiste svoje reči nazaj dobiš.

Sirmak je resan šo nazaj v tisto krčmo, gde je prvo noč spáo, pa gda je odpro kaštulo, je ž nje stopilo štiridvajseti malih, dobro oboroženih vojakov, pa so ga pitali :

— Naš zapovednik, ka želeš?

On je pa odgovoro :

— Či je tū tisto moje blago, ka sam je od vraga dobo, te mi je nazaj spravte !

Nato je ta vrajža vojačija zgrabila krčmara, pa ga je tak zmantrala, ka je mogeo sirmaki nazaj dati njegove prave reči.

Sirmak je zaj vzeo svoje reči, pa je z veseljom šo domo. Doma ga je žena z decov težko čakala.

Gda je prišeo, so ga deca začala pitati :

— No, oča, zaj ste znán nej tam snenosti pili, ka bi zasпали, pa bi vam te krčmár pá podmeno vaše reči ?

Oča odgovori :

— Zaj sam nej pio snenosti, pa spat sam tūdi nej hodo, liki sam prineso nazaj tiste reči, ka sam je od peklenščka dobo.

Nato so si seli za-sto, pa so molili Boga. Po dokončanoj molitvi si je pa vsaki mislo na tiste jedi, do šterih je največ teka meo. Tak sta si stariva mislila bole na močnejšo hrano, deca pa na mleko, na mlečen močnik, na žganike pa na kašo. Na kakšo hrano si je šteri mislo, takša se je te prednjega postavila, pa jo je jo.

Gda so se najeli, so šli vsi z veseljom krej od stola. Deci je prišla vola do dela, pa so šli na delo; stariva sta pa ostala v hiži, pa sta si pogučavala, ka bi napravila s tistov rečjov, štero je mož prineso, pa štere je šče žena nanč vidla nej.

Te je sirmak naprej vzeo kokoš, pa sta jo z ženov začnola vardevati tak dugo, ka je vnogo penez ž nje nakapalo.

Zatem je pa prišeo k sirmaki bogatec. Meo je eden žaloš njive, ka njemi je na delo od roke bila, pa je tak z norije pravo sirmaki, ka bi jo kūpo. Sirmak je pa to nej vzeo za norijo, liki je zemlo zaistino kūpo, pa je bogatci dol prečteo tristo ranjški.

Bogatec se je tomi jako čūdivao, pa je pitao sirmaka:

— Gde ste pa vi telkopenez vzeli, ka ste zamogli to naednok dolplačati, prle ste pa nanč treh krajcarov nej meli?

Sirmak je odgovoro:

— To mam zahvaliti tistoj hamici, ka ste mi jo vi dali, gda so koline bile.

Bogatec bi jako rad znao, kak je mogla edna hamica njega natelko pomočiti, zato je pitao sirmaka, kak se je to zgodilo.

Gda njemi je sirmak vse dopovedao, te si je bogatec etak pogučao:

— Či je te sirmak odneso vrugi tisti žaloš mesa, ka bi ga doma sam lejko pojo z decov, te jaz lejko nesem štiri hamice, vej mi jih doma nej trbej.

Nato je resan vzeo štiri hamice, pa se je odpravo proti peklenškomi gradi po tistoj poti, kak je sirmak hodo.

Gda je prišeo v grad, so ga že vragovje poznali, pa so si začali skimlavati eden proti ovomi:

— To, to je tisti, ka ga že mi v telkih knjigaj mam zapisanoga! Zaj se njemi je pa šče pa sirmakova sreča povidla, pa bi on tūdi rad meo tisto, ka ma sirmak.

Pitali so zato prednjega peklenščeka:

— Ka napravimo s tem človekom: ali vzememo gor njegov dar tūdi, ali nej?

Peklenšček je odgovoro:

— Či smo vzeli gor dar sirmaka pa njemi dali nazaj drūgi dar, te moremo toga tūdi pitatati, ka šče meti.

Bogatec je pa pravo:

— Jaz drūgo neščem meti, samo takšo kokoš, kak je dobo sirmak; živeža meni nej trbej, samo peneze.

Peklenšček je nato proti svojim hlapcom etak pravo:

— Damo njemi, samo tak, ka kelkošte zlatov tista kokoš pūsti, pa kamaštē do djani, na leto dni morejo vsi nazaj vkūp priti. S teh zlatov se te zležejo piščenci, pa tej piščenci do sami kokoteki. Gda pa tej kokoteki zrastejo, ka bi že začnoli v peneze iti, te se naj sakši kokot spreobne v maloga hlapca. Tej hlapci pa naj ž njegovov decov pa s celov hižov tak ravnaajo, ka za tri leta celi njegov rod v naš grad spravijo,

Tak se je tūdi zgodilo.

Komaj je minolo tri leta, pa je že celi bogatcov rod spadno v takšo bolezen, ka njoj je nikši vračiteo nej mogeo proti priti. V toj bolezni najprle mro bogatec pa njegova žena, zatem pa deca vsa.

Gda je bogacova držina že spomrla, se je njena rodbina veselila, ka do rekši zaj delili bogatcovo imanje. Pa tūdi na rod-bino je seo te neznani beteg, ka so vsi mogli spomreti.

Nazadnje je mogla sodnija iskati, što ma pravico do bogat-covoga imanja. Drugoga je nikoga nej mogla najti, kak tistoga sirmakovoga najmlajšega dečaka, šteromi je bogatec bio kuma. Na toga dečaka je spadnolo te celo bogatcovo imanje.

Tak je sirmakova držina postala bogata pa njoj je več nej trbelo pri lückih hižaj krūha slūžiti, ka so ga meli doma zadosta.

MESAR JE PA KRAVO KLAO . . .

Narodna.

Mesar je pa kravo klao;
Kam de pa glavo djao?
Glavo de župan vzeo,
Ka de ž nje lampaš meo.

Mesar je pa kravo klao;
Kam depa droba djao?
Droba de škonik vzeo,
Ka de ž njih mehe meo.

Mesar je pa kravo klao;
Kam de pa jezik djao?
Jezik de tkalec vzeo,
Ka de čuneka meo.

Mesar je pa kravo klao;
Kam de pa noge djao?
Noge de forar vzeo,
Ka de ročice meo.

Mesar je pa kravo klao;
Kam de pa oka djao?
Oka de sabo vzeo,
Ka de iglinjek meo.

VČELICA ZLETELA . . .

Narodna.

Včelica zletela,
Prelepo je zapela,
Prelepo je zapela,
Gda je svoja očo srela.

Včelica zletela,
Prelepo je zapela,
Prelepo je zapela,
Gda je svojo mater srela.

„Oča moj lübleni,
Jeli je v gori cvetje?“
„Ja, ja, vej je bilo,
Pa je že minolo.“

„Mati mo lüblena,
Jeli je v gori cvetje?“
„Ja ja, vej je bilo,
Pa je že minolo.“

Včelica zletela,
Prelepo zabrnela,
Prelepo zabrnela,
Gda je svojga brata sreła.

„Sestra mo ljublena,
Jeli je v gori cvetje?“
„Ja, ja, vej je bilo,
Pa je že povejnolo.“

„Brat moj ljubleni,
Jeli v gori cvetje?
„Ja, ja, vej je bilo,
Pa je že povejnolo.“

Včelica zletela,
Prelepo je zapela,
Prelepo je zapela,
Gda je svoga moža sreła.

Včelica zletela,
Prelepo zabrnela,
Prelepo zabrnela,
Gda je svojo sestro sreła.

„Mož moj prelubljeni,
Jeli je v gori cvetje?“
„Ja, ja, vej jeste,
Pa zdaj najlepše cvete.“

„Mož mi je več vreden,
Kak štirje drugi:
Kak oča, mati,
Sestre, brati.“

Od sojenic.

Narodna.

Ednok se je edna mati pripravljala, ka bi dete porodila. To je pa opazo njeni hlapec, ka je tam služo, pa se je skrma potegno na hižo, ka bi skoz okenčeka gledao, ka de se v hiži godilo.

Te hlapec je te vido, ka so za stolom sedele tri sojenice, gda se je dete rodilo, pa so sodile, ka de se z detetom godilo.

Ta prva je pravila:

— To dete more priti na skvarjenje.

Ta druga je pravila:

— To dete more dugi žitek meti na zemli.

Ta tretja je pa djala:

— Nej! To dete se more v mladih letaj vtopiti.

Hlapec je to vse čuo, pa si je dobro zapomlo. Povedao je nej nikomi, liki dete je vsigdar jako na skrbi meo, ka de se z njim godilo. Najbole je pa pazo na stūdenec. Nigdar ga je nej odprtoga nahao, zato ka se je bojao, či bi dete v njega spadnolo pa se zalejalo.

Tak je prefeklo nekelko let. Te se je pa zgodilo, ka je hlapec tri noči zandrūgim čuo, ka pri stūdenci nekaj jako nemilo joče. To ga je prestrašilo, pa je stūdenec dol zakleno, ka dete nebi moglo v njega spadnoti.

Bilo je pa zaman. Na tretji den so našli dete mrtvo na osekaj. Nej je moglo v studenec spadniti, pa da njemu je osojeno bilo, ka v mladih letaj zgubi življenje, se je to zato li spunilo.

MARIJA JE ZASPALA . . .

Narodna.

Marija je zaspala
Pod lipov zelenov.
Pa njoj so se senjale
Prelepe senje tri,
Prelepe senje tri,
Nezgrüntane reči.

S te senje so pa zrasla
Tri mlada srčeca.
Kornjiče so spüstile
V to čarno zemlo,
Vrhiče so spüstile
Gor v sveto nebo.

Nebesa, nebesa,
Kak ona lepa so!
Gda si človek zmisli,
So križi ležeši.

V nebesaj en zlati sto stoji,
Za stolom en mladi krao sedi,
V rokaj krvavi meč drži;
Mati Marija pred Jezošom kleči:

„Sinek moj predragi,
Ne delaj soda božega!
Šče dosta, šče dosta
Ti nosečih žen,
Šče dosta, šče dosta
Nepokornih grešnikov,

„Gda žene sporodijo,
Gda deca sporastejo,
Te delaj, te delaj
Do soda božega.“

Več nigdar ne bom . . .

Spisao: H a r i L e p ó l d ev. bogoslovec.

V maloj sobici žena pravi moži: gor stani. Njene oči so krvave od jōkanja, njeni obraz kaže, ka preveč dosta trpi. Na lepom lici se vidi veliki sivi vdarec. Pa še ne tak dolgo, pred 15-imi letami je ona bila v vesi najlepša dekla. Njene črne oči so se samò tak svetile z lepoga beloga obraza.

Tam vōni se sunce igra z listjom drevja, ptičice lepo spevajo, deca z radostjov, z veseljom idejo v šolo, glasna je od njih vulica. Moški i žene tūdi ido na svoje delo. I lepih cvetov, lepih rožic dišavo sprotolešnji veter notri prinese v ves. Vse je živo, lepi je žitek na deželi, v vesi, gda se spomlad notri pokloni.

Horvat Feiko se gene v postelji, gori odpre oči i pred sehom vidi svojo ženo. Zasūče si duge mustače i zdere se na ženo: ka je pa tebe doseglo, zakaj ti je pa tak sivo lice? Pa si spadnola, gda si za menom hodila? Ne moreš dcma ostati, ne boj se, ne vkradne mene ničē. Či doma pūstim hižo, že moreš za menom bežati i vandrat. Jaz služim tiste peneze, jaz trpim za tisto.

Zdaj si gori sede na postelji i njegov glas je bole i bole močen. Či zapijem peneze, te je zapijem! To je tebi nikša briga ne. Kaj si ti prinesla k hiži. Niti edne kokoši si ne mela. Žena je samò stala; z očmi, je sem i ta gledala, tak da bi mesto iskala za počinek. I najšla je, kaj je iskala, na steni je bila edna mala tablica z etimi rečmi: „Kristuš je naš žitek.“

Ka gledaš to stenò? Jeli niti ne smeš meni v oči gledati? Ne te je sram pred ljudmi s tem sivim obrazom?

Oča gori stani že. Gotova je že tvoja torbica, mehki krüh sem notri djala i špej. Koso sem ti tudi poiskala i na malino sem jo obesila, i ešče eden dober kosni kamen sem ti tudi kúpila.

Mož je li sedo na postelji, süko si je mustače, tak či bi ne čüo guča svoje žene.

Rad bi znao zakaj si me ne prle gori zgonila. Sezna spala si. Po noči moreš za menom hoditi. Kama naj zdaj že idem tak prekesno, zdaj naj stopim med kösce, ja ka bi se smejali z mene? Zakaj je sivi tvoj obraz je pali skričo na ženo i gori je stano s postelje?

Süha žerska je z bojaznostjov nazaj skočila i na mili glas je rekla: Oča jaz sem ne zaspala gori sem te gonila, gda sunce niti ne ešče zišlo, ali ne sem te mogla zbüditi. Jaz sem celo noč ne spala, ar sem Sezna skričo je mož, za menom si hodila i preklinjao, kuno je Boga.

Žena si je skuznate oči brisala i nadaljavala je: celo noč sem ne spala, ar sem obleko šivala i krüh sem pekla. Sezna ti celo noč moreš žgati te dragi oli. Peneze maš, tvoj nori mož ti je slüži. Kde so mi hlače? Eti so tvoje hlače, sem je tudi v noči šivala.

Dveri so se odprle i troje lepe dece je gledalo notri v sobo. Vsi trije so ednok kričali: draga mama, mi že idemo v šolo. Ženska je vò šla k njim, poljubila je poredi, dva dečkeca i deklico. Dobri bodite moja draga deca, naj ne čüjem božnega od vas.

He! He! He! je kričo mož z sobe. Vleči se že notri, gde so mi škornje? I pali je nezmerno karao Boga. Ženska je mož i v roko dala škornje. Zajtra sem je z mastjov namazala naj njim ne škodi rosa i v kühinji sem je püstila. Mož si je mlüčo süko na noge i mrmrao je: Tak-tak, vsigdar se samo za svojo drago deco trüdiš, ali z mene se ne brigaš jaz lahko poginem, meni nikaj ne pomoreš. Sezna tvoja draga deca v šolo morejo hoditi, ne pa ka bi peneze slüžili. Kak naj morem jaz tak dostim slüžiti krüh, obleko. I ešče so me kaštigali, ka sem Jožeka ne püsto v šolo.

Škornje si je gori potegno i na ženo je pogledno. Pa je vido njeno sivo lico. K njoj je šo i vdariti jo šteo, žena je brez bojaznosti čakala vdarec. Ali ne jo je vdaro samo je skričo, ka je pa to, hej! Ženska je

skuze točila i pravila je moži: Ne spominjaš se Ferko, ti si me zadnjič vdarô, zato je še sivi moj obraz.

Ferko je potem k omari stôpo i vö je vzeo eden glažek v šterom je žganica bila. Torbico je sehom vzeo, notri je porino glaž i šo je kosit. Sunce je že preveč visiko bilo, zato ga je malo sram bilo pred ljudmi. Kosci so že dosta pokosili, kda je on ta prišo.

Malo sem se zamüdo je reko, sem v drugom mesti meo malo dela. Notri je stopo v red. Ali njemi je ne tak šlo delo, kak drugim, vsaki živec ga je bolo, i želodec njemi je goro od pitvine. Gda je pokoso prvi red, ga celo telo bolelo, ne je niti kose mogo nabrüsiti tak je žmetna bila njegova roka. Šo je po vrasivo, dobro je potegno z palinke i pali je v red stano kosit. Ali njegove moči je vsigdar menje bilo, ne je več vido i ne je več čüo. Vido je pred sehom svojo ženö i tak se njemi zdelo, ka ga zove. Zdaj njemi mrzlo postane, celi človek se strosi i dol spadne na milo materzemljo.

Kosci ga gledajo i prek ga odnesejo pod eden hrast, močijo ga z bistrov potočnov vodov, ali nikak ne more k sebi priti. Püстите ga, že njemi bolše bode, pravi eden seri močen mož, pa je dosta pio i pijan je. I tam so ga püstili.

Horvat Ferko je tak čüto, ka njemi je bolše, srce njemi je ne tak hitro klepalo, že njemi je ne bilo mrzlo. Zopet je vido svojo ženo, ali kak deklo, on pa že dečko bio. Pred božov hižov, pred cerkvov je čako, Juliko i pravo je: Ti Juliška, jaz idem k vojakom, ali mislim da tri leta še pretrpim tam tüdi. Počakaj na mene, gda dõmo pridem, zdava se, žena mi bodeš i blaženiva bodeva. Dobro je, Ferko, jaz počakam, je odgovorila Julika z milim glasom. Ferko je domo prišo od vojakov, dober vojak je bio, za podnarednika je prišo. Vzela sta se, zdraviva i delavniva sta bila. Hižo i malo posestvo sta si spravila i Ferko je reden, pošten človek bio, v gostilno je nigdar ne pogledno.

Ali prišle so državne volitve, teklo je vino v gostilni i našega poštenoga i rednoga Ferka so ednok tüdi zapojili. Potem je on več ne osto doma pri svojoj družini, bolše je bilo v gostilni med dobrimi „tovariši.“ Žena ga je z bojaznostjov i z ljübeznostjov stavlala doma, ali alkohol, te veliki sovražnik celoga človečanskoga naroda, njemi je ne dao mirü. Družina je počasi stradala, deca so ronjavi hodili, zaprva se njemi je milila njegova familija, milila so se njemi deca. Ali sledkar več ne, ár je vsigdar bole i bole tovariš postao gostilne i drugo njemi je ne trbelo kak alkohol i samo alkohol.

Horvat Ferki se je vidlo ka njegova deca i njegova žena pred njim klečijo i britko se jočejo, rekoč: Ljübi oča! Ferko! Pojdi nazaj k nam! Mi te ljübimo. I mož se tüdi jokati začeo; že je tak preveč dugo ne joko.

Gori je ódpro oči. Sunce je lepo sijalo, neba je lepa siva bila, na drevi pod šterim je ležo, so ftičice spevale. Horvat Ferko se je stroso, žmetno si je zdihavo i gori je stano. I zaistino tam je klečala njegova žena, tam so klečala njegova deca. Vsi štirje, žena i deca so Boga molili: oslobodi nas od hüdoga.

Nišče drügi je ne bio tam, kosci so daleč kosili i neso ta gledali. Mož je gori skočo, prek je obino vse štiri svoje drage, šteri so še molili i njegove skuze so kapale na nje. Notri je segno v torbico, vö je vzeo glaž v šterom je žganica bila, v hrast ga je vdaro ka je na jezero falatov razletö.

Več nigdar ne bom pio . . . alkoholne pitvine! I z velikov vernostjöv je gledö na milo nebo k gospodnomi Bogi.

Sunce je lepo sijalo, kosci so dale kosili, ptičice so lepo slovo spevale Gospodnomi Bogi. Eden človek se je pa pobogšao. Ferko je zdržo svojo reč, ne je več nigdar pio alkoholne pitvine, pali je pošten človek postao, notri je stopo v društvo „Modri — križ“ i v celom svojem žitki je delo proti pijanosti samo za ljudsko blaženost, dobroto, za trezen žitek.

VISILO JE, VISILO . . .

Narodna.

Visilo je, visilo
Jaboko ardeče . . .
Dekla ide po vodo,
Na brvi je sedela;
Dečka je zag'ednola,
Ribo je zajela.

„Ti si zaročenec moj,
Nej nieden drügi!“
„Ti boš zaročnica moja,
Drüga nej niedna!“

Kasilda.

Španska legenda.

V Toledi je kralüvao arabski kral Almenón, iskren prijatel kastilijan-skoga krala Ferdinanda velikoga.

Imeo je lepo in blagosrčno hčerko, po imeni Kasildo.

Neka kastilijanska sužnja je pripovedovala hčerki arabskoga krala, da vsak kristjan ljübi svojega Boga, svojega krala, svoje starše, svoje brate i sestre, svojo ženo.

Tudi joj je pravila, da kristjani nikdar ne osirotijo; če jim vmrje mati, ki jih je rodila, majo drugo nevmrljivo mater, Marijo.

Pretekla so leta i leta i Kasilda je rasla i z njov je rasla njena lepota i njena jakost. Gda jój je mrla mati, je zavidala srečnim krščanskim sirotam njüvo drugo mater.

Na konci ogradov, ki so se razprostirali za palačov arabskoga krala, so bile tmične podzemse voze, v šterih so vzdihavali v verigaj nebrojni krščanski vjetniki.

Gda se je Kasilda ednoga dne sprehajala po ogradaaj svojega oče, je čüla kak so ječali v temnicaj vbogi vjetniki. Vrnila se je v palačo z neskončnov bolestjov v srci.

II.

Pri vrataj palače je srečala Kasilda svojega očó. Vrže se pred njim na kolena i ga prosi :

Oča! častiti moj oča! V temnicaj na drugoj strani ogradov ječi nešteto vjetnikov. Odvzemi jim verige, odpri jim vrata voz i püsti jih, da se vrnejo v deželo kristjanov, gde jočejo po njih starši, bratje, sestre i žene.

Kral je v svojem srci blagoslóvo svojo hčer, ar je bio dober i je Kasildo lübo kak svoje oko.

Ubogi kral ne imeo drugoga deteta nego njo. Lübo jo je, ar je bila njegova krv i ar je bila živa podoba nad vse lüblene žene, štere izgübe ne mogeo preboleti.

A bole kak oča je bio musliman i kral i meo je za svojo dužnost, da kaštiga drznost svöje hčere.

Ar imeti smilenje s krščanskimi robi i prösiiti za nje oslobojenje, je bilo hüdodelstvo, štero je trbelo po prerokovej zapovedi kaštigati s smrtjov.

Zato je zadüšo glas svojega srca i pravo hčeri s čemernim pogledom :

Vkraj od mene, nevernica! Tvoj jezik se ti bo izrezao i tvoje telo se bo izročilo plamenom, ar je to kaštiga, štero zaslüži, što prosi za kristjane.

I šteo je pozvati biriče, da zvršijo zaprečeno joj kaštigo.

A Kasilda spadne znova pred njim na kolena i ga prosi odpüšćanje v svoje matere imeni.

Ubogomi krali so skuze zarosile obraz. Pritisne hčerko k svojemi srci i joj odpüsti rekoč :

Čuvaj se, hčerka moja, da bi še ednok prosila za kristjane ali da bi jih tüdi le pomilüvala; potom bi ne mogel več imeti smilenja za tebe, ar prorók je pravo: „Iztrebo se bo vernik, ki ne iztrebi nevernikov.

III.

Prepevale so ptičice, z modroga neba je sijalo zlato sunce, odpirale so se cvetlice i jütranja sapica je prinašala vónj iz ogradov toledanskoga krala v njegovo palačo.

Kasilda pa je bila žalostna i je stopila k okni, da se otrese svoje otožnosti.

Ogradni nasadi so se joj te den videli tak lepi, da ne mogla premagati svojega poželenja i je šla doli sprehajat se po dišečih drevoredih.

Pripoveduje se, da je angel smilenja v obliki prekrasnoga meteka prileto pred njo i da joj je očarao srce i oči.

Metek je leto od cvetlice do cvetlice i Kasilda je hitela za njim, ne da bi ga mogla dohiteti.

Nazadnje sta prišla metek i deklica do visokoga zidovja, metek je premino nad zidovjōm, deklica pa je ostala hrepeneča i nepremična pred njim.

Gda začuje za tmičnimi stenami otožno ječanje, se spomni, da vzdihujejo tū, vklenjeni i gladni, ubogi kristjani, po šterih jočejo v Kastiliji starši, bratje, sestre i žene.

I dobrotljivost i smilenje sta joj vtrdili dūšo i joj razsvetlili pamet.

Kasilda se vrne v palačo, vzeme krūha i zlata i se napeti znova proti vozam, sledeča meteki, šteri joj je znova prileto nasproti.

Z zlatom je štela pridobiti stražare s krūhom pa okrepčati gladne jetnike.

Oboje je skrivala pod gūbov svojega plašča. Gda zavije iz drevoreda, obstoječega iz ščipkovih grmov, stoji hipoma pred svojim očom, šteri je tūdi prišeo tū se, da bi si pregnal svoje otožne misli.

Kaj delaš tak ranō tū, svetloba mojih oči?

Kraličina zardi, da je rdeča, kakor ščipki, štere je zibala ob njeni strani jūtranja sapica i potom odgovori svojemi oči:

Prišla sem, da gledam te rože, da poslušam žvrgōljenje ptic, da vidim, kak se sunce zrcali v stūdencaj i da diham te dišeči zrak.

Kaj neseš tū pod gūbov svojega plašča?

Kasilda je iz dna svojega srca klicala na pomoč neumrlivo mater kristjanov i je potom odgovorila:

Častiti moj oče, to so rože, štere sem natrgala.

Almenon, šteri je dvojio o istini odgovora svoje hčere, dvigne gūbo njenoga plašča i puno krasnih rōž se njemi siple pred noge.

IV.

Bleda je bila kraljčina, blede, kak so bile lilije po ogradaj njenoga oče.

Skoro nikaj več krvi ne bilo v žilaj uboge Kasilde, ar je vsaki den, v curkih izbruhana, rdečila vrsto belih biserov, šteri so blesteli med njenimi vūstnicami.

Slabela je deklica od dneva do dneva i krali se je srce krčilo od bolesti, gda je vido, ka njemi hira hčerka.

Znanji toledanskih zdravnikov se ne posrečilo, da bi vrnili kralični zdravje, tak da je kral Almenon pozval najslavnejše zdravnike iz Sevilje i

iz Kordove na svoj dvor. A tem je bilo ravnotak nemogoče, ozdraviti kralovo hčerko, kak toledanskim.

Svoje kralstvo i svoje zaklade dam tistomi, što mi reši hčer! je vzklikno nesrečni oča, gda je vido, da se bliža Kasildi zadnja vūra.

B nikomi se ne posrečilo, pridobiti si kralstvo i kralove kinče, ar krv je Almenonovoj hčerki še izda vrela iz grla i je rdečila vrsto belih biserov, ki so blesteli med njenimi vüstnicami.

Hči mi vmira! je pisao toledanski kral svojem i prijateli, kastilijanskomi kralji. Če je v tvojoj deželi što, ki jo more rešiti, naj pride, naj friško pride i dam njemi svoje kralstvo i svoje kinče i dam njemi tüdi — svojo hčer.

V.

Po vsoj kastilijanskoj i leonskoj kralovini so glasniki oznanüvali, da obečavle toledanski kral tistomi, ki vrne njegovoj hčeri zdravje, svoje kralstvo i svoje kinče i tüdi svojo hčer.

I pripovedüje se, da je prišeo zdravnik iz Judeje i da se je zglaso pri kastilijanskom krali i se njemi ponüdo, da pozdravi mus'imansko kralično.

Modróst, štero je kazao te mož v svöjem govori, i zavüpanje, s šterim je krala navdajala v njegovom obrazi izražena dobrotlivost, sta bili toliki, da njemi je taki zročo pismo s poročilom krali Almenóni, da njemi pošila rešitela za kraličino Kasildo.

Komaj je iz Judeje prišli zdravnik položo kraličini roko na čelo, se joj je krv vstavila i na njenih bledih licaj se je prikazala znova rdeča farba ščipkov.

Vzemita moje kraljestvo! vzklikne kral, blažen cd sreče i jokajoč se od hvaležnosti.

Moje kralstvo ne od toga sveta, odvrne iz Judeje prišli zdravnik.

Vzemite moj najdražji zaklad! Pravi nato kral pokazavši na svojo hčer.

Zdravnik pomigne v znamenje, da sprejme ponüdbu i kažož proti Kastiliji pravi:

V onoj deželi se nahaja očiščüjoča voda, štera izpopuni ozdravljenje muslimanske device.

I drugi den je kraljičina Kasilda že potüvala po kršćanskoj deželi v spremstvi iz Judeje prišloga zdravnika.

VI.

Kasilda i iz Judeje prišli zdravnik sta dugo, dugo potüvala po kršćanskoj deželi nazadnje se vstavila ob bregi nekše vedre vodine.

Zdravnik vzeme nekaj vode v svojo dlan i jo zlije kraličini po čeli z rečmi:

„Krstim te v imeni Oče i Sina i sv. Düha.“

I kraličina začüti neizrecno radost, podobno tistoj, o šteroj je pravila kak maloj deklici kršćanska sužnja, da jo čütijo zveličani v nebesaj.

Špusti se na kolena i gleda proti nebi. Okoli nje se čujejo skrivnostni klici „hosanna“ i gda pogledne, da vidi, odkod prihajajo tej glasi, zdravnik iz Judeje ne stoji več ob njeni strani, nego se dviga na razsvetlenom oblaki proti nebi.

Što si ti, gospod, što si ti? vzklikne kraličina omamljena.

„Jaz sem tvoj ženin, jaz sem tisti, ki je vzbüdo Jajrovo hčerko, jaz sem oni, ki je pravo: Štošteč zapüsti svoj dom, ali brate, ali sestre, ali očo, ali mater, ali ženo, ali deco zavolo mene, bo prejeó stotero plačilo i bo meo večno življenje.

O bregi sive vode, ki se dnes imenuje po svetom Vincenciji, se še nahaja mali klošter, v šterom je pobožno i samotno živela hči toledenskega krala Almenóma, štera se zdaj časti kak sveta Kasilda.

I. Marijanski kongres v Ljubljani.

(Od 6. do 8. sept. 1924)

Pred ednim letom je bilo. Bili pa so to dnevi takšega zmagoslavja častenja prečiste Device, da spomin na nje nigdar ne mine, nego se bo vlekeo od roda do roda skozi sto i mogoče celo jezeroletja. Slovesnost je minola, spomin bo živo dokeč bo slovenski narod častio D. Marijo kak svojo kralico.

Dvajseto stoletje je doba čüdnih pojavov. Rodilo nam je svetovno bojno, komunistične, bolševistične revolucije i druge državne nemire ino preobrate. Vsi tej pojavi so jako mogočno vplivali na človeči düh, so ga dosta bole kak gda prle odtrgali od dühovnosti i so ga obrnoli na materialnost. V toj dobi nemirov pa so vstajali — i vstajajo — možje, ki so osvedočeni, da cil človeštva ne zemelska sreča, nego dühovno blaženstvo i zato moramo obračati svoje misli najprle proti nebesom i šele potom na posvetne stvari, i so zato napenjali vse sile, da bi obrnoli misli vnožic proti višavam, gde je naša večna domovina, naš Bog, naša mati Marija. V Sloveniji so zasnovali Marijanski kongres, predvsem zavolo toga, ar smo Slovenci Marijini častilci i ar je ona — kralica Slovincov.

Že ime „Marijanski kongres“ pove, ka je bio namen tistih, šteri so ga priredili. Počastiti Marijo i jo prositi milošče i pomoč, priporočiti se joj i se zročiti v njeno varstvo, to je gnalo jezere i desetjezere slovenskih vernikov v srce Slovenije, v Ljubljano i na Rakovnik. „Ž ljubim Sinom nas blagoslovi D. Marija,“ se je zdigavala prošnja iz vüst i src večkrat desetjezerne vnožice.

O zvūnašnjem sijaji kongresa, o velkom zmagoslavji Marijinom, o neštetihi vnožicaj, štere so se pomikale po vulicaj v sprevodi i punile velikanski prostor, gde se je vršila slovesna sv. meša i o vsem drugom zvūnašnjem, ka je melo samo namen povekšati čast Marijino i podignoti srca vdeležencov na perotaj sijaja, krasote, milodonečih pesmi i melodij, štere so prihajale iz trepetajočih grl i trobent, na tom mesti ne bo govora, ar je vse to bilo popisano že indri i ar je naš namen govoriti o znotrašnjem deli.

Predmet častenja i razpravljanja na Marijanskom kongresi je bila Marija. Ona, njeno ime, življenje, delovanje v njenom zemeljskom življenji i čūdežno delovanje po smrti skoz vsa stoletja zgodovine kršćanske i katoličanske Cerkve, je bilo središće, okoli šteroga so se sūkale misli vseh i vsakšega posameznoga. Marija je bila predmet vsakšega zborūvanja i vsakšega predavanja. Ona je bila postavljena za vzgled našoj mladini, moškoj i ženskoj, našim možom i ženam, starcom i starkam. *Njeno življenje*, štero je bilo od prvoga dneva notri do smrtne vūre v službi Boga. — „Glej dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvojoj reči,“ je pravila sama angeli, „čisto“ — „I zamazka ne na njoj“ — „ponižno“ — živela je v preprostoj hišici v Nazareti, če tūdi je bila hči iz Davidovoga roda — *jakostno*.

Vsega, ka se je o Mariji govorilo, ne mogoče povedati, zato podamo samo nešterne odlomke — svetle džūndže, bisere, šteri se naj svetijo tūdi v našoj dūši.

„Po Mariji k Bogi! Obnovitev zveze z Bogom po živoj veri, po trdnom vūpanji, po gorečoj lūbezni mora biti teda dnes, vūtro i vsigdar naše geslo. To je bistvo Marijinoga častenja. Navdūšimo se na peldi Marijinoj za jakosti bože, štere človeka najtesnejše zvežejo z našim zadnjim cilom — šteri je Bog.“

„Marija, stojeća pod križom, je živi i večni svedok dveh neporūšnih fundamentov, štere je Sin boži ravno na Kalvariji postavio i vtrdo. Prvi glavni fundament je boža, drugi zakonita človeška oblast. Kak je Mojzeš prineseo sveti deset božih zapovedi, štere je Bog dao med grmenjom i bliskom na Sinajskoj gori, tak nam kaže Marija v plameni večne lūbezni Kristušov križ. Iz njega nam prihaja potrditev obojega fundamenta. Vmirajoči Zveličiteo je zapisao s krvjov na križi testament i zapovedao vsoj človečoj deci skrb za njūve stariše.“

„Cerkvena zgodovina, življenje svetnikov i zgodovina Marijinih družb nam svedočijo, da so bili vsi pravi častilci i deca Marijina vsigdar angeli lūbezni do bližnjega, apoštoli kršćanske lūbezni.

Ali bi smeli zaostajati potemtakšem mi? Ne! Nikak ne! I to tem menje, kelko hūje pritiska k tlom socialno hūdo povojne dobe milijone sirmaških i potrebnih, šteri istinsko žalostni i ob-jokani zdihavajo v toj skuznoj dolini.“

„Lūba Marijina deca! Lūbezen je že ednok premagala svet; Kristuš — nebeski Samarijan — si ga je osvojio. Osvojimo si ga še mi! „Takša je najmre vola boža, da z dobrimi deli jezik razvežete nevednim i nespametnim ljūdem“. (1. Petr. 2, 15.) Do-brodelnost bo najbolša obramba naše svete vere.“

„Vekšega veselja nemremo napraviti svojoj prečistoj Materi, kak če z vernov vnemom častimo njenoga božega Sina v oltarskom svestvi i vekšega veselja nemremo napraviti božemi Zveličari, kak če verno vpodablamo svoje srce i življenje po Marijinoj peldi.“

„Navčimo se lūbezni do Cerkve od Marije, štera je po pra-vici njena Mati. Če smo istinsko deca Marijina — i to ščemo biti vsakši den bole — potom lūbimo sv. Cerkev, v šteroj se vū-pamo zveličati; živimo z njov, spunjavajmo njene zapovedi, vese-limo se njenih uspehov i sadov i sočūstvūjmo z njenim trplenjom.“

„Njo, štera je Kralica mira, smo na den kongresa izvolili za svojo gospo, priprošnico i mater; njoj smo slovesno obečali, da joj bomo verno slūžili. Zato mora preminoti iz naših vrst *sovra-štvo, nevoščenost i ogrizavanje*. Iz vsakše reči, vsakšega giba, vsega našega življenja se morajo svetiti samo večnolepa krščanska na-čela, štera majo svoje središče v lūbezni, štera poteka iz nevsū-šlive vretine na Kalvariji.“

„Marije je najpopunejša obistinitev katoličanskoga življenj-skoga ideala. V njoj vidimo te vzor pooseblen. Na njoj ga leži nasledūjemo, kak pa samo po teoretičnom razmišlanji. Bistveni namen Marijinoga častenja je posebna lūbezen do Boga.“

„Vsakši prijateo katoličanske mladine nam potrdi, da je zad-nji namen vsakše katoličanske organizacije sledeči: Obvarvati mlada srca v najodločilnejših razvojnih letaj pred umskimi i srč-nimi zablodami ino tak zagotoviti njūvo časno i večno srečo.“

„Potreba notrašnjega verskoga prizadevanja nas znova opo-mina, kak silne so Marijine kongregacije posebno mladini. Te joj probajo najbolje primerno zdignoti dūh nad telovnostjov, gda joj predočūjejo najlepšo peldo, veliko svetopisemsko Ženo — Ma-ter svetoga veselja i lepe lūbezni, Ženo v sunce odeto, dvanajst svetlih zvezd okoli glave . . .

„Prave verske i npravstvene obnove slovenskoga ljūdstva naši katoličanski izšolanci ne bodo pospešūvali, dokeč sami ne stopijo prav odločno pod versko, pravo katoličansko zastavo Ma-

rijihih kongregacij. Zato kongregacije mladencov i mož — na den.“

„V kršćanstvi je žensko pitanje popunoma rešeno. Za sebe i za druge ga je rešila v svojem življenji Devica najmodrejša, Marija. Po Marijinoj peldi se zavedajte, da je ženska brez milosti sama slepota i onemoglost. Ali ta slepota i onemoglost se spremeni po milosti v meč, s šterim bote reševale i rešite to nalogu. Zavedajte se, da je čistost i posebno deviška čistost, ne samo naša najlepša lepota, nego tudi pravo zdravje močnih narodov.“

*

To so drobtinice. Malo jih je, a zlata so vredne. Če bi bilo mogoče, bi jih podali tudi več. Ar še vnogo i vnogo lepih reči je bilo zgovorjenih; nebesko lep venec bi lahko spleli iz njih okoli glave nebeske Matere i njenoga Sineka, Jezusa. Malo je teh zrn, a posadimo je v srce, i nas jako obogatijo. Kak tudi ne. Ve je Marija itak središče našega življenja. Zapustila nam je peldo, po šteroj se lahko vredi naše razmerje do Boga i do bližnjega. Vse je delala v vekšo diko Bogi ino v časni i večni blagor človečanstva.

Zakaj govorimo na tom mesti — v Kalendari — o Marijanskom kongresi, o Mariji? Nekak bi mislo, da to dvoje ne spada vkup. Tomi pa ne tak, ar je naš Kalendar posvečen Srci Jezusovomi. Po rečaj ednoga govornika na Marijanskom kongresi pa je:

Pobožnost do Marije Matere bože, najbližja i najkračiša pot do lubezni Jezusa Kristuša.

Ne ga bolšega sredstva za globje razumevanje pobožnosti Srca Jezusovoga, kak častenje Matere bože.

Ravno po tom častenji je mogoče dosegnoti najvišišo stopnjo častenja presvetoga Srca Jezusovoga.

Fr. K.

Zidarska žlica ali križ.

Ljudska pripoved od svetovno-znanoga nemškoga romanopisca
KONRADA BOLANDEN.

1. Izpovedi.

Tam na bregi potoka med travniki stoji nekši kmet naslonjen na štio motike i nevolno opazuje uspeh srpne košnje. Kimajoč z glavov je nato mrmrao: — Zaman, ne pomaga ne delo, ne trud, če ne na njem božega blagoslova.

Kapo nazaj potisne, vüstnice stisne i vsigdar bole kisili obraz dela. Hipno pa zdigne glavo i poslušajoč gleda proti kraji loga. Obraz se njemi

veselo razvedri, oči se svetijo; ar se prek doline v zvenečem tenorskem glasi eta pesem čuje:

Če bio bi ljudski krao!
Bi brano sveto pravo;
Dober bi v ceni stao,
Hüdomi šlo bi slabo.

Pesmar sedi na lepom konji, na nekaj stópajov njemi nekši drugi vitez sledi, očivestno služabnik prejšnjega. Mlad i lep je pesmar, prosti seri kaput krasno stoji na njem, mali kranščak v jasnom nasprotji z nedužnimi potezami izzivajoče sedi na glavi, okoli zgovornih vüstnic se vidi veselost i živa prefriganost, iz čarnih oči živ plamen sveti. Na ovinki konja stavi. V bližini se vidi prilična ves, tam izmed drevja, štero venča višavo, se zdigavle letna palača vladarova.

— Franc, jeli kak izredno čisti je dnes zrak?

— Meni se tüdi tak vidi, milostivni gospod!

— Mogoče tüdi znate, ka je tomi vzrok?

— Ne bogme, gospöd grof!

— Včasi povem, — je odgovorio mladenec; medtem je vzeo z glave kranščak, se je prebrisano smejao i si s pravov rokov pogladio svetle kodre. — Glejte Franc, zrak je dnes zato tak čist, ar ga zdaj ne vdiha-vajo gospodje i dame glavnoga varaša. Večkrat sem že pazo, kelkokrat pride iz varaša kakša trüma, se skorö v megnjeni spremeni vse. Prle tak hladni zrak zgübi svojo prijetnost, nebeskolepa pokrajina srámežljivo skrije pöd žalni pri svojo krasoto, vsakši grm se zapre pred praznim klepetan-jom i celo najmenši cvet nevolno odvrne svojo nedužno glavico od va-raške sage, štera prihaja dol dö njega. To je vsigdar tak! I ar dnes lárma varašancov ne moti naravnoga mira pokrajine, ar mirnošča vlada vseokoli i ar se v globokoj tihoti očivestnejše dajo spoznatí sledovi bože roke — dnes lehkö sami idete domo.

Skočo je s konja.

— Dajte mi ceker za knige i robec!

Slüžabnik njemi je oboje podaö.

Z robcom na rami i s knigov v roki je mladenec šo pö vozkoj pö-tici proti bližnjemi logi, šteroga visoko búkovje je krasilo görsko stran! Počica je pelala na okrogeo prostor, šteroga je senčo venec mladih borov. Nekelko stolic je privlačüvalo k počitki z udobnimi naslanjali; grof pa je zavrgeo delo človeških rok i je dele šo notri v tmični log i se je spen-jao gör po strmini. Robec je prestro na z mehom obraščeno skalo, dol je seo i je začno v knigi listati. Pogled njemi je segno skoz odprtino loga do kmeta, šteri je stao na travniki; vse njegovo ponašanje je melo izraz globoke skrbi.

— To je tüdi eden modrijan — je začno mladi grof. — A razmiš-lanje i sklepanje toga priprostoga kmeta je po vsoj priliki več vredno, kak tistih modrijanov, šteri pravi svetovni red jako dostakrat zmotijö. — Glej, kak hodi se pa ta, sama vtelovljena skrb! Tak se vidi, kak da bi se s potoköm razgovarjao, šteroga hladeče vale bi rad pelao na svoj žedni travnik. Brezpomemben trüd, dragi moj! Če tüdi boš pelao na svoje trav-nike tok, šteri da rast, če tüdi boš polevao svoje njive z znojom svojega obraza: — Zdržavanje strašne vojske vse, — čisto vse požre. Kelko več

i bole močnih sinov maš, kelko obilnejši sad rodi tvoja marljivost : — telko lačnejša bo nenasitna vojska, tem vekši i nenapunlivejši želodec vojnoga ministra. To pa po potrebi tak mora biti kak je ; ar samo železen želodec lahko zavžije vse to, ka lepi časi obrodijo.

S hrbtom naslonjen k drevi se je prekdao vtisi, šteroga je povzročila okolica. Obraz njemi je pomali postao resen, skoro svetešnji. Iz oči se njemi je cela dūša odsvitala, štero so obletavali dūhovi, ki bi radi stvarjali ; med tem njemi je okoli glave navdūšenje plelo venec. Vdao se je notranjemi navdihnjenji i začno pisati pesmico kak dete stvarjajoče dūše.

Skoz vejke se je čuo neprijeten glas, šteri je pesnika pregnao iz sveta dūhov. — Štirje zbrano oblečeni gospodje so stopali proti omenjenomi okroglosti prostori.

— Nihče nemre zbežati svojoj usodi ! — se je čemerio grof. — Nebeske boginje spevanja so se skrile, prestrašene od sovražnih moči. — A ka vidim ? — je nadalūvao i skoz vejke opazūvao prihajajoče. — Trije mogočniki v družbi najmogočnejšega v državi ? Trije ugledni prostozidari okoli mojstra prostozidarov ? Ka ščejo sini noči na tom prostori mira i počitka ? Pa ja ne vūpajo zamazati dišečo pompo loga i cvetlic z blatom svojih skrivnih namenov ? Istinsko, comprniški koteo že vre, — sunce se skrije — bleščeča mešanica farb je vničena.

Nato je postao pazliv.

— Ne razmim vas, g. profesor — je začno lastnik prejšnjega neprijetnoga glasa. — Na vsakši način je od vas jako čūdna trdoglavost, da branite ježuite.

— Ravno ne trdoglavost, g. okrožni ravnateo, nego zahteva — je odgovoro profesor.

— Pred znanostjov naše visoke šole se na vsakši način priklonimo, — je odvrno s prikritim zaničūvanjom okrožni ravnateo. — A ježuite braniti, — ne — toga niti znanosti ne dopūstimo.

— Če tūdi vi zabranite znanosti, da bi stopila v boj v dugovanji pravice i istine, itak morate dopūstiti treznomi mišljenji, da se trdno drži gotovih dejstev, — je pravo z živov kretnjov visokošolski profesor.

— Med temi zelenimi stenami vam vse dopūstim, — je odgovoro okrožni ravnateo kazajoč na okoli stoječe mlade bore.

— Ka pa velečastiti velki mojster, vi tūdi ne branite, da bi se prosto izrazo ? — se je obrno profesor s prosečim glasom k ednomi med možmi, šteromi so se prikazale izmed že sereče brade jalne poteze obraza i dve bliščeči mačji oki.

— Zdaj nesmo v loži, niti pri prostozidarskom deli, — je odgovoro nagovorjeni. — Tū nesem velki mojster, nego samo prosto tanačnik glavnoga sodnoga stolca. Vseedno pa bodite previdni v svojih izjavaj ; tūdi drevje lahko ma vūha.

Profesor je stōpo med bore i je pazlivo pogledno okoli sebe.

— Blūzi i daleč nikoga nega, — je pravo, gda je nazaj prišeo.

— Zanīmivo začne biti, zapomnimo si — si je mislo grof, šteroga neso vzeli v pamet i je začno dolpisati sledeči razgovor.

— Naš red je odlōčo ježuite iztrebiti do zadnjega — i to je dobro tak. Niti z ednov rečjov neščem napadnoti te odlōčitve, — je nadalūvao profesor. — Ne govorim kak prostozidar, nego samo kak pazlivi opazūvalec dejstev. I ka vidim ? Vsešerom samo ježuite preganjajo. V Mūncheni

naši prostozidari pod imenom staroga katoličanstva kak pobožni verniki trosijo na ježuite prokletstvo. V Draždanaj najizbranejši prostozidari, premagajoč se, nastopajo kak Lutrovi verniki, da bi tudi s protestantovskih predganc preklinjali ježuite, celo s sirovo silov zazavlejo pregananje teh. Naši listi od prvoga do zadnjega z divjim sovraštvom probajo napuniti vnožico proti ježuitom. A gospodje, naši listi tak na debelo cifrajo svoja poročila, da se laž i ogrizavanje na vsakšem stopaji pokaže. Eto edne bavarske novine, včerašnja številka kemptenskih novin, — je nadaljeval i privlekeo iz žepa imenüvani list. — Čüjte samo primero, kak se bojüjejo naše novine proti ježuitom.

I profesor je začno čteti.

— Kak bi trbelo zvati vse tiste grözne reči, štere protijo človeškomi rodi z vničenjom, v nasprotji s hüdobijami ježuitov. Jezere i jezere so tej vlekli v pretečenih stoletjaj v smrt, i so jih aldüvali božanstvi, štero v lübezni obimle ves svet. Dostakrat so na stotine vrgli svoje nebranjene žrtve v moreči ogen plapolajočih grmad; — deca se ravno tak neso mogla ogniti krvoločne nesmilnosti, kak stariši; mladenci i mladenke so ravno tak trpele grozno smrt pod krvavimi rokami kak postarani možje i častitlive matröne. Na njüvo zapöved so nezračunani končali svoje življenje med strašnimi mukami i nezgovörnim mantranjom v öbüpi nad božov smilenostjov. Izdajstvo i öčetomorstvo so oni prinesli na te svet, oni so pripomogli, da je postalo pogosto. Z ednov samov rečjov, o kelkokrat so razdražili cele narode ednoga proti drugomi, i med tem, da so si tej v medsebojnoj mörji ohladili krv, je ježuitska zalega s sramotnov skažljivostjov kazala na križ, na znamenje večne lübavi. Ka pa je najstrašnejše, so ježuiti šteli ljüdi ne samo časno, nego tudi večno nesrečne napraviti. Prostost düha, štera se je pojavlala, so v divjoj nesmilnosti v klci zatrli. Casare i krale so vmorili, če so se tej branili podvrči njüvöj voli. Da bi svoje čarne namene obistinitili, so v prah potlačili dobrobit narodov, zmenjšali dostojanstvo vladarov, i v osvedočenji svoje zmage so kak kakši hüdobni düh s samozavestnov gizdavostjov počivali z nögami nad človeštvom, štero je iečalo v verigaj suženstva. I po svedočenji najnovejše zgodovine tudi dnesden samo za tem idejo, i se düh prostosti tudi v naših dnevaj samo proti njim mora nepretrgano bojüvati. — Zdaj pa vas pitam gospodje, je končao profesor i je z nekšov razdraženostjöv vdaro po novinai, — ali to neso jako smešne i tudi jako zmlaçene, neokusne öbožbe? Küp najzmetnejših hüdodelstev, najvražjih cilov i najtmičnejših načrtov se pripisüje ježuitom, i iz teh je nemogoče niti ednoga samoga na njih osvedočiti no zgodovini. Vse to je samo pravlica, i celo jako nespačetna pravlica. Izšolani mislec taki občüti iz nje sago ogrizavanja.

— Izšolani mislec, — mogoče! — je odvrno ökrožni ravnoteo. — A te članek je ne bio pisan za izšolanoga misleca, nego za nevedne pavre.

— I k tomi ešče, — je vdaro vmes štrti, gospod z žutimi mustači i ökröglov bradov — članek v vsakšem pogledi ödgovarja cili, celo gledoč na njegovo nalogo je jako dobro napisan; ar nemogoče je, da pobožni knet ne bi stisno močne roke v pesnico proti ježuitom, gda čte takše reči.

— Popunoma sem vaših misli, g. vladni tanačnik! — je pravo ravnoteo.

— Cil posvečüje sredstvo, to geslo je pravilno, — je pripomno profesor. — Ne pozabimo pa, da ježuitsko preganjanje našega časa zgodovina zapiše, — prišestni čas bo sodo, i bojim se, da se bo glasila nje-

gova sodba ravno v hasek tistoga reda, šteroga se trüdi dnesden düh časa s tak besnov brezpametnostjov v verige vkovati. Sledkaršnji svet bo mogoč imenüvati preganjanje samo za nizkotno, zaničljivo i bojazljivo. Znanstveno je mogoče posvedočiti, da so ježuiti najdelavnejši i najvučenejši red katoličanske Matercerkve. Ve vsakši zna, da so iz njüvih vrst prišli najizvrstnejši vučitelji, oni so najrazumnejši zgojitelji mladine, oni so najsposobanejši spovedniki i nazadnje oni so najvrlejši dühovniki. — Ježuitje so najbatrivnejši bojevnik i Rima, šteri, če trbe, z oroslanskov batrivnostjov stopijö na bojišče. — Oni so velki v samozatajüvanji, velki v pokorščini, i so za Matercerkev pripravljeni na kakšišteč aldov. Ka bi bilo ležeše, kak to posvedočiti z rečmi stötih i stotih protestantovskih pisatelov?

— Odveč bi bilo g. profesor! — ga je prekino velki mojster. — Ježuitje so brezdvomno izvrstni možje. Ježuitski red je mojstersko vrejena vojska. Vsi brez protigučanja bogajo zapovedam ednoga sprobanoga, v vojni vtrjenoga povelnika. Ježuitski red je najmočnejša obrambna stena Rima, — i ravno zato se mora zrušiti i vničiti. — Zidarska žlica ali križ! — to je geslo. Zidarska žlica, znamenje prostözidarstva mora zmagati nad križom, znamenjom krščanstva. Mi smo se združili i düh ino cil toga združjenja zahteva, da vsakša vera daleč odide s površja zemle, — da bo zidarska žlica vladala, križ pa v prah spadne. — Ar pa je katoličanska Cerkev najmočnejša opora vere, i ar so ježuitje najnavdüşenejši širiteli Kristušovoga navuka, predvsem naj bodo ježuiti vničeni. — Ali je mogoče od toga očivistnejše sklepanje?

— Pravilno, g. tanačnik sodnoga stolca, vjemava se! — je odvrno profesor. Nad ježuiti je izrečena smrtna obsodba, i to tüdi trbe zvršiti. Naj pa je ne zvrši srova sila, ne policijska oblast, ne kakši odlok vlade zakonodajne, nego zmagalna znanost. — V celoj nemškoj državi je mogoče dvesto ježuitov. I tak se proti vsakšemi ježuiti najmenje dvajsti vučenjakov postavi v boj. Zdaj pa pitam göspodje, ali ne bi bila večna sramota za našo presvetleno i kulturno dobo, če dvajsti vučenjakov nebi moglo vničiti toga, ka stvor i eden ježuit. Nebi otmičilo nemške znanosti, če ne bi bila zmožna zmagüvati nad možmi, šterih je za edno prgiščo i so brez obrambe i telkokrat zasramüvani? Notranjost se mi razburi ob misli, da bi za vničenje te brezpomembne nasprotne čete oboroženo silo zvao na pomoč. Znanost naj vniči ježuite, ne pa na Neronovo krvoločnost spominjajoče barbarsko tiranstvo.

— Samo o znanosti mučite g. profesor — je nasprotüvao živo velki mojster. — Verte mi, star prostözidar sam i sam že dosta probao. — Znanost delovanji niednoga ježuita ne bö odvagala i niti ednomi ne podmekne nog. Ne pozabite, ježuiti so tüdi v znanosti mojstri, da tüdi tü raznijo odnesti zmago. Ne smemö zgüblati časa nego friško naprej vdreti, i zbrati vse moči za odločilni broj. Odločiti se mora: ali zidarska žlica, ali križ? Če ščemo, da bö oblasti križa konec, da bo namesto vere nazareškoga Jesuša prestopozidarstvo vladalo sveti, potom dol z ježuiti, iztrebimo jih — pograbimo proti njim vsakše sredstvo, štero se nam ponüvle.

Kak da bi se na te reči čülo iz bližnjega grma mrmranje . . . Če bi stopili h grmi, bi videli tam ravno tistoga kmeta, šteri je prle po travniki hodo gor pa dol. Med potjov proti domi je čüo živi razgovor i se je skrio za gosti grm. Od tam je pazo šörkoplečnati i postavni mož na

vsakšo reč, večkrat je v pesnico stisno močno roko, i oči so se njemi od časa od čemerov zabliskale skoz vejke proti prostozidarom.

— Vsakše sredstvo, — dobro! — je pravo profesor sklonivši glavo. — Najbole naravno i najplivnejše sredstvo bi bilo iztirati jih, ka bi zakonodajna oblast jako lehkó zglasala, štere velka večina je našemi redi ali popunoma kotriga ali pa z nami bar po miselnosti soglaša. Pitanje pa je, ali privoli v to vladar?

— Ej ka, — ve te omejene pameti človek ne vlada, nego se da vladati! — je pravo poniživalno velki mojster. — K tomi pa so ešče ga naši pripadniki tak prestrašili z nezmotlivim papom, da je pripravljen na kakštec nasilen napad proti Rimi.

— Izvrstno! — je pravo v svojem skrivališči grof, ki si je vse zapisüvao, med tem pa je reči: „te omenjene pameti človek ne vlada, nego se da vladati,“ debelo podčrtao.

— Naša zmaga je nedvomna, — je zagotavljao vladni tanačnik. — Niti si nebi mogli želeti bolšega časa na te odločilni napad. — Večina izšolancov i fabričnih delavcov je istinsko neverna. Prosti narod so naši prostozidari vzeli v roke i naši časopisi so njim tak napunili glave i so telko larmali o nezmotlivosti pape, da jih zdaj že za nos lahko vodimo. — K tomi ešče pride, da je nemški casar prostozidar, da je prestolonaslednik nemške države tüdi prostozidar i tüdi med ministrami drugih nemških pokrajin je vno go prostozidarov. V Španiji tak močno stojimo, da je naš velki mojster Zorilla razpolagao s kraleskov kronov. V Rimi, štera je že osemnajst stoletij prestolica pap, kak najprle „Velki-Orient“ loža postavi svoj sedež nad rüšečim se tronom vjetoga i nezmožnoga pape.

— Istinsko to je vaša vüra! — je pravo grof.

— No gledajte — je mrmrao kmet v svojem skrivališči — kak po-božni so tej prostozidari!

— V ednoj točki pretiravate, — je pripomno profesor. — Casar i prestolonaslednik nemške države sta istinsko prostozidara, a končnoga cila našega celi svet objemajočega reda nieden ne pozna, svetišče naših globokih skrivnosti je zaprto pred njima. Niti naš Vilmoš, niti Friderik ne sumita, da za padcom oltarov pride padec tronušov. Križ dobro pristojna kronam, ne pa zidarska žlica. — Ka se zgodi te, če bo casar v pravoj istini znao za naša prizadevanja? Ali njemi ne bo trbelo z verov sklepati proti nam tesne zveze?

— Da bi le znao nemški casar kakši nikajvredni faloti so tej prostozidari! — se je znova glasilo med grmovjom. — Tüdi od bliže moram pogledati te lepe ftičke.

— No g. profesor, — je nadaljüvao velki mojster, — ali ste se nazadnje osvedočili, da predvsem ježuite trbe vničiti i to s sredstvi zakonitoga nasilja?

— O zadnjem deli vašega pitanja profesor ne sem osvedočen, a svoje osvedočenje prostozidar vdano podvrže velkomi mojstri! — je odgovoro ponižno drügi. — V svojem delovanji bom nevtrüdlivo na tom, da svoj velki i plemeniti cil dosegnemo; iz srca meni zavüpane mladine si bom prizadevao s svetlostjov znanosti iztirati vero. Ar što ne bi znao, da so dnesden ravno visoke šole najplivnejša i najprilicnejša sredstva razširjanja nevere. — Razrüšiti oltare i trone, drüžiti narode v ednoj (vseobsegajoči) republiki, štera ne verje ne Boga, ne nebes, ne pekla, v šteroj

naj vlada prostost vživanja i vole v življenji i smrti, — toj nalogi našega reda naj bo posvečena vsa moja moč.

Velki mojster je odobravajoč kimao z glavov. — A kak da bi trenulo med nje, tak so strepetali v tom hipi štirje možje. Visiki, sörkoplečnati kmet je z bliskajočimi očmi stopo med nje. Na motiko naslanjajoč je pazljivo ogledüvao tihince.

— Ka želete, dobri človek? ga je nagovoro s pönižnov prijaznostjov velki mojster.

— Dosta sem že čüo o prostozidaraj, i ar zdaj ravno mam priliko, vas ščem dobro pogledati.

— A tak, — jako lepo! je odvrno s prikritov zadregov vladni tanačnik.

— I odkod znate, da smo mi prostozidari? — je pitao okrožni ravnateo.

— Od tam, ar sem vse čüo, ka ste tii govorili, — je odgovoro polodelec.

Na obrazaj tihincov se je videlo splošno presenečenje.

— No ka pa ste čüli? — je pozvedavao profesor.

— Zadosta sem čüo! Telko pa lahko povem, da je vaša meštirja jako božna stvar, — je nadalüvao kmet z rastočov razdraženostjov. — Ježuite ščete pregnati, vničiti i iztrebiti? Le pomali gospodje, samo pomali, — pri tom tüdi ljudstvo ma reč! Katoličansko ljudstvo pa jako dobro zna, ka ma v ježuitaj. — V bavarskoj loži je nekak pravo, da katoličancem trbe glave zbiti. Dobro je! Jaz pa vam povem, gospodje zidari, da prvomi, što stopi v našo ves, da bi našega lüblenoga ježuitskoga župnika od tam odtirao, tistomi jaz zbijem glavo s tov motikov. Jaz bogme! Naj samo što proba! Mogoče mislite, — je kričao kmet, medtem pa se njemi je roka nehotno skrčila v pesnico, — da se mi katoličanci püstimo s seov špilati i bomo potrpežljivo trpeli, če bodo kakši falotje i nikajvredneži, šteri ne verjejo ne Boga, ne nebes, ne pekla, po naših šinjekaj hodili, če si bodo prizadevali naše vero vničiti, nam jö vkrasti, naše dühovnike bantüvati, preganjati, — ali mislite? Samo le, bote že videli, ka bo konec! Mi nesmo afriški črnici ali sužnji, — nego slobodni možje, — samo začnite z nami, gospodje prostozidari, mi bomo tüdi tam! — Naše pesnice so močnejše od zidarske žlice, plemenita samoobramba pa je döpiščena.

Voditeli mogočnoga reda, videč od srda goreče poteze razburjenoga moža, so pohlevno mučali.

— Glejte, kak se tam na türmi blišči križ! — je nadalüvao polodelec i je kazao na türem bližnje veši. — Kelko takših türmov je v nemškoj državi? — I prostozidari ščejo križ dolstrgati s türmov, — tisti križ, na šterom je Odrešiteo za nas vmro, da bi namesto njega mogli postaviti zamazano zidarsko žlico? Hahaha — istinskö je smešno!

Kmet se je istinsko smejao, a v njegovom smehi je bilo nekaj usodnoga.

— Mate teda ježuitskoga župnika, dobri človek? — je pitao profesor z najponižnejšim glasom.

— Takšega bogme, ježuitskoga župnika mamö, že tri leta, ar je malo dühovnikov. Pa še kakši ježuit je? Jaz vam povem, da je naš ježuit tak dober, tak lübi, tak pobožen i tak spoštüvanja vreden, da celi prostozidarski red vküper ne bi bio vreden, da bi ödvezao njegove opanke. Tak

je bogme, — kakšteč, me gledajo gospodje! — A še nekaj ščem povedati! Če vam tak jako na srci leži slobodščina i blagostanje ljudstva, če so vsi ministri prostozidari i če tudi vi mate takšo oblast v vašoj loži: — zakaj vekšajo vsigdar terhe sirmaškoga ljudstva? Zakaj narašča dača i doklade od dneva dō dneva? Zakaj izcecvalejo pobiralei davkov kak vampiri krv sirmaškoga ljudstva zemle? Tudi vojni stroški se vsigdar vekšajo, tak da bomo nazadnje samo za veliko vnožino vojakov delali! To so naše nevole, — če ščete, v tej pomagajte gospodje prostozidarje žmetno obteršenomi narōdi. Ježuite i vero pa pūstite v miri, to povem, ar ovak, — i proteče vzdignjene pesnice neso dobroga svedočile prostozidarom. — Ja, gōspōdje, — ravnotak je, kak sem povedao, jaz, Franc Keller, veselheimski prebivalec.

Motko je vrgeo na ramo i je razburjeno odišeo.

Prostozidari so lepo mirno poslušali. Grof je komaj zadržao smeh.

— Glejte, tudi to je močno svedočanstvo za mogočen vpliv ježuitov, — je začno velki majster. — Prebivalci občine Veselheim so bili prle v verskom pogledi jako malomarni, — zdaj pa jih je eden ježuit med svojim triletnim bivanjem spremeno v pobožnjake. Te pop mora oditi, — je končao s čemer tanačnik sodnoga stolca, — čas njegovoga delūvanja je pretekeo.

— Ali nas vladar sprejme v svōjoj letnoj palači? — je pitao vladni tanačnik.

— Ja, dvanajstoga toga meseca točno ob dvanajstoj vūri, — je odgovoro okrožni ravnateo.

— Gospodje, vreme postaja hladno, hodimo — jih je opominjao velki majster.

2. Ježuitski plebanoš.

Grof je v misli zatoplen stopao proti vesi. Prijetne pōteze, na šterih je prle veselje počivalo, so zdaj verno podajale znotrašnje tmično razpoloženje.

— Denešnja izkustva bo dobro ohraniti, še hasek njim lahko vze-mem! — si je mislo. — Teda zidarska žlica ali križ, — to je geslo vladajoče stranke! Za oltari tudi trone razrūšiti, i nato človeštvo v dūhi prostozidarstva drūžiti po skūpnoj vezi bratstva! — Bratstvo hm! to z drūgimi rečmi telko pomeni, da što ne bōgat i slobodomiselna, vlada bogatoga i slobodomiselnoga. — Kmet ma prav: ti prostozidari so itak nikajvredni, brezbožni ljudje, ar ne verjejo v Boga. I kelko bole trbe obsojati tiste, šteri dūha ponižajo, kak šteri samo telo. — I te kmet je istinsko vrli človek, — skoro veselio sem se njemi! — je nadalūvao grof smehlajoč se. — V njegovom zdravom teli prebiva zdrava dūša, k tomī pa kak batrivno i odkrito je govorio. Kak ponočni čuki pred orlom, tak se je ponizila trūma prostozidarōv, ki so sovražniki svetlosti, pred tem vrlim človekom.

Grof je šo po vesničkih vulicaj, v oči so njemi vdarile sleplivo bele hiše, vido je čiste dvore, prijateljsko je odzdravlaō, šteri so se njemi poklanjali i nato se je podao v krēmō.

V njegovoj sobi so ga čakale mrzle jestvine i rensko vino. Mladenec je jo i pio, po večerji pa je začno čteti najnovejše časopise; v tom ga je premoto prihod njegovoga služabnika.

— Nekelko moškov bi rado govorilo z vašov milostjōv.

— Kakši moški?

— Poštenoga izraza kmetije, milostivni gospod!

— Pustite je notri.

Z žmetnimi stopaji i med globokim priklanjanjem je prihajao v sobo celi tucat kmetov. Grof je tak spoznao med njimi postavnoga Franca Keller. Na od sunca zagorelih obrazaj svetešnje oblečenih kmetov so se menjavali očivestni izrazi skrbi i zmešanosti.

— Nô, ka ste prinesli, lübi možje? — Je pitao z vlüdnov prijaznostjov grof.

— Mi bi meli edno prošnjo, milostlivi gospod! — je začno voditeo. — Jaz sem tükaršni župan, tej pa so občinski tanačniki.

— Istinsko? na to pa me jako veseli, da se lahko spoznam z imenitnimi možmi Veselheima, — je odvrno vlüдно mladi gospod. — Kakša pa je vaša prošnja?

— Taki povem milostlivi gospod. — Že tri leta mamó ježuitskôga župnika; vrli pobožen, delaven gospod je. Zdaj pa je vlada že kakše štiri mesece neprestano na tom, da bi velečastitoga gospoda od tü stirala, ar je on, kak pravijo, tihinec. Kelkokrat je že dobo v tom dugovanji od vlade pismo. G. plebanoš pa bogme ne bodo šli. Pravijo, da jih ne vlada določila za düšnoga pastera, nego püšpek, zato njim toga tüdi nemre zabraniti: zavolo toga tüdi ne odido. Ar pa prostozidari strašno sovražijo ježuite, vlada pa je jako dobra prijateljica prostozidarov, našega g. župnika z žandari ščejo odpelati. Se zna, da se je razburila cela občina, gda je to čüla; ar tak dobroga, tak trüdlivoga gospoda več nigdar ne dobimo. Niti od toga nemrem dobro stati, da žandare namlatijô, če pridejo v ves, ar vsakši jako dobro zna, kak v nebo kričëca krivica je ednoga pobožnoga, nedužnoga moža odegnati z žandari kak hüdodelca. Ne, toga ne dopüstimó! — Po vsem tom si drznem predložiti našo prošnjo, milostivni gospod! Kak smo čüli, milosrčni vladar vütrô ali poutrišnjem pride se v letnô palačo. To pa znamo, da sta vi milostivni gospod i naš milosrčni vladar dobra prijatela, zato vas ponizno prosimo v imeni cele občine, bodite naš pripošnik pri njegovom veličanstvi vladari, da g. župniki ne bi trbelo od nas oditi.

— Hvala g. župan, kak tüdi celoj občini za zavüpanje, štero ste v mene stavili, — je odgovoro grof Scharfenstein. — Pripoznati pa moram, da zdaj oprvim čüjem hvaliti ježuite, nasprôtno pa vsešïrom se lahko čüje, da jih sramotijo i proti njim larmajo. — Dopüstite g. grof, da bi tüdi jaz smeo govoriti, — je vsekeo vmes Keller. — Ježuite samo tisti morejo sramotiti, šteri jih ne poznajo. Mi pa jih poznamo. Naš je pravi svetnik, v šterom ne falinge, — i če je, samo edna edina je.

— No — i štera je ta? — je pozvedavao Scharfenstein.

— Vse da sirmakom, milostovni gospod, — je odgovoro župan. Kelkošteč njemi damo, nikaj ne obdrži za sebe, njegov posvetni stanüvalski tovariš vse znosi od njega — to pa tak ne dobro. Človek môra dobro jesti i piti, da bo lahko dobro delao.

— To je istina! — je pritrdó Scharfenstein i je komaj zadržao smeh. — Ar pa g. plebanoš niti ne je, niti ne pije dobro, zato tüdi nemre dobro delati.

— Ne tak, milostivni gospod! To ravno nesem šteo praviti. Naš g. plebanoš toti dobro delajo, a jako malo jejo; zavolo toga so tak bledi i

sühi i kašteč delamo z njimi, nikak nemrejo dobiti boljše kože, — je nadaljuval župan i samodopadljivo pogledao na svoje dobro rejeno telo. — Če tudi njim pošlemo od vsega najbolše, ne pojejo, nego podarijo ta, — i to nas malo draži.

Zavolo toga se nigdar ne čemerite, — je odvrno Scharfenstein. — Sirmacije se gotovo ne čemerijo, šterim g. plebanoš tiste dobrote podari. I revno zavolo toga, ar je g. plebanoš takši nepobolšliv prijateo sirmakov, bom za njega proso pri vladari.

Potom jih je odpüsto.

— Bog plati milostivni gospod vašo prijaznost! — so pravili možje i so med globokimi pokloni odišli.

Scharfenstein, šteri je redno živeo v sveti svojih misli i se s potekom vsakdenešnjih stvari ne dosta brigao, je zdaj poglobljen v svojih misli hodo po sobi gor pa dol. Ne v maloj meri je zbüdila njegovo začudenje ta genliva privrženost i lübeznivo spoštüvanje v našem časi, šteri ne pripozna druge oblasti, kak štera ma v sirovój sili svoj fundament.

— Da so prostozidari smrtni sövražniki ježuitov, je jako naravno, — je pravo potom. — Velki majster ma prav: tak dugo se ne posreči zastave nevere izobesiti na rüševine oltarov, dokeč so najbojevitejši vitezi vojsküjoče Cerkve za boj sposobni. — A z žandari jih iztirati, ne drugo, kak politična falinga. Stvar me začne zanimati. Od bliže mörám pogledati bojišče te nenavadne bitke.

Oblekeo si je velki kaput, vzeo kranščak i je stopo v večernom mraki na vulico. Poleg obloženih kol se vračajo z njiv kmetje. Mimoidoči se prijateljsko pozdravljajo, ali pa se spüščajo v kratek pogovor. Odraščeni vekše tere nesejo, a tudi deca dobijo svoj tao po svojih močaj. Veselje do dela se od vseh strani kaže v marljivoj delavnosti, a kreganja, čemerjenja ali drugoga podobnoga nindri ne čüti — dnevno delo se konča v najlepšem redi. I to se ponavlja dnevno, kak dugo prebiva grof v Veselheimi, a vse to njega dozda ne zanimalo.

Na sredi vulice so stala jako obložena kola. Konji so proti kočišovomü prigovarjanji odpovedali pokorščino. Grof se je čüdivao kočišovoj potrpežljivosti, šteri ne preklinjao i konjov ne bio. Med tem so se vnogi izmed kmetov paščili na pomoč svojemi tovariši. Eden se je od zaja, drugi od strani trüdo rivati kola, vse zaman, konji se neso genoli.

— Ne vem, ka je dospelo mojim konjom! — se je oglasó kočiš. — Pa niti nesem preveč naklao.

— Zadosta je bogme nalcženo, Jakob! — je odvrno eden izmed okolistoječih.

V tom hipi je stopo v krog sühi, čarno oblečen mož, šteroga sö vsi pozdravili.

— Hvalen bodi Jezuš Kristuš, velečastiti gospod! — so se kmetje spoštlivo poklonili.

— Na vse veke! — je plebanoš prijateljsko odgovorio. — No Prantner, neide?

— Ne bogme, velečastiti gospod! Tej božni konji neščejo vleči.

— Ar ščejo malo počivati, — odgovori ježuit. — Ve pa mi tudi tak delamo med žmetnim delom, te ter pa je jako žmeten, — je nadaljuvao i kazao na dobro naklajena kola.

— Jaz njemi tudi ravno zdaj pravim, da je več naklao, kak bi smeo, — je pripomno prešnji kmet z milim vočimetanjem.

— Več? — Ne bi vervao! Prantner gotovo zna, kelko premorejo njegovi konji, i se pō pravici zanaša na njūvo moč, — se je popaščo župnik Prantnera rešiti. — No sta pa tudi istinsko lepi živali, — potom je potepkao konjoma sörke šinjeke i njima pogladio grive. Konja sta začnola frkati, glave sta stepala i s kopiti zemlo kopala. — Glejte, — kak se njima vidi hvala! — se je šalo nadale. — Samo dajmo zasluženi vsigdar primeren lon, tak tudi žmetno postane lahko. Zdaj pa naprej Prantner.

Komaj je stopo duhovnik od konjov, sta teva brez vsakšega priganjanja začnola iti i sta friško pelala.

— Ali ste vidili velečastitoga gospoda? — so pravili ostali možje. — To pa je istina, ōn vse razmi.

— Kam ide tak kesno?

— K Schreiner Mihali, šteri že vmira i se nešče s sosedom zmiriti.

— Te Mihal je bio vsigdar trde glave človek, — Bog daj, da bi srečne smrti vmro, — i kmetje so se razišli.

Grof, šteri je nekelko ozdaleč opazüvao te prizor, je tudi nadalüvao svojo pot.

— Zvezdavadnica občine Veselheim je po vsoj priliki te ježuit i istinsko saslüži, da je to, — je pravo opazüvajoči grof.

Zdravo Marijo so zvonili. Na vulici je vsakši vzeo kranščak z glave, ar je kovinasti jezik zvona glasno zaznanjao vtelovljenje božega Sina. Iz hiš se je v zvenečih dečjih glasovaj čülo angelovó pozdravljenje.

— Škoda, da privržencov zidarske žlice ne tü, bi bar s pomilüvanjom lahko stepali svoje prazne glave nad pobožnimi navadami slepo vernoga ljudstva, — je pravo Scharfenstein. — Jaz mislim, da je edno takše ljudstvo, štero se dnevno trikrat opomina, da bi vsešiom i vsigdar hodilo pred obrazom vsemogočega Boga, bolše od tistoga, štero nikaj ne verje, ne v Boga, ne v njegovo pravičnost, štera kaštiga i plačuje.

Pred oknom edne male hiše je vido grof nekšo trümo, štera se je zbrala povečini iz žensk. Scharfenstein je radovedno stopo k trümi, i pogled njemi je zablodo v močno razsvetleno sobo. Poleg stene je stao s belim prtom pokrit sto, na njem med dvema gorečima svečama razpetje i pösoda z blagöslovenov vodov. V posteli je ležao betežnik na smrt, poleg njega je sedo ježuit i njemi je govoró mile, v srce segajoče reči. Betežnikovo roko je držao v svojoj roki i se je od časa poslüşajóč nagnó k njemi. Pri konci postele je klečao mladi človek, dve odráščenivi deklici i edna starejša ženska so pune bolesti stale okoli pöstele.

— Ka se tü gödi? — je pitao grof tiho.

— O gospod, to je jako žalostna zgodba! — je odgovorila nekša stara ženska. — Sirmak Schreiner Mihal že skoro vmira, i g. plebanoš njemi nemrejo podeliti slednjih svestev.

— Zakaj pa ne!

— Ar je Schreiner že dugó v svaji s sosedom. G. plebanoš že eden teden vsakši den pride se parkrat, da bi ga pripravo na zmiritev, Schreiner pa se itak nešče zmiriti. Moj Bog, to je itak velka nevolja, če je človek tak trdokoren i trdoglaven.

Iz sobe se je čüo nekši mali röpot. Pri posteli klečeči mladi človek je skočo gor i se paščo iz sobe.

— Komaj nazadnje! — se je oglasila starka. — Schreiner je itak znova krščenik postao.

V sobo je zdaj nekši mož stôpo, — sovražni sosed. Genjeno je stopo k posteli, odked je vmirajoči posušeno roko vtegüvao proti njemi. Sosed jo je zgrabo z desnicov, medtem pa si je z drugov brisao skuze. — Ježuit je spregovoro par reči; nato stà si zmirjenca znova podala roke. Pod oknom stoječe ženske so glasno jokale. Prizor je geno tudi samoga Scharfensteina.

Dühovnik je zapüsto hišo i se paščo proti cerkvi.

— Po svestvò ide, — je pravo eden izmed tam stoječih.

— Hvala Bogi, — je odvrno eden drugi.

Grof se je z odmerjenimi stopaji vrno v krčmo.

— Samo bežeč pogled sem vrgeo na delüvanje toga ježuita, i moram pripoznati, da izvrstno delüje. Svetlost i tmica stojita v boji edua proti drugoj, — to tudi nemre biti inači. Ne čüdivam se, da so prostozidari zapriseženi sovražniki tomi redi, šteri svoje pozvanje tak pametno i z nelomljivov trüdlivostjov spuni. Zidarska žlica niti ne pride do zmage tak dugo, dokeč bo meo križ takše vitežke i za boj pripravne bojvnikke.

Zajtra drugoga dneva je zvonenje prebüdilo grofa iz dremanja. Tožeče so jokali trije veški zvoni, i od vseh strani bežečih kmetov larma se je čüla v grofovo sobo. — Scharfenstein je odpro edno okno, a zaman je iskao zdigavajoče se plamene, da bi zvedo za kraj ognja. Tomi nikšega sleda ne. I itak se je paščilo vse prebivalstvo, moški i ženske, mladi i deca proti ednomi kraji, i tak je morao biti kraj ognja znan.

— Gde je ogenj? — je zakričao Scharfenstein ednomi starci, šteri je le žmetno mogeo hoditi, naslanjajoč se na palico.

— Nindri ne ognja, gospod, — negò žandarje so tü, da bi odegnali našega lüboga g. plebanoša.

Scharfenstein je kimajoč z glavov odišeo od okna.

— To pa je že dosta, — se je čemerio. Tej inda jalni prostozidari so zdaj bar kozla strelili. Če privrženci križa ne bodo bole pametni, kak (oni) zidarske žlice, bo dnes krv tekla. Kmetje obranijo svojega plebanoša tudi s kosami i motikami proti nasilji.

Medtem je pölicijski komisar, šteri je prišeo iz varaša z dvema žandaroma, na vsakši način na tom bio, da bi zvonenje prepovedao. Prle pa kak bi bežao k cerkvi, je oba žandara postavo precì noro na visike stube, štere so vodile v farov, da ježuit ne bi mogeo na kakši način vujti.

— Zdaj pa včasi nehaite z zvonenjom! — je zapovedao policijski komisar zvonarom.

— Samo naprej, samo dale zvonite, — je kričao dostojno oblečen kmet, šteri je šo za policijskim komisarom. — Samo zvonite, — zvoni so naši, vidite, da je ogenj.

— Jaz sem policijski komisar, — je pravo uradnik z ostrim obrazom. — Po zapovedi vlade sem tü, i ponovim svojo zapoved, da z zvonenjom taki nehaio.

— Jaz pa sem občinski župan i ponavljam: samo dale zvonite — je razburkano odgovorio župan. — Vi se nemate vtikati se, še menje pa k našoj cerkvi. Gda cela ves pride vküp, te vtihnejo naši zvoni, — prle pa ne.

Komisar si je v vüstnice vgrizno. Proti odločnomi predstojniki ne mogeo nikaj, — nazaj se je paščo teda na farof. A tü še se njemi le hladila vroča krv. Velki dvor farofa, kamene stene okoli i vulice so pune bile ljudi. Gda je šo gor po stubaj, se je njegov pogled sreo z od čemerov bliskajočimi očmi. Vnožica je bila še mirna, a znamenja bližajočega vihera so se tü i tam že pokazala. Policijski komisar je z vočimetanji napadno Ebersten Jožef hercega, ježuitskoga očo, šteroga visika, süha postava je spoštovanje zapovedavala; iz dühovitih oči pa njemi je sijala miloba.

— No, gledajte vi — je kričao razdraženi komisar. — To je vaše delo, — javna rabuka proti vladi.

— Odpuščenje g. komisar, je mirno odgovoro dühovnik, — kak bi mogeo biti jaz vzrok zberanji; niti nesem znao za vaš prihod.

— To je vseedno, vi ste itak podžigali ljudi — vi ste pripravili kmete na punt proti vladi, i tak je nastalo to nezakonito vrenje.

— Gospod, jaz nesem razburkao ljudi proti vladi, nego sama vlada je podžgala s svojim tiranstvom čüt pravičnosti tüdi tem prostim kmetom. Le sodite brez predsodkov.

Zvoni so vtihnoli. — Na dvori se je čülo topo šümenje, razburkanje i oponašanje ljudi je komisara poglobilo v misli. Uradnik je prislušküvao.

— Našega g. župnika ščejo odpelati kak kakšega razbojnika ali morilca! — se je čülo iz larme. — Toga ne püstim. Tü mora ostati.

— Če bi naš župnik po Judašovem odao našo sveto Cerkev i vero prostozidarom, kak pa te bi vse dobro bilo, — je mrmrao drügi kmet. — Ar pa je on pobožen, vesten mož, šteroga vsakši dober poštüje, zato ga ščejo tü odnet izgristi.

— To je bogme istina, — tak je!

— Toga ne dopüstim, — ne püstim svojega plebanöša, tü naj ostane, — i larma se je vsigdar vekšala.

Uradnik videč grožajočo se vnožico, je bio osvedočen, da tü s silov ne bo meo sreče.

— Jaz tüdi ne odobravam toga zberanja, — je znova začno Eberstein herceg. — Če pa bote nasledüvali moj tanač, vseedno lahko odpe-late svojega vlovlenca.

— Ka mi tanačivate?

— Taki odpošlite žandare, ar navzočnost teh žalosti ljudstvo. Potom bom govorio k svojemi ljudstvi i z vami sedem na kola.

— Vaš tanač je pravilen, — pravi komisar i je taki zapovedao žandaroma, da brez zamüde zapüstijo kraj.

Odhod žandarov je ljudstvo pomiro. Larmašje so vtihnoli i se več neso protili. Na stubaj se je zdaj prikazao župnik.

— Hvalen bodi Jezuš Kristuš, velečastiti gospod! — je pozdravila dühovnika cela ves.

— Na vse veke, dragi verniki! — Predvsem sprejmite mojo zahvalo za tisto lübezen i sočüstvovanje, štero ste kazali do mene kak do vašega plebanoša skoz tri leta. Znete, da je vlada proti mojemi tükaršnomi bivanji te izgovor mela, da sem tihinec. Svetna oblast je že večkrat zapovedala, da naj svojo düšno pastersko delavanje odložim; ar pa naš boži Zveli-čiteo, Kristuš Jezuš ne svetno oblast določo, da bi evangelijska glasila, sve-stva delila, Matercerkev vodila, nego papo, püšpeke i dühovnike; i ar

šterije ne sveta oblast poslala med vas, nego Maticerkev, zato nešem mogeo zapustiti svojih ovčic i jih tudi ne zapustim na zapoved vlade. Da pa napravim konec tomi draženji, sem se odločo, da bom šo z g. komisarom v varaš. Tam naprej dam to stvar našemi premilostivnomi g. vladari, šteri je — kak znate — moder i pravičen vladar. Proso ga bõm, da naj odredi, da me v službi potom nihče ne bo moto. Ste s tem zadovolni dragi verniki?

Vsešiom globoka tihota.

— Če obečate, g. župnik, — je nazadnje pretrgao mütčanje eden izmed okoli stoječih — da znova nazaj pridete med nas, potem bomo mirni. — To obečam, — je odločno odgovoro duhovnik.

Potom je nazaj šo v hišo.

— G. komisar, bodite tak dobri i dajte pripelati kola čisto k stibam, da zabranim vsakši nadalni nered.

Zgodilo se je. Gda pa so deca vidila, da je plebanoš seo na kola, so zagnala glasen jok, šteri se je naskori prijaio tudi deklie i žensk, tak da je v tednoj minoti srce pretresüjoči jok i javkanje napunilo zrak. Kočiš je vdaro med konje i kola so ödropotala po raznih vesničkih vulicaj.

— No ne jočite tak jako! — je tolažo Keller žalosteče. — G. plebanoš že pride nazaj, ste ne čüli, da je obečao.

— Ka pa če ga zaprejo? — se je znemirjala edna ženska.

— Ej, ka bi, — tak daleč še nismo prišli! — je vdaro vmes župan. — Pri tom bo tudi občina, ljudstvo melo reč.

Zbrani so se pomali začnoli razhajati. Samo občinski odborniki so ostali na farofi, obdani od trüme premožnejših vertov, da bi se posvetüvali, ka naj činijo. V tom hipi so znova obstala kola pred vrati. Začüdeni kmetje so vidili gospoda z žutimi vlasmi stopiti dol, šteri je neso z zlatom obrobreno obleko.

— Ej, kak da bi ga poznao. — si je je mrmraio Keller. — Ka pa, tudi te je izmed tistih štiraj vrlih prostozidarov.

Za uradnikom je eden duhovnik izstopo iz kol, šteroga so kmetje s sumljivimi očmi sprijali.

— Dobro jütro, gospodje! — je uradnik prijazno pozdravo zbrane. — Jako me veseli, da na farofi najdem telko znamen občanov zbranih.

— Mam čast dö g. župana, kaj ne?

— Ja, jaz sem! Tej tü pa so občinski poglavari.

— No, to pa je dobro, — istinsko srečen slučaj! — je zatrjüvao uradnik. — Jaz sein vladni tanačnik, i sem v imeni vlade prišeio se, zato da bi v službo vpelao toga velečastitoga gospoda, da dobra veselheimska občina niti za hip ne bi ostala brez düšnoga pastera.

Uradnikove reči so kmete znemirile, šteri neso znali, ka naj to pomeni.

— A g. tanačnik, — je začnõ župan — mi ja mamõ župnika. Komaj pred enov virov je odpotüvao v varaš k milösrčnomi vladari, i se vütro znova vrne k nam.

— Vi se motite, dragi g. župan! — je pravo s sladkim smehom vladni tanačnik i prostozidarski majster. — Ježuit več ne pride nazaj.

Te reči so mele podžigalen vpliv.

— Ka? — No samo to bi še trbelo! — je odmevalo od večih vüst. — To bi radi vidili! Naš düševni paster je velečastiti g. Elberstein — drügoga nam ne trbe.

— Žao, a g. Elberstein je tihinec, — je odgovoro vladni tanačnik i zmigao z ramami. — Glejte, predstavim vam taki ednoga istinsko trüdlivoga düšnoga pastera, šteroga delovanje bo za občino gotovo obilno blagoslova.

— Če je dopušćeno pitati, kak pa se pravzaprav imenüje gospod? — je zadnje začno župan, potom gda je na dugo premero svojega moža.

— Moje ime je Stechapfel. — je odgovoro pitani.

— Ka? — Stechapfel? — so vsi zakrićali i se vlekli nazaj.

— Mogoće ste vi tisti novoproteštanski Stechapfel, o šterom smö že ćteli edno i drügo v novinaj? — je pitao Evald, eden občinski tanačnik.

— Novu protestant nesem, — nego stari katolićanec, — je odgovoro Stechapfel.

— No ka pa, — to je! — je zazvao Keller. — Zapomlíte si g. Stechapfel, da koga vi imenüjete ze staroga katolićanca, tisti pred nami, pravimi katolićanci ne drügo, kak novi protestant. Tüdi dobro znamo, zakaj so iznašli novi odpadniki ime stari katolićan; ne za drügo, kak da bi s tem slepili ljüdi, kak da bi samo oni ostali pri staroj katolićanskoj veri, papa pa i püšpecje, kak tüdi dühovniki i vse verno ljüdstvo bi se vsi odtргali od starih istin katolićanske vere. Ravnotak je vćino tüdi prvi prötestant, Luter. On je tüdi s tem tožo papo i püšpeke, da sö povrgli staro vero, on pa, Luter najmre, je ostao pri starom navuki, to je, da je pravi katolićanec. Ravnotak govoriyo tüdi dnesden, — to pa je samo sama sleparija; i zato mi teh gospodarov tüdi ne zovemo za stare katolićance, nego za nove protestante.

— Vi se motite, — je odgovoro Stechapfel i se je delao pobožnoga. — Z Lutröm, z barkakšim njegovim krivim navukom i krivöverstvom nemam nikše brige. Jaz se trdno i sveto držim starih istin katolićanske vere.

— No dobro, g. Stechapfel, nekaj pa bom vas pitao, — je začno Keller i si je kapo djao malo postrani. — Ali verjete, da je papa te nezmotliv, gda govori o dugovanji vere i jakosti kak glava Materecerkve?

— Ne, — toga ne verjem, ar toga nigdar nišće ne vervao v Matericerkvi — je odgovoro Stechapfel.

— Nigdar nišće ne vervao, — ćüjete? — so s smehom govorili kmetje.

— Samo čakajte, — nesem še könćao, — je pravo Keller. — Vi teda mislite g. Stechapfel, da so papa i püšpecje napravili falingo, gda so to na cerkvenöm zbori vćili.

— Oćivestno, da so napravili falingo; ve pa so čisto novi navuk vpelali, — je razlagao Stechapfel.

— Ha, ha! . . . No te pa lepo gući! so govorili kmetje.

— Ne smejte se no, na tom ne nikaj smešnoga, — je pravo Keller i je kapo še bole izzivalno vdaro na stran. — Veselilo bi me, će bi mi še nekaj, ka ne razmim, razložo g. Stechapfel, ar že šće biti naš plebanoš. Naš Gospod, Jezuš Kristuš je najmre, prle kak je šo v nebo, podelo svojoj Cerkvi nezmotljivo vućitelsko oblast. Da pa je bila ta nezmotлива vućitelska oblast neobhodno potrebna, ne žmetno zarazmiti; ar ovak niti 50 let ne bi bio Gospod Kristuš v nebesaj i bi njegov navuk svetni modrijani že čisto preobrnoli. Ta nezmotлива vućitelska oblast je teda potrebna, da vernikom pove, ka je Jezušov navuk, i ka ne. Tomi nezmotlivomi vućitelskomu uradi je Kristuš obećao tüdi sv. Düha i ga je tüdi poslao, da

naj ž njim ostane do konca sveta i ga navči na vsakšo istino. Ravno ta učiteljska oblast, z drugih rečijev papa i püšpecje so vüpovedali, da je glava Matercerkve nezmotljiva, pa telkokrat, kelkokrat poda razmevanje i razlago vere — i moralnoga navuka, šteri se nanaša na celi svet. Zdaj pride, ka jaz ne razmim. Novi protestantje najmre trdijo, da je papa zmotliv. Če na papa zmotliv, potom je učiteljska Maticerkev napravila falngo. Če pa je učiteljska Cerkev napravila falngo, tak je naš Zveličiteo lagao. Kak pa je zdaj mogoče vse to v zvezo spraviti, g. Stechapfel.

Vladni svetnik i njegov varovanec sta samo zijala, poslušajoč Kellerov govor.

— Vi ste bili deležni jako temelitoga včenja, — je pravo Schlehdorn.

— To je od tam, — je odgovoro župan, — ar mamo vrloga, trüdlivoga düšnoga pastera. — Vi g. tanačnik, znan ja neste novi protestant?

— Gdovo ne! Jaz se s celim srcom držim staroga navuka katoličanske Matercerkve, — zato sem odločen stari katoličanec.

— Toga že ne verjem! — je odgovoro Keller; med tem njemi je v očaj plameneo čuden genj. — Ve ste vi prostozidar! Če tüdi ste dolgzeli mustače i brado, vas zato itak spoznam. Ali včera v Vogelsbergi mogoče nesem srečao vas i treh drugih vaših prostozidarskih tovarišov. I ali neste vi pravili: zidarska žlica ali križ? Ali neste vi pravili, da ne Boga, ne vruga, ne pekla, ne nebes?

— Vi se motite, — je odgovoro prestrašeni uradnik, vidno zmešano.

— To nikaj ne! — ga je začno Evald tolažiti. — Zavolo toga se pač nigdar ne sramüjite, g. tanačnik! Itak že dugo znamo, da novi protestanti nikaj ne verjejo i da so malomarni v verskom dugovanji. Ar što so najbolje verni novi protestant e? Ravno tisti, šterih nigdar ne mogoče viditi pri spovednici i pri stoli Gospodovom. Ime „stari katoličan“ so tüdi samo zato vzel gor, da bi tem pröstejšje lahko divjali proti katoličanskoj Maticerkvi.

— Naj bö zadosta! — je pravo uradnik izmotavši se iz zmešnjave. — Nesem zato tü, da bi bio cil vaših neslanih šal, nego da bi toga velečastitoga gospoda vpelao v njegovo službö.

Toga pa ne potrebüjemo! — se je glasilo od vseh strani. — Novo-protestantskoga prijatela si lahko taki nazaj odpelate, — nam ga bogme ne trbe.

— Nesmö na Bavarskom, — je pravo župan. — Mi s papom i s püšpeki držimo, — nezmotlivi gospodje profesori so pri nas nikaj. Šploh o niednom človeki ne verjemo, da je nezmotliv, — gospodom profesorom pa Gospod Kristuš sv. Düha niti ne obečao, niti ne poslao.

— G. župan, — je pravo z ostrim obrazom vladni svetnik, — vi bote odgovarjali za varnost i stališki ugled g. Stechapfel župnika.

— Za stališki ugled? Kak naj io razmim? — je pitao župan.

— Skrb mejte, da bö cela občina spoštüivala g. Stechapfel župnika i da bo ga vsakši bogao.

Jako dosta želejte od mene, g. tanačnik! — je odgovoro župan — Mi smo katoličanci — odločni katoličanci. G. Stechapfla pa nemremo nücati, ar je on novi protestant. Ali pa mogoče mislite, g. tanačnik, da ljudstvo tüdi v dugovanji vere poslüša na komando? To mislite, da vero s policijskim botom mogoče vbiti v ljudi, ali pa iz njih izbiti, kak gospodom ravno na miseo pride? — Na, jaz za nikaj ne stojim dobro! I to že

naprej izjavim gospōdi, da če te novoprotestanski Stechapfel tūdi samo povola v našo cerkev, bo taki vsakši bežao iz nje.

Keller je skovao prefrigan načrt. Skrivoma je kimao župani.

— Mislim, — je pravo pot m, — da, ar se že g. tanačnik zavolo nas se potrūdi, bi nam trbelo probati, na kelko lahko pridemo z g. Stechapflom. Do tečas mislim bo dobro, če odženeš gospode v farof.

— Tak, to je že čedno povedano! — je hvalo tanačnik Kellera. — Hodimo teda gospodje.

Keller je zaostao, — nekaj zabavnoga je morao povedati okoli stojičim, ar se je od časa do časa zadušen smeh čulo med njimi.

Komaj je zapūsto tanačnik ves s svojov kočijov, sta Keller i Evald stopila pred Stechapfela.

— Stvar smo bole premislili, a zaman, to tak nemre iti, je začno Keller. — Če bi v vesi zvedeli, da je tū stari katoličanec ali novi protestant, bi nastala strašna rabuka. Ljūdi bi čemerje popadnoli ob misli, da majo takšega župnika, šteri je bole nezmotljiv kak papa i pūšpecje, i je zvūn toga se izobčen, bi nastao veliki nemir. Da bi teda zabranili vsakšo vekšo nesrečo, morate vi taki oditi.

— Proti tomi protesteram, — jaz tū ostanem! — je pravo Stechapfel.

— Lahko protesterate, kak dugo ščete, to vam itak dobro pristoji, ar ste vi itak novi protestant, — je odgovoro kmet malomarno. Nego tū bogme nemrete ostati.

— Mene je vlada poslala se za župnika — i kak takši z jušom pridržim zasedeno mesto, — je odgovoro izobčenec.

— Eh — ka nas briga vlada! — Samo novi protestant more tak noro gučati. Če bi bili vi katoličanec, bi morali znati, ar vlada ravno nema pravice deliti cerkvene službe. Cerkvene oblasti samo cerkvena oblast lahko da. — Naprej! Gde je kranščak?

— Proti tomi nasilji se odločno branim!

— Tū je, vzemite svoj kranščak! I zdaj vas pitam, odidete svojevolno?

— Ne, — jaz neidem!

— Če ne — tak vas sprevōdimo iz vesi, — je pravo Keller i je vtekno svojo rokō pod Stechapfelovo, Evald pa je med tem ravno to včino na drugoj strani. Vs ljenec se je zaman brano. Mōčna kmeta sta ga vōpelala iz hiše, prek po dvori, v dilje po vesi. Veselheimčani so se dobro smejali zabavnomi prizori.

— Koga pa vlečeta? — je nekaj pitao.

— Ednoga starokatoličanskoga novoga protestanta, šteri je z Bavar-skoga zablodo k nam. Zdaj njemi pokaževa, gde pela pot iz naše vesi.

— Ka delata za božo volo? — je pitao drugi začūdeno. — Znam ja ne bota delala nasilja ednomi dūhovniki?

— Gotovo ne, — je odgovoro Evald. — Samo vuka iztirava, šteri se je pririvao med nas v ovčjoj obleki.

Zvūn vesi sta v malo j daljavi sprevodnika henjala.

— Tak, — g. Stechapfel, — zdaj tūdi vi najdete pot, — je pravo Franc Keller. — Če ščete, da bi vas pa postavili na hladno, samo pridite znova, — se bomo znova zabavali. Če ste pa istīnsko posvečen dū-

hovnik, potom prosiva odpušćenje od velečastitoga gospoda. Od vaše osebe nemava zakaj prositi odpušćenja, ar ste popunoma spodobni Judaši, izdajalci. Tistim varaškim gospodom pa lahko povejte, da Veselheimčani poleg križa ostanejo, — zidarsko žlico naj gospodje samo za sebe obdržijo. — Bog z vami!

4. Ka pomaga!

Na gradskom türmi se zible zastava, — vladar je prišeo.

Nema tihota vlada v parki, šteri obdaja vladarski dom. Pod drevjem je viditi vekšega gospoda. Iz možatih, lepih potez njemi odseva dobr tli-vost i v tmičnih očaj se sveti blaga, senjava svetloba. Z nekšov lübeznost-jov išče samotne koticke ograda. Pogloblen v svoje misli zdaj henja, zdaj pa z vsov pazlivostjov opazuje rože med travov, ali z mahom obraščena debela gizdavih borov, vidi se njemi, da žele vživati prijetnosti mlade narave. Zdaj ga zbudi iz razmišljanja glas bližajočih se stopajov, obraz pa se njemi radostno razjasni, roke razširi i v prišleci mladoga grofa Scharfensteina pritisne vladar na prsi i küšne na čelo.

— Nazadnje te znova vidim dragi Adolf! kak dobre kože si, vplivi vesničkoga zraka se kažejo na tebi.

— Ne čüda visikost! Samo vodo pijem, s sedenim mlekom i krumpili se hranim, — je odgovoro grof s smehom.

Roko v roki sta šla dale. Blížnji rod sta bila, i grof, ar je lübo umetnost, je v svojem sorodniki zednim spoštüvao zmožnoga pesnika.

— Za kelko časa si vzeo slovo od vladarskih skibi? — je pitao Adolf.

— Na dva tjedna, — jako kratak čas! Niti tü ne dajo vladari mira, zasliševanja moram dati.

— Moraš dati?

— V kelko moram vpoštovati želo vplivnih ljüdi, — je pravo vladar. — Velki majster državne lože eden napis šče prekdati, — če se ne motim za dva dni!

— Velki majster? Na to je imenitno! — je pravo nato grof i je privlekeo naprej cekar za knge. — Te cekar vsebüje dosta lepih, a tüdi dosta odürnih stvari. Pred vladarom šterošteč zamučati bi bilo izdajstvo, i z moje strani tüdi razžalenje prijateljske dužnosti.

— Jako sam radoveden.

Scharfenstein je s par rečmi popisao prizor v logi, — kak so se zbrali ravno pred njim prostozidarje. Nato pa je začno čteti. Vladar je pazlivo poslušao, obraz njemi je med tem postao vsigdar tmičnejši.

— Hvala za dragoceno sporočilo, — je pravo vladar, gda je Scharfenstein končao svoje čtenje.

— Teda, — te omejene pameti človek ne vlada, nego se da vladati. Strašno!

— Nizkost, sramota, istinsko prostozidarska jakost, — je spöpuno grof.

— I ravno tej prostozidarje vsigdar naglašajo, da so oni najvernejši služabniki krone, — je nadalüvao nervozno vladar. — Brez počitka huj-skajo proti vladi nevarnim načrtom Rima i proti zarotam ultramontanov.

— Istinsko pa — je odgovoro Scharfenstein — ravno tej s pred-pasniki, i z zidarskimi žlicami oboroženi ljüdje vničüjejo ugled krone i napraviö vladara osovraženoga pred ljüdsivom, žaliyo najsvetejša čüstva

podložnikov, i vse to delajo kak vladarovi uradniki. Navedem samo edno peldo, — i grof je sporočo nasilno iztiranje ježuita iz Veselheima i prošnjo veselheimčanov.

Dva dni potom so predstojniki Veselheima svetešno oblečeni šli iz vesi, sprejavani od veselheimčanov, šteri so njim želeli srečo. Pod vodstvom župana so batrivo stopali popoti, štera je pelala k letnoj palači vladara. Kelko od bliže pa so se vidili ponosni türmi gradske palače, telko počasnejši so postali stopaji možov, ar ne mala stvar, da se verni podanik prikaže pred svojim vladarom.

— Jüri, samo dobro opravi svoj poseo, — je spofo Evald župana.

— Kelko je od mene mogoče, — no pa tudi vi mi pomagajte, — i župan si je brisao znoj s čela.

To je bila zadnja reč. Z bojzljivov poniznostjov so stopali po kamenčastoj poti ograda, prle med grmi, potom pod visikimi bori. V tom hipi je stopo pred njih z edne stranske poti grof Scharfenstein, šteri je vido njüvo zmešanost; prijatelsko jih pozdravo i jih probao batrivati.

— Veselheimsko občinò naš vladar gotovo jako lübi, ar vladar tü samo vladare ali drage prijatele navadno sprejema, — je začno prebrisani grof. — Zato pa samo odkrito i prostò gučite. Vladar rad ma odkriti značaj. Proti vsemi tomi pa je velko pitanje prijateli, ali vam vladar bo mogeo pomagati, — mislim najmre, ali vam lahko da stalno pomoč!

— Kak mislite te milostivni gospod? — je pitao Keller.

— Samo tak, da so prostozidari i njüvi sladki bratje liberalci sklenoli, da vero vničijo. V tom se trüdiyo že leta i ne zaman. Na dostih mestaj so dühovnike že izstisnoli iz šol, da se deca lahko zgañajo brez vere, kelko je mogoče. Pravo vojsko so začnoli proti vestnim püšpekem i župnikom. Zdaj pa začenjajo izganjanje ježuitov, ar so tej v spunjavanji svojih düžnosti jako delavni i trüdlivi. Za ježuiti pride red na druge baracke rede, potom na bogoslovja, püšpeke i plebanoše, nazadnje pa pride popuno zatiranje vere. To je toti v nebo kričeče tiranstvo, štero nemško ime z večnim madežom zapečati, — a ka naj delamo? Tirani so mogočni!

— G. vladar jim že pokaže, — je odvrno župan.

— Motite se, — je odgovoro Scharfenstein. — Vladar tudi nemre vsega napraviti. On je prisegao na ustavo i svojo prisego mora tudi obdržati. Če teda poslanska zbornica da protiverske zakone, jih mora vladar navsezadnje potrditi. Samo edno lahko pomaga, edino edno!

— I ka bi bilo to, če bi smeli pitati milostivnoga gospoda?

— To je pametna udeležba ljudstva pri volitvi poslancov v državni zbor. Narod naj pošle, verne, bogaboječe može i vera ne bo trpela škode i bo tudi ljudstvo melo dobre zakone. Zakaj vladajo dnesden vsešiom prostozidari, na državnem zbori, v ministerstvu, pri vladi; z ednov rečjov vsešiom? Što je tomi vzrok? Ljudstvo. Ja ljudstvo, štero je dalo oblast v roke svojim zapriseženim sovražnikom. Če bi katoličansko ljudstvo pri volitvaj vküp držalo i bi včinilo svojo düžnost, prostozidari i liberalci nigdar ne bi mogli priti do vlade. Če pa zdaj nasprotniki vere svojo moč nücajo za razrüšenje Cerkve i vničenje vere, je to jako naravno i tomi nikaj drugo ne vzrok, kak lehkomiselnost i pogübelno odlašanje ljudstva.

— Bogme prav mate milostivni g. grof, — je pravo župan.

— Pri prihodnjih volitvaj bo vse inači, — so obečali Veselheimčani.

— Da bi bar bilo! — je odgovoro Scharfenstein. — Dobro si zamerkajte, ka povem: Samo edno pomaga i to je: voliti i poslati v državni zbor vrle ljudi. Samo to lahko pomaga, — i to je odvisno čisto od ljudi. Kak što seja, tak žnje. Brezvestni ljudje, šteri ne verjejo ne Boga, ne večnoga življenja, si pač ne vzamejo na dušo, če iz ljudskega srca iztrgajo vero, če je z neznosnimi davki teršijo i slobodne ljudi napravijo za plačujoče robe, potom gda so jih oropali pravic.

Okolistoječi so z odobravanjem kimali.

— Da bar nigdar ne bi vervali medeno-sladkim rečam liberalcov i lažem njüvih časopisov, — je začno Evald. — Pripoznati moramo, da je i ljudstvo bogme še jako nespametno, pusti se voditi i je popunoma lahko pregovorijo.

— Tü je čas, da se že ednok spametüjemo, — je odgovoro graf.

Prišli so iz parka proti palači.

— Glejte, tam pri vhodi stoji človek z dugov palicov v roki, samo k njemu se obrnite.

Scharfenstein je pozdravo i šo nazaj v park.

5. Pred vladarom.

V sobi, v šteroj davle vladar zaslišavanja, stojijo trije gospodje poglobleni v živ pogovor; tej so velki majster i dva „velkougledniva“, tanačnika okrožni ravnateo i visokošolski ravnateo. Na prsaj se njim bleščijo vsefele odlikovanja, obleka je edino dvorski frak. Gospodje se jako domače čütijo v vladarskom domi, posebno se tanačnik glavnoga sodnoga stolca zaveda, da je on majster najmogočnejšega reda na sveti; ar se ravno ne vidi, da bi kak kakši podložni uradnik, ponizno čakao vladara, nego visiko nosi glavo v zavesti svoje moči i dôstojanstva.

— Tü dnes ne vse v redi, — je začno pogledavši na vüro. — Določeni čas je že pred dobrov frtao vürov mino, toga vladar z velkim majstrom še nigdar ne napravô.

— Kak da bi se pripravljalo kaj zvünrednoga, — je trdio okrožni ravnateo. — Tam za stolom prestol vidim. Pri zaslišavanji pa vladar nigdar ne sedi, — zakaj je dnes razžalenje te navade? Pred tronom sto, na njem zvonec, — ka naj pomeni vse to?

— Tüdi vladar ma svoje mühe, — je odgovoro zaničljivo prejšnji; m dtem je djao pismo na srebrno talco, položeno na sosednom stoli.

Dveri dvorane so se zdaj odprle i vladar je vstopo z resnim dôstojanstvom. Šo je do prestola, levô roko je položo na njegov naslonjač i je z ostrim pogledom premero uradnike, šteri so se pred njim nanizavali. Ostrih potez njemi ne omilo naklonjen smeh i goboka nanizavanja je komaj vino v malim priklonom z glavov.

— Vaša vladarska visikôst, najmilostivnejši gospod! — je začno velki majster. — Pred vašov globokov političnov uvidevnostjov gotôvô ne moglo ostati skrivnost tisto velko gibanje, štero je zdaj vövdarilo kak v celoj nemškoj državi, tak tüdi v tom orsagi, šteri je tak srečen, da žive pödd vašim pravičnim i modrim vladanjem. Papina državam nevarna nezmotlivost, štera je samo zato bila razglašema, da bi vladare i ljudstva spravila pod düha morečo oblast Rima, je pozročila splošno vrenje. Na vse strani se vstanavljajo društva i družbe, da bi zabranila najnovejša nasilja Rima. V Müncheni i Darmštati so se tüdi samo zavolo toga zbrali

najmodrejši možje Nemčije. Na obeh krajaj so stvorili sklepe, štere si na-
poniznejše vupamo predložiti vašoj kraleskoj visikosti, da jih milostno
pregleda.

Vladar je brez reči vzel prek spis i ga položil pred sebe na sto.

— Čast mi je sporočiti vašoj kraleskoj visikosti, — je nadaljivao
velki majster, da se je na darmstadtskom protestantiskom zborüvanji po-
sebnost o jezuitaj govorilo kak o najnevarnejšem sredstvu protinemške po-
litike Rima. Ar pa tudi v vašoj državi obstoji jezuitski red, v dugovanji
mira i blagostanja najponiznejše prosimo kralesko visikost, da bote milostni
odrediti razpustitev jezuitskoga reda.

— Ste katoličanec, g. tanačnik? — je pitao vladar.

— Odločen katoličanec, — na službo, visikost! — je odgovoril pro-
stozidar. Trdno se držim izročenih starih navukov svete Cerkve i se z
vsom močjo protivim verskim novotarijam zadnjega cerkvenoga zbora.

— Po takšem vaša prošnja za zatiranje jezuitov ma nekelko upravi-
čenosti; ar vi kak katoličanec, ste se oglasili kak v družinskoj zadevi, —
je pravo vladar. — To pa je meni nerazumlivo, kak more priti protestan-
tosko zborüvanje na miseo, da se meša v čisto verska i cerkvena dugo-
vanja katoličancov. Katoličanci tudi majo zborüvanja, a še nigdar nesem
čuo ali čteo, da bi na svojih zborüvanjaj razpravljali o čisto protestantos-
kih zadevaj. Dobro poznam sklepe darmstadtskoga protestantskoga zborü-
vanja i mi je jako žao, da so stvorili takše sklepe, ar katoličance do krvi
lehkó žalijo, zmotijo mir i vladari lehkó napravijo velke neprijetnosti.
Družtvo Gustav Adolfa svedoči, da so se negda nemški protestantje
družili s tlačiteli i postušiteli naše domovine proti nemškomi casari. Če bi
vlada zavzela proti katoličancom sovražno stališče, ali če bi se trudila za-
treti njüvo Cerkev, ali tej ne bi bili prisiljeni, da bi se družili s tihinskov
oblastjov, štera bi njim pomagala, proti protestantskomi nemškomi casari?
Vernoga ljudstva ne trbe obsojati, če bole spoštüje svojega Boga i vero,
kak domovino zatiralca.

Prestozidari so samo zijali, vladara še neso čuli tak govoriti.

— Spomenoli ste tudi protijezujske sklepe münchenske glažovene
palače, — je nadaljivao vladar. — Ali dobro stojite za to, da so istinske
žmetne obsodbe, štere so v Müncheni naprej prinesli proti Jezušovoj
družbi?

— Popunoina sem o njih osvedočen! — je odgovoril velki majster i
se nanizó.

Vladar je dol seó i je začno opazüvati spis. Prdstozidari so po-
membno pogledali eden na drugoga.

— Vladar mora biti pravičen i nigdar ne sme samo dugovanja edne
stranke na srci nositi, — je začno vladar znova. — Vi zahtevate pregnanie
takših ljüdi, šterim jezeri molih podložnikov skazüjejo največšo čast. Tü
so ravno predstojniki Veselheima, šteri prosijo nazaj svojega s silov
odegnanoga plebanoša. Če po zaslišanji teh mož pridem do osvedočenja,
da jezuitovo delövanje soglašä z münchenskimi sklepi, sam pripravljen za-
dostiti vašoj prošnji, v nasprotnom slučaji pa naj zmaga pravičnost.

— O, g. župan, veseli me, da vas znova lehkó vidim, — je začno
podavši roko priklanjajočemi se. — Nikaj ste se ne postarali v tom leti,
izda ste močni? Ka pa postrvi (forelci) delajo? Ali je tudi letos lehkó
dobim.

— O visikost! — je odgovorō župan z blaženim smehom — cela ves bo rada lovila za vas postrvi.

— Me veseli! — je zatrjuvao vladar. — Ka pa dela mali, rdečelični sinček? Je jakō zraseo?

— Za dve glavi je vekši kak lani; niti poznali ga ne bi.

Predstojniki so se spoštlivo smejali, namesto bojazni jih je napunilo vüpanje i batrivnost.

— Prejšnjega düšnoga pastera, očo ježuita želejte teda nazaj? — je vljüdnō pitao vladar i si je seō. — Prav, žela vam dela čast. Verniki naj poštüjejo dobre düšne pastere. A dragi podložniki, — je nadalüvao s prostov prijaznostjov, — v tom dugovanji so male teškoče. Vnogi najmre trdijo, da so ježuiti državi nevarni ljüdjie i glasijo nepoštene navuke. Nadale trdijo, da ježuitje delajo v nasprotji z narodnostjov i kulturov, zato trbe to nevarno delavanje zabraniti. — Tak je od reči do reči pisano v tom spisi.

Veselhiesko poslanstvo je na to samo zijalo od začüdenja. Tak se vidi, da niti reči neso razmili od vsega.

— Odpüстите, najmilostivnejši gospod, a toga bogme nesmo razmili, — je nazadnje začno župan. — To dobro znamo, da je zadosta takših, šteri odürjavajo ježuite i bi je radi vničili, i med temi so prvi prostozi-darje. Vaša visikost pa jih naj ne poslüša, ar so že našega Odküpítela takši ftiči obtožüvati s tem, da punta ljüdstvo, da je nevaren državi, zato teda na križ z njim. I če bi Gospod Bog dnesden vtelovlen znova na svet prišeo, prostoqidari gotovo ne bi mirüvati, dokeč ga znōva ne bi na križ pribili?

Vladar je bežeče pogledno na prostoqidare, šterim so obrazi goreli od čemerōv.

— Pri düšnoj vesti vas pitam, — je pravo nato vladar s krotkov ostrostjov, övadite mi, ali ježuit nigdar ne glaso nepoštenih navukov.

— Lübi Bog, zvišeni gospod! — je odgovoro župan — naš velečastiti gospod — nemoralne navuke? Ve je on takši, kak pravi svetnik i je posebno na tom, da bi takša bila cela občina. Če zvedi, da tü ali tam dva v nedopüščenom razmerji živeta, nema mira, dokeč toga pohüšlivoga življenja ne zameni s svetim hišnim zakonom. Če zvedi, da je gde vōvdaro prepír, sovraštvo, se tak dugo trüdi, dokeč nasprotnikov ne zmiri. On je tede pravi angeo čuvar našoj občini. Prle je vsešiom vladalo sovraštvo, nemiri, bitje, prepíri i drügo ednako, zdaj pa je v občini mir i za to se mamō zahvaliti edino našemi lüblenōmi ježuitskomi župniki.

— Toga pa niti povedati ne mogoče, ka dela z mladinov, — je vdaro v reč Keller. — Vsakši den je v šol'. Deca, bi pravo človek, visijo na njem. Dozdaj so stariši morali zajtra i večer deco opominati na moli-tev, zdaj sami od sebe molijo. I k tomi še kak pokorna sō naša decā, ja, velečastiti gospod neso zaman tak močno vezali na srce štrto božo zapoved.

— G. plebanoš teda nema v občini niednoga nasprotnika? — je na-dale spítavao vladar.

— Ma, visikost celo on ma sovražnika; — v vesi so trije pijanci, šterim je vsigdar zganična kanta v rokaj, tej ga kapada nemajo radi — je odgovoro župan.

— Iz toga lahko vidite gospodje, — se je obrno zdaj vladar k urad-nikom, — da so vaše tožbe proti ježuitom čisto brez podlage.

— Veselhelmski ježuit je lahko izjema med svojimi redovnimi tovariši, — je odgovor velki majster.

Franc Keller je bil jako nemiren, — gotovo njemu je kaj težilo srce, a ne vupao naprej prinesiti.

— Odpustite premilostivni gospod, da izpovem, da se mi vidi to toženje proti ježuitom čudno, — je znova začel Evald. — V bibliji sem čel, da so židovje zveličitelja gnali pred višesnje pope i so ga tam od vseh strani tožili. Gd pa se je Zveličitelj čel braniti, ga je nekš služabnik plusno; na to njemu je Zveličitelj etak pravo: „Če sem hūdobno govor, svedoči o hūdobiji; če pa sem istino gučao, zakaj me biješ? — Ravno tak je tudi z ježuiti. Če ježuitje istinsko včinijo vso tisto hūdobijo, zavolo štere jih nasprotniki tožijo, naj jih postavijo pred sodišče i jih kaštigajo po zakoni. Če pa nemrejo na nje posvedočiti nikše hūdobije, zakaj ne henjajo z ogrizavanjom i zakaj ravnaajo z njimi, kak z razbojniki i morilci?

— Prav, — je pravo vladar.

— Presvetli gospod, jaz dobro znam, štiri ljudje so tak zapriseženi sovražniki ježuitov; — ne drugi kak prostozidari, je nazadnje začel Keller. Pred kratkim sam je poslušao v Vogelsbergi. Ravno tej trlje so bili tam i še eden. Te s serov bradov je pravo, da je „zidarska žlica ali križ“ njivo geslo! Nato so določili, da trbe Kristušovo vero iztrebiti, ar pa so ježuitje najvernejši širiteli krščanstva, zato najprle te trbe iz rati. Nadale so tudi to pravili, da za oltari tudi vladarske prestole zrušijo v prah. Še nekaj so pravili, a toga ne povem, ar neščem napraviti bridkosti vašemi dohrotljivomi sri.

Vladar je mučao, a je z največšim zaničevanjem gledao na uradnike.

— Visikost dōpustite, da lahko odidemō, — se je oglaslo velki majster.

— Samo ostanite. Nesmo še končali, — je zapovedao vladar.

— Zvišeni gospod, je proso župan poglednite skoz okno.

Vladar je bogao i je vido spodi pod bregom vse veselheimčane zbrane, — može, žene, dečke, deklice i deco. Vsi so bili obrnjeni proti palači i več jih je klečeč molilo. Na vladara je te prizor napravo dober vtis, kak se je vidilo.

— Cela občina prosi z nami pred vašov visokostjov, da bi nam dali nazaj dragoga ježuitskoga plebanoša; — je znova proso župan.

V tom hipi je vstopo služabnik i je nekš spis dao prek vladari.

— Ravno prav, — taki naj pride, — je zapovedao vladar.

Kmetje so poslušali. Vidilo se jim je, da so začuli v predsobi glas svojega plebanoša, i te je istinsko vstopō; od vladara je bil milostno sprejet. Samo navzočnost vladarova je kmete zadržala, da so od veselja ne zakričali.

— Jezušova družba se je v zadnjoj vojski hvalevredno skazala, — je začel vladar z nekšim uvodom. — Kelko ježuitov iz nemške države je bilo na bojišči?

— Skoro vsi, veličanstvo, stoosemdesetosem — je odgovor ježuit. — Starejši redovni tovariši pa so dvorili betežnikom v domovini; ar smo v vojski vse naše hiše spremenili v špitale za betežnike i ranjence.

— To ravno ne kaže protinarodnoga mišljenja, — se je obino vladar proti uradnikom. Kelko dvorilo prostozidarov pa je v špitalaj med zadnjih bojnov?

— Prostozidari nemajo pozvanja, da bi dvorili betežnikom, — je kratko odgovoro velki majster.

— Dnesden vnogo pišejo i še več govorijo o zvünrednoj oblasti ježuitov, — je govoro vladar znova obrnjen k dühovniki. — Od svoje strani sam se zaman trüdo, da bi spoznao veliko oblast vašega reda. Vi bi mi mogoče znali dati kakšo pojasnitev?

— Veličanstvo, ta telkokrat omenjena oblast ne drügo, kak strašilo, štero so si naši sovražniki izmislili, da bi dühove puntali, — je odgovoro pater, — Istinsko pa so ravno ježuitje najbole nezmožni ljudje. Ogrizavajo, preganjajo i zatiravlejo jih. Na vñogh krajaj se niti podržavati nesmejo, kak na Bavarskom i v Švici. Vsakše drüštvo sme delati v teh orsagaj, samo ježuitski red ne. Če bi ježuitski red meo telkokrat omenjeno oblast, gotovo ne bi trpo, da bi z njegovimi kotrigami delali, kak s robi.

— Popunoma sem vaših misli, — je pravo z odobravanjöm vladar. — Kak tihinec duže ne bi mogli ostati na mestu dozdašnjega delavanja. Zato vam taki dam domovinsko pravico i vas nazaj postavim med vaše vernike. Delajte še dale v hasek veselheimčarov.

Poniznoga patra je prijaz za roko i ga gnao pred odposlanstvo.

— Glejte g. plebanoš je znova tü! — Špoštüjte i bogajte ga tüdi potom, — je pravo kmetom.

— Veličanstvo, Bog naj jezerokrat plača vašo dobrotlivost, se je čülo z vüst kmetov; med tem so si brisali oči i če ne bi vstopila dva slüžabnika, i jih ne bi pelalala iz dvorane, bi se njüva radost i zahvalnost pokazala v genlivom prizori.

Vladar se je čisto spremenjen obrno zdaj k prostozidarom. Mrzle poteze so bile v živom nasprotji z gorečimi očmi.

— Hvala božoj previdnosti, — je začno — štera mi je dala spoznati spletko i hüdobijo. Neso ježuiti sovražniki kulture, ne glasijo oni protidržavnih navukov, — nego prostozidari. Podlaga kulture je krščanstvo. — ne pa prostozidarstvo, štero je nasprotnik krščanstva. V mojoj državi nigdar ne bo zidarska žlica znamenje vladanja, nego križ. — Ježuitje ne glasijö nepoštenih navukov, delajo pa to prostozidari; ar tel bi želeli porüšiti oltare i prestole. Prostozidari so brezvestni, prisego prelamlajoči uradniki, ar o vladari, šteromi so prisegnoli vernost, vüpajo praviti: „Te omejene pameti človek ne vlada, nego se da vladati.“ Pravičnost bi zahtevala, da vas kak žalivce veličanstva i izdajalce domovine postavim pred sodišče.

Razburkani vladar je vlihöno; prostozidarje, šteri so v začetki trdkorno sprejeli zgüblenje vladarske naklonjenosti, so zdaj streretali. — Iz sto i sto vüstnic se je zdaj začüla poznana pesem. Veselheimčani so med spevanjom „Tebe ö Bog hvalimo“ pelali nazaj v ves svojega lüblenoga plebanoša.

Vladar je z mirnim glasom izpovedao svojo odločitev:

— Okrožni ravnateo, tanačnik glavnoga sodnoga stolca visokošolski profesor i Schlehdor vladni tanačnik so iz svojih slüžb odpüščeni. Sodnijske raziskave za zdaj ne začnem, s poglednom na njüve familije.

Vladar je z döštojanstvenimi stopaji zapüsto dvorano.

Srce Jezušovo, vretina vse tolažbe.

V skuznoj dolini blodimo. Ločeni smo od svoje prave domovine, od nebes i zato so žalostna naša srca. Hrepenenje proti višavam, štero se ne spuni te, gda bi mi šteli, nam povzroča bol, trpljenje. Rešili bi se radi svojega pregnanstva; oslobodili bi se radi trpljenja, žalosti, vseh križov i težav. To nam ne mogoče. Zavolo toga pa naše srce krvavi, duša joče. I v tom trpljenji, v toj žalosti, v neznosnoj nesreči iščemo nekaj, ka bi hladilo naše trpljenje. Tolažilno reč bi radi čüli, smilen pogled, obraz radi vidili. Po tolažbi žeja vsakše srce. I ona je istinsko hladilo v našem trpljenji, v našoj nesreči. Tolažba pa je dvojna, prava i neprava tolažba, kak so tüdi nesreče prave i neprave.

Pravo hüdo je greh. I tak je naša prava nesreča v grehi, i v nevarnosti greha. V toj nevarnosti so tüdi pravične düše; ar na tom sveti nišče ne občuvan pred sküšnjavami i pred možnostjov, da spadne v greh. Ar smo teda po svojoj naravi vsi podvrženi tomi hüdomi, toj pravoj nesreči — grehi, zato smo tüdi vsi potrebni tolažbe — prave tolažbe. Takšo toložbo pa nam da vse, ka nas navda z vüpanjom, da greh premagamo, da se pred njim obranimo i da dosegnemo tisto, ka je nasprotno grehi — da dosegnemo pravo dobro. Ar nam vlejva to vüpanje v srce sv. Düh, se imenüje za tolažnika. „On je pač odpüščenje grehov,“ kak pravi Cerkev, i „da našoj düši svedočanstvo, da smo boža deca . . . i njegovi dediči, dediči (herbašje) Boga i so-dediči Kristušovi, če samo z njim trpimo, bomo tüdi z njim odičeni.“ (Rim. 8, 2. 16.) To je prava tolažba. Vsakša druga tolažba, štera je od grešnoga sveta, od njegovih sinov, dobrot, lepote, je pa neprava, ar pravo istinsko veselje zakrije i je prilika prave nesreče.

Kak vretina prave tolažbe pa nam je Srce Jezušovo, ar nam prinaša veselo vüpanje oslobojenja od nesreče, od hüdogo. Zveličiteo je ja zavolo toga prišeo, „da razdere šatanovo delo,“ to je greh; ar šatan je „grešnik od začetka.“ Zveličiteo je ja „Agnjec boži, šteri odjemle grehe, sveta,“ i on je zadoščenje za naše grehe, ne samo za naše, nego za grehe vsega sveta“ (1 Jan. 2, 2.). Doprinešeno zadoščenje šče tüdi nam obrnoti v hasek, ja on šče, da se v njegovom imeni celomi sveti naznanüje pokora i odpüščenje po vnogokratnoj ne-vernosti. „Sprejmite sv. Düha: šterim odpüстите grehe, jim bodo odpüščeni.“ (Jan. 20, 22.)

Nešče pa nam samo odpustiti včinjenoga greha, nego podeliti bogato miloščo za izogčenje pred bližajočim se grehom, za zmago nad skušnjavami, za stanovitnost v njegovi lübezni: „On vas bo potrjüvao do konca brez greha, za den prihoda našega Gospoda.“ (1. Kor. 1, 8.) Ka je pravo svojim apostolom, to pravi tüdi nam: „Zavüpaite, jaz sem svet premagao.“ (Jan. 16, 33.) Sv. Cerkev očivestno vüi, da mamó našó stanovitnost samo od bože milošče, zato moramo vse svoje vüpanje staviti na pomoč bože milošče.

Srce Jezušovo pa je zato vretina vse totažbe, ar po njem mamó veselo vüpanje vseh pravih dobrot i ar nas veselje v njem občüva vsakšega nepravoga veselja. Ravno k Oltarskomi svestvi, v šterom ma njegova lübezen svoj tronuš, je Zveličiteo prikapčo najvekša obečanja: „Što mene je, bo zavolo mene živo . . . Što je moje meso, i pije moje krv, ostane v meni i jaz v njem . . . Tisti ma večno življenje, i jaz ga obüdim na zadnji den.“ (Jan. 6, 55.)

Ka tolažlivejšega i blaženejšega je, kak če iz vüst Zveličitela čüjema: „Jaz vam pripravim kralstvo, kak ga je meni pripravo Oča, da jete i pijete pri mojem stoli v mojem kralstvu i da sedite na tronušaj ino sodite dvanajst Izraelovih rodov.“ (Luk. 22, 29.) „Jaz idem, da vam pripravim mesto. I gda odidem i vam pripravim mesto, pridem znova nazaj i vas k sebi vzemem, da bote tüdi vi tam, gde sem jaz.“ (Jan. 14, 2.) To so reči, štere je Gospod govoró žalostnim vučenikom v najnežnejšoj lübezni svojega Srca. Valajo pa te reči vsem, šteri so ostali Zveličiteli verni. „Blaženi tisti hlapci, štere gospod, gda pride, najde verestüjoče. Istinsko, povem vam, da se opaše i jih k svojemü stoli posadi i jim bo dvoro.“ (Luk. 12, 37.) I če tüdi je to samo prispodoba, kak velka i osrečüjoča mora biti istina, če bo vsemogočni Bog sam dvoro zvoljenim v nebesaj! Če je tomi tak, ne niedne zemelske dobrote, štera bi bila vredna, da lübi se zavolo nje odpovedali nebeskoj časti i tolažbi božega Srca Jezušovoga. — Zato če te zadene kakšašteč nesreča, ne kodivaj nikše tolažbe pri ljüdeh ali pri posvetnih rečaj, nego idi k Jezušovomi Srci: tam i samo tam najdeš pravo i stalno tolažbo. Sam je pravo: „Pridite k meni vsi, ki se trüдите i ste obteršeni i jaz vaš olehšam.“ Zakaj teda nebi šli k njemu? Zakaj se ne bi naslonili na njegovo Srce, štero je bilo zavolo nas presmeknjeno i je puno ognja plameneče lübezni.

O to čüdivito Srce! Presmeknjeno i s trnjom venčano. Tolažba je žalostnim, vüpanje obvüpanim, zveličanje sveta!

ZANIMIVOSTI.

Vzor jakostne žene. Angleške bojevnice za ženske pravice se se obrnole na znanoga pisatelja Kiplinga s pitanjem, kakša naj bi bila po njegovoj sodbi jakostna žena. Pesnik je v sledečih mūhastih i nagajivih rečaj opisao lastnosti takše žene. So tri stvari, štere po mojem mišljenji žena, ki s talenti za dom zdrūžuje še telovne i dūševne jakosti, mora na ednoj strani meti, na drūgoj pa njoj morajo faliti. Spodobna mora biti puži, šteri le redko zapūsti svojo hišo, a na drūgoj strani naj ne nosi vsega svojega imanja s seov kak puž. Nadale naj si vzeme za peldo odmev, šteri samo te govori, če je pitan. V tom pa naj ne bo odmevi (rūmi) spodobna, da ma vsigdar zadnjo reč. Končno naj izkazūje v svojem djanji i ravnanji redkost i točnost dobre vūre v tūrmi, ne sme pa njoj biti spodobna v tom, da svoje jakosti neprestano vsemi sveti naznanja.

Potrpežljivo drevo. V Transvaali v J. Afriki so citronino drevo obrezali tak, da so pūstili samo tri vejke: na edno vejko so vcepili pomaranžo, na drūgo trs, tretjo pa so pūstili kak citrono. Drevo je odobrilo vse tri sade; najprle dozorijo pomaranže i citrone, nato grozdje.

Somar v casarskom ogradi. Za časa Jožefa II. je iz nekše komedije vujšeo somar. Gda je nekaj časa blodo po vuličaj, je zašeo v dvorni ograd i se začno mirno pasti, ar je bio lačen. Mimo se pripela casar. Gda zagleda novoga dvorjana z dugimi vūhami, pravi kočīši: „Radoveden sem, kakše šale bodo zavolo toga Bečanci zbijali. Gda boš kaj čūo, mi moraš povedati.“ Dugo ne bilo nikaj. Pri prvoj priliki se casar znova na to spomni i pita kočīša, če je kaj čūo. Malo nerad je priznao, da je. „Povej“, njemi zapove casar. „Bole da ne, veličanstvo,“ odvrne kočīš. „Moraš povedati!“ — Če moram, bodi! Po celom Beči je šlo, da je to prvi somar, šteri je brez priporočila prišeo na dvor.*

Čaša nesmrtnosti. Kitajski casar Hian si nikaj ne bole želo kak večno živeti i nigdar vmreti. Zato je dao v kūferno kupico zagrabitī čisto jūtrašnjo roso i probao v njoj omehčati dragocene bisere, da bi iz toga napravo zdravilo za večno življenje. Eden njegovih zdravnikov njemi je dao, da bi se prikūpo, čašo z zagotovilom, da je to čaša nesmrtnosti, štera njemi podeli večno življenje, če ne bo pio iz niedne drūge. Casarov dvorni kelnar, šteri je čūo o tom, si je mislo: „Ti ravnotak lahko postaneš ne-

mrtelen!“ i je iz čaše prav pogosto pio. Gda je ednok casar to opazo, je zapovedao predrznoga kelnara taki usmrtiti. Te poklekne pred njega i pravi: „O velki vladar, jaz morem vmreti ali pa tudi ne! Če morem vmreti, ka pač tebi i meni pomaga, da sva pila iz te čaše nesmrtnosti? — Če me pa zapoveš vmoriti i jaz nemrem vmreti, kak me ščeš usmrtiti?“ Casar je mučao. Oba sta nadale pila iz čase. I nekelko sledkar sta mogla vseedno oba — vmreti.

S M E Š N I C E.

Požalūvanje.

Sodnik (obtoženci): Sami pripoznate, da ste dvakrat vdrli v sosedov hlev; na drugo noč pa ste prignali svinjo pali nazaj. Bržčas vas je dušnavest jako pekla?

Obtoženec: E, ka bi, g. sodnik. Svinja je bila ešče premalo debela, pa sem jo zato odegno nazaj.

V šoli:

1. *Vučiteo*: Povejte mi deca, kak se je zvaol tisti najlepši i najprednejši angeo, šteri ne šteo Bogi služiti?

Edna deklica gorskoči i na glas zakriči: Lecitar.

2. *Vučiteo*: Iz toga, ka sem vam zdaj razlagao, znate, da je zemla okrogla i da na nasprotnoj strani od nas tudi prebivajo ljudje. I če bi tū, gde smo zdaj mi, skoz zemle zvrtili, gde bi prišli na svetlo?

Solar: Pri lūknji.

3. *Verevučiteo*: Draga deca, neba je tak lepa, da moramo vsi želeti, da bi že zdaj včasi v njo prišli. Obūdimo si to želo. — Vsi napravijo, samo Barica muči i joče. — Ka pa ti je? jo pita g. verovučiteo.

Barica: Mati so mi pogače spekli, pa sem je doma pozabila, prle bi je rada pojela i te šla v nebo.

Študeranje je drago.

Oča (sini dijaki): Franc jaz nesem mislo, da me bo tvoje študeranje telko koštalo.

Franc (oči): Ata že zdaj, gda niti ne študeram dosta, ka bi šele bilo, če bi se pošteno poprijao.

Dobro obečanje.

Poldek (oči): Papa kūpi mi te boben.

Oča (Poldeki): Prav rad bi ti ga kūpo, bojim pa se, da bi me ti z bobnjanjom med delom moto.

Poldek: Papa, ve bom samo te bobnjao, gda boš ti spao.

Betežnica pri doktoru.

Zdravnik (gospej): Vaš beteg ne nevaren. Samo to bi vam tanačivao, da si date mir.

Gospa: A g. doktor, poglednite moj jezik!

Zdravnik: Ve ravno te potrebuje počinka.

Obletnica.

Žena: Vütro, dragi moj Franc, bo petdvajsti let od tistoga časa, gda si me pelao k oltari.

Mož: I petdvajsti let, da ti držiš vüzde v roki.

Zaročnica pri spitavanji.

Plebanoš: No, Marika, što te je odrešo?

Marika (malo zmešano): Kovačov Naci!

Na sodniji.

Sodnik: Kak se pišete?

Obtoženec: Što jaz?

Sodnik: Se razmi ka vi.

Obtož: Jakob Postrůžnjek.

Sodnik: Kelko ste stari?

Obtoženec: Što jaz?

Sodnik (čemerno): Vej pa samo z vami gučim.

Obtoženec: Šéstdesét let.

Sodnik: Gde ste rojeni:

Obtoženec: Što, jaz?

Sodnik (čemerno): Ne, jaz.

Obtoženec: Ja kak pa naj jaz to znam, gospod sodnik, gde so se oni narodili?

Židov i kmet.

Židov se je ednok v krčmi tožo, da njemi krt na senožati dosta kvara dela. To je čůo nekši kmet i njemi je pravo, naj plača pet litrov vina, i on njemi pove, ka mora delati, da krt več ne bo delao škode na njegovoj senožati. Židov je plačao vino i gda so ga spili, njemi je kmet velo: „Če ščeš, da ti krt na senožati več ne bo delao škode, jo moraš odati.“

— Židov se je grizeo od čemerov, a drůgo je ne vůpao praviti: „Hů, vsi vů z reda čedni!“

GOSPODARSTVO.

Kak oskrbůjmo sadoveno drevje?

Ka naj delaš s svojim ogradam, gda vidiš, da drevje nešče rasti, ali pa se sůši? . . . Poslůšaj!

Drevja ne sadi preveč gosto. Dokeč je malo, ma prostor, potom pa se vejke smetejo, ali pa půstijo prostor samo na zgor. Raj, če že ščeš meti iz vsakše grůdice hasek, sadi med dreva kakše zelenje. S tem pridobiš dvoje. Zemla ne pride v kvar i obdelavaš, prekapleš (gda okapaš zelenjavo) zemlo, ka je drevi v velki hasek.

A tudi sledkar, gda so dreva košnata i velka, je priporočljivo zemlo rašiti, da leži pride v njo vlaga, sunčna svetloba, zrak.

Skrbi, da mlado drevo ne postane košavo. Nepotrebno veje trbe odstraniti, da veje, štero ostane, ma tem vekšo moč rasti. Drevje, v časi, kda listje začne odpadati i do novoga poganjanja, dobro trbe čistiti.

Ne je priporočljivo drevje, kak je pri nas v navadi, mazati z vapnom. S tem, da drevje namežemo z vapnom, se po stebli napravi vapnena skorja, štera dobro pokrivle črve i njih jajca, i jih varuje pred zimov. Namesto mazanja z vapnom, je dosta več vredno, če drevje v jeseni dobro očistimo i to: stebila postržemo s kakšov trdov kefov, da ostranimo lišaj, suho skorjo i vse, ka je na stebli nepotrebno i škodljivo. Ka smo postržgali, moramo vrči v ogenj, da tak vničimo vse. Drevo, štero smo tak očistili, moramo dobro oprati z čistov vodov, k večnjemi pride-nemo malo luga.

Razne gosenice i črvovje si skrbijo, za toplo hišo prek zime, v te namen si zvijejo po dva lista vkup i tū prebivlejo, na spro-tlotje pa če odpremo takši zaviti list, vse mrgoli gosanic. Zato moramo v jeseni dobro pogledati vse veje po drevji i takše listje odstraniti. Odstranimo tudi sad i vse, ka bi znalo dati skrovišče črvom, gosanicam. Gledajmo tudi veke, če nega na njih prstanov. S toga se vali matak (metuc) prstaničar, zato sporežimo to z vek i zažgimo.

Za pobiranje gosenic mamo pripravne škarje, s temi škarjami režimo veje, kde so gosenice i pazimo, da ne razteplemo takših vej. Če nam pa itak idejo na sprotoletje gosanice na drevje, proti tomi varujemo drevje na sledeči način: okoli stebila močno zvežimo trdi papir, precu širok i ga namažimo s keljom. Tak se gosanica, štera bi rada prišla na drevo, zgrabi na keleči papir. Papir mažimo večkrat, ka se kelje ne posuši gor. Ne sme-mo pa kelje namazati neposredno na drevo, ar to drevi škodi.

Važno je tudi, ka na drevi ne pustimo odprte rane. Te trbe zamazati z voskom ali katranom, ar takše odprtine so lahko usodne za drevo.

Vničevanje poljske buhe.

Poljska buha nam dela velki kvar v jeseni na repi i drugih jesenskih sejanjih. Da vničimo te škodlive živalce, zavrmo v ed-nom kotli vodo, v štero kda najbolje vre, siplimi za dobro pri-giščo pelina, to pustimo tak stati 12 vör, z ohlajenov tekočinov potli polevlimo po njivah kraje, kde so se naselile buhe, štera sigurno zamori buhe i tudi njih belice.

Seme sunčenice i tikvi kak hrana za kure.

Seme sunčenice jako dobro lahko porabimo pozimi, kak hrano za živali. Iz toga semena po nešternih krajih napravljajo olj, kde pa toga ne delajo pa se to seme porabi kak hrana. Posebno rade majo to seme kokoši. Če skrmimo kokoši s tem semenom, majo lepo svetlo perje, nam rade nesejo i nam preveč ne shujšajo pozimi. Priporočljivo je tak s tem krmiti kokoši i to tem bole, ar sunčenica zraste kdeste i jako obilno obrodi pa zavzeme malo prostora med kukaricov. Enake vrednosti je tudi tikvino seme.

Drago Oberžan :

V Rimi.

Srečni Rim — o mesto slave,
jasno solnce cerkve prave!
S Petrovo krvjo kropljeno,
v knežje mesto posvečeno!

Rim — večni varoš! Štero katoličansko srce ne letos zaželelo pokleknoti na grob sv. Petra prvoga pape? Što ne bi rad ednok v svõjem življenji pogledno v oco našemi dobromi, skupnoma oči — namestniki Kristuščevomi? Hoditi po zemli, štera je napojena z mantrniškõv krvjov i viditi vvaraše, gde se je za sv. vero davalo življenje vse to, što ne bi šteo viditi?

Jezero i jezero krščenikov je obiskavalo i še bo letos svete kraje rimskoga varaša. Kelko dugih procesij ide letos skoz „svete dveri“ štiraj rimskih cerkev! Med temi srečnimi romari bi rad bio tudi ti...? Pa bržčas te ne bilõ, zato pa eti čti pripovedavanje rimskoga romara!

I. Pot v Rimi.

Više 600 slovenskih romarov je napunilo v tork, 26. maja poseben vlak, šteroga je vlekeo črn, železen konj proti večnoma varaši. Od vseh romarov je bilo polojno štajarcov, polojno Kranicov; duhovnikov je bilo više 100. Tudi iz Prekmurja nas je bilo lepo število. Bi radi znali šteri smo bili? Eti: Iz far: 1. Murska Sobota: Granfol Julijana, Horvat Jožef, Lukač Jožef, Lukač Jozefa. — 2. Dolnja Lendava: Bežika Franjo, Brgar Štefana, Jakob Julijana, Matjašič Roza, Nemet Jüri, Vida Jožef, Vida Liza, Vida Vendelin, Žerdin Jožef. — 3. Beltinci: Osterc Peter, Škafar Jožef. — 4. Črenšovci: Cigan Matjaž, Horvat Jožef, Kocet Ivan, Štimec Jürj. — 5. Veliki Dolenci: Horvat Pavel. — 6. Cankova: Reiter Terezija. — Ne Prekmurec, pa vendar iz Prekmurja. (Drago Oberžan, kaplan. Vr.)

Pot v Rim je duga, pa bila je prijetna, ar nas ne mantrala vročina. Na vlaki je bilo življenje jako veselo: popevali smo i molili, ali se radostno razgovarjali. Večer ob 6. vuri smo zapustili slovensko zemljo — ne, ve smo jo ne zapustili, še dale smo se po njoj vozili — prišli smo v italijansko deželo. Vozili smo se skoz vesnice, gde vlada tihinski kral našemi slovenskomi ljudstvi. Ravno se je tmica vlegla na zemljo, gdi

smo zagledali pred sebov od pösvetov razsvetleno morje; peč nas je privlekla v Trst. Ar je bilo 2 vüri časa, idemo včasi k morji. Käk smo gledali tiste velike hrame — ladje — plavati po morji! Kak smo se bojali za ribiče, štere so valovi sem pa ta premetavali v malih čunaj! Morje pa je šümelo i spevalo — vidilo se mi je — žalostno psem; včasi sem se spomno na veršuš:

Buči, buči morje adrijansko,
Bilo nekda j si slovansko!

Dve vüri sta minoli i že nas je vlekeo železen konj dale, najprle malo kre morja, nato pa se je celo obrno proti našemi cili — Rimi. V sredo zajtra ob 4. vüri se vstavimo v Padovi — našoj prvoj romarskoj štaciji.

Dosta bi trbelo povedati o tem varaši; pa romara zanima najbole cerkev sv. Antona, šteri je tü vmro l. 1231. Bio je med prvimi učenci sv. Frančiška Asiškoga; Italijani ga močno častijo. — Cerkev, ki je njemi v čast pozidana, je jako velika: duga je 115 m široka 55 m. to je tak je velika kak 4 lendavske cerkve. Razdeljena je v 3 dele (ladje); v kapeli leve ladje počiva telo sv. Antona. — Tü na grobi sv. Antona so meli predgo g. dr. Hohnjec, sv. meše sta opravila oba slovenskiva püšpeka; ljüdstvo je v velikom številu pokleknoło k sv. prečiščavanji. Sv. Antoni se tüdi Slovenci radi priporočamo, posebno ob izgübi bogaštva, ne samo posvetnoga, nego ešče bcle düšnoga. Tak smo se že posebno spomili na grobi sv. Antona naših družin, da bi se lübezen zakonska i lübezen deunska, gde se je zgübila, pali povrnola.

Časa je bilo malo, zato znova na vlak! Ob 8. vüri smo že bežali dale po benečanskoj ravnici. Okoli nas so stali celi redi malin z listjom toga dreva krmijo sviloprejce, to so gosanice, štere svilo delajo. Od ene maline do druge pa je spelani trs. Na nizkih bregaj bole odzadaj pa rastejo oljke, dreva, štera te včasi spomenejo na Oljsko goro. — Zaštino, to so prekrasni krajil . . . Nekaj časa smo se pelali med temi malimi bregi, sledi pa je vlak zlezeo notri med velike brege — Apeninsko gorovje. Zdaj so nam prižgali posvete, če tüdi je še sunce sijalo i naednok smo samo bili pod zemljov. Više edno i pol vüre smo se vozili več pod zemljov kak na svetlom. — Proti večeri smo se pali pripelali bole na ravnico. Tmica je nastanola; spati nesmo mogli, ar preblüzi je že Rim — cil našega romanja. Puni hrepenenja smo že žmetno pričaküvali 11. vüro, gda se vlak vstavi v večnom varaši.

II. Rim.

Betlehem, Jeruzalem i Rim so trije varaši, šteri so poznani že vsakšemi šolari. Rim je sveti varas za krščenika, ar si je te varos Bog odbrao, da odtam po svojem vidnom namestniki vlada sv. katoličansko Cerkev. V starih časaj so romarje peški ali na konjaj prihajali se. Celo letos se je čtelo po novinaj o dveh romaraj — o ednoj ženi iz Bavarskoga i o nekšem možu iz Vürtemberga — ki sta peški romala v Rim. Slovenci smo se sezna vsi pelali z vlakom. — Polnoč je že minola, gda smo stopili na plac sv. Petra. S kakšim spoštüvanjom, malo s strahom stopi človek na to sveto mesto, gde je tekla krv mantrejska! Pred nami stoji cerkev sv. Petra, na pravo pa döm, gde počiva oča vseh krščenikov — Bög zna — mogoče pa še ne spi. nego misli na svoje ovce? — Pa idimo k počitki na svoje stanüvanje!

Gda drugi romarje spijo, bova pa midva, dragi čitateo, premišlavalā zgodovino rimskega varoša ino življenje sv. Petra, ar vūtro ne bo časa.

Stara rimska povest pripovedava, da je Rim ustanovo Romul, šteroga je njegov vūjec Amulij z njegovim bratom Remom dao v vodo vrči. Voda pa je na tistom mesti včasī spadnola, tak sta se dečka rešila. Cecala sta nekšo vukinjō ki je ta k njima hodila; tak sta gor zrasla Romul i Rem, šteriva sta sledkar ustanovila varaš Rim. Ustanovitev Rima se šte od leta 753. pred Kristušovim rojstvom. Iz toga varaša je sledi nastanola velka rimska država. Jezero let je bilo v Rimi doma poganstvo (vera v več bogov). Poganski casari so strašno preganjali krščansko vero, štera se je širila po rimskoj državi; 300 let je trpelo to preganjanje krščenikov. Komaj l. 313. po Kr. je casar Konštantin dao slobodo krščanskoj veri. Tak je iz pogan-skoga Rima postano krščanski Rim.

Gda je še bilo v Rimi vse pogansko, je prišeo v te varaš priprosti ribič, šteromi je Kristuš pravo: „Ti si Peter (to je pečina) i na to pečino pozidam jaz svojo cerkev.“ Že poznamo toga človeka, bio je to prvi papa, sv. Peter.

V tom velkom varaši teda, puno hūdobij i greha, je začno sv. Peter oznanjati Kristušovo vero. Pomali je šlo. Gda pa je casar čūo o novoj veri v njegovej državi, je začno močno preganjati krščenike i jih moriti. Peter se je zbojao teh, šteri telo vmorijo, dūše pa vmoriti nemrejo, tak pravi pripovest pa je zbežao iz Rima. Gda pride vō iz varaša, ga sreča Kristuš Gospod. Peter se močno začūdi, pa pita Kristūa: „Gospod, kam ideš?“ (Dijački: „Domine, quo vadis?“) Jezuš njemi odgovori: „Idem v Rim, da me še ednok vmorijo? Peter spōzna, da ne prav včino, da je pobegno, včasī se obrne i ide nazaj v Rim. Na tistom mesti, gde sta se sreala Kristuš in Peter stoji dnes cerkvica, ki se zove: Quo vadis — (kama ideš) — cerkev. Ali od toga še ednok sledi. — Zdaj je pa Peter junaško dale oznanjvao sv. vero, dokeč neso tūdi niega vlovili in ga vrgli v tak-zvano „mamertinsko vozo“. Od tam so ga 29. junija leta 67. pelali vō i ga pribili na križ. Križ so postavili na prošnjō Petrovo tak, da je bila glava nazdol i noge nazgor, naopak kak Kristušov križ; sv. Peter najmre iz poniznosti ne šteo tak vmreti kak njegov Vučenik—Jezuš. Pokopali so sv. Petra v Rimi na bregi, šteri se zove Vatikan. Nad Petrovim grobom stoji dnes najvekša cerkev celoga sveta — cerkev sv. Petra.

Tak naši romari so se že naspali. Premalo je bilo nocoj! Pa što bi mislo na spanje, ve dnes se nad nami spuni reč sv. pisma: „Srečne oči, štere vidijo, ka vi vidite.“

1. Cerkev sv. Petra.

Gda smo ogiedavali te veliki hram božji, smo eden drugomi pravili: Če bi Rim nikaj drugō ne meo, nego samō cerkev sv. Petra, je vredno, da smo sem prišli. — Pred cerkvov je plac sv. Petra. Postavimo se tak, da mamō ravno pred seboj cerkev. Na levoj i pravoj strani placa stojijo po 4 redi velikih stebrov iz kamna; med srednjima dvema redoma na vsa-koj strani je telko mesta, da se lahko dvojna kola naednok skoz pelajo.

Sredi placa stoji jako visoki štirivoglati kamen: obelisk. Te kamen je iz Egipta. Star je več jezero let. Vido ga je že mladi Mojzeš, mogoče ga je vidila tūdi sv. družina, gda je bežala v Egipt. Sledi so te obelisk pripelali iz Egipta v Rim. Tū v Rimi je te kamen vido križanje sv. Petra,

vido je tudi mantrništvo drugih krščenikov. Okoli toga kamenoga stebra je najprej dao cesar Nero postaviti lesene količe; na te količe so privezavali žive krščenike, zavili so jih v slamo, i vse vkup s smolov polejali. Gda je bila večer že tmica, so te žive bakle zažgali, da so svetile strašnomi casari, šteri se je sprehajao med temi gorečimi mantrniki. Vse to je že vido ete kamen — obelisk. Zdaj je na vrhi obeliska križ in v tom falaček pravoga križa Kristušovoga v znamenje, da je krščanstvo premagalo poganstvo.

Tü na trgi smo se slovenski romarje vredili v procesijo i z obema slovenskima püšpekoma med spevanjom i molivijov šli proti sv. Petri. Na tom mestu, kde stoji dnes Petrova cerkev, je prle stala druga cerkev, pa ta se je podrla. Zdajšna cerkev se je začela zidati okoli l. 1500. Te so bili sv. očlo Julij II. Više sto let so jo zidali; l. 1628. so jo papa Urban VIII. slovesno blagoslovili.

Stopimo v cerkev! Najprej pridemo v veliko lopo. Odtoc vodi 5 velikanskih dver v cerkev; mi idemo skoz slednje dveri na pravo, to so „Svete dveri.“ ki so odprte samo vsakšo sveto leto. Trikrat po redi smo šli s procesijov skoz svete dveri notri i pri drugih dveraj vö — to najme trbe za svetoletni odpüstek; vse to smo včinitli pri štirih glavnih rimskih cerkvaj. V cerkvi sv. Petra smo poslušali preveč lepo predgo g. ljubljanskoga püšpeka: o nameni naše bože poti. Sv. mešo so služili naš lavantinski g. püšpek. — Pa nikaj ne mislite, da smo bili v cerkvi sv. Petra samo mi Slovenci. Bilo je tudi jezero i jezero drugih narodov. V srce nas je gonola velika pobožnost romarov, ki so tudi v procesijah obiskavali cerkev sv. Petra, molili i spevali. V vsefele jezikaj se je pesem zdigavala k Bogi, a nam se je vidila najjakaš slovenska pesem, ki se je veličastno glasila po velikom hrami božem sv. Petra. Tudi drugi narodi so nas radostno in z občüdüvanjom poslušali.

Naša pobožnost pri prvoj cerkvi sv. Petra je bila opravljena. Prle kak idemo k drugim cerkvam, si bomo malo ogledali etö največšo cerkev celoga sveta!

Kda človek stopi notri v cerkev, ne ve kam bi najprej pogledno ali proti oltari ali k kapelam ali proti stropi — vse je tak daleč kraj. Cerkev je najprej duga 189 m, samo srednja ladja je široka 124 m. i pod kupolov je visika cerkev 117 m. Kak strašno veliko mesto mora biti v cerkvi, če še le 80 jezero ljudi napuni cerkev; v toj cerkvi bi tak imeli mesto vsi slovenski katoličanci iz Prekmurja, pa bi še lahko k sebi povabili celo lotmersko in gornje-radgonsko faro, še le te bi se cerkev napunila. Tega skoro nimate vervati, je-li? Čüjite še dale! V Petrovoj cerkvi lahko 10 predgarov naednok predga, pa eden drugoga ne motijo. Dostokrat je v ednoj kapeli popevana sv. meša, v sosednoj kapeli pa predga, pa spevanje nikaj ne moti predge. Kapele v toj cerkvi so tak velke, kak naše farne cerkve. — Kepi so jako velki, ovak bi se še ne videli. Tako n. pr. so naslikami nad velikim oltarom 4 evengelisti i pero, ki ga drži sv. Marko v roki, je dugo 1 meter i pol. Kak velki je potom še le svetec! Malo više je z 2 metra dugimi literami zapisana Kristušova reč: „Ti si peter (to je pečina) i na tō pečino bom pozidao jaz svojo cerkev i tebi bom dao klüče kralstva nebeskoga.“

Cerkev je razdeljena na 3 velke ladje. Velki oltar ne je tak pri steni kak v naših cerkvah, nego dosta bole proti sredini cerkve. Nad velikim oltarom je kupola; strop i streha nad oltarom najprej tak zgledata kak

polojne krugle: to je kupola. Pod kupolov v cerkvi je 20 m. visok baldakin (nebo) i pod tem „nebo“ je velik oltar. Na tom oltari mešujejo samo papa na velike svetke Oltar je obrnjen tak, ka papa pri sv. meši gledajo proti ljudstvi. Ravno pod oltarom je grob sv. Petra, ki je močno zazidan. Okoli groba je marmornat plot, na šterom vsikdar gori 89 posvetov. Doli pod oltar k grobi pelajo marmornate stube; odspodaj pred grobom sv. Petra je podoba (Op.: slovensko: kip), ki predstavlja papo Pija IX. kak kleči i moli. 28. junija zvečer pred svetkom sv. Petra in Pavla idejo tudi papa se molit na grob prvoga papo.

Tudi romar, kda pride do toga svetoga mesta poklekne pri ploti i se zatopi v globoko molitev. Vej je to bila najb le vroča žela vsakoga romara: pokleknoti na grob prvoga sv. oča. Prva naša molitev tu je pač bila zahvala Bogi, da smo deca prave cerkve Kristušove. Obečali smo tu vernost nasledniki sv. Petra; molili smo za stanovitnost v veri, da bi po njoj tudi živeli ino srečno vmrli. Pozabili kakpa tudi nesmo na tiste, ki so ostali doma, spominjali smo se še posebno naših rojakov: Prekmurcov, da bi ostali verni katoličanski ver, izgublene ovce pa, da bi se povrno v ovčarnico rimskega pastra i kakpa za celi slovenski rod smo molili, da bi njemi Bog ohrano svetlost svete vere.

Kak je veika cerkev sv. Petra sem vam povedao, kak je razdeljena tudi; zdaj ešče nekaj o kepaj i podobaj. Visiko gori v kupoli so podobe ustanovitelov cerkvenih redov, najme: sv. Benedikta, sv. Dominika, sv. Franciška Ašiškoga, sv. Ignacija i drugih. Na pravoj strani Petrovoga groba sedi iz bronca napravlena (kip) podoba sv. Petra s ključom v levoj roki, s pravov pa blagoslavla. Pravo nogo na toj podobi vsakši romar kušne. V slednjoj kapeli na pravò pri drevaj je najlepša (kip) podoba: „Žalostne Matere božje“, štero je napravo slavni umetnik Michel Angelo. — Na oltaraj i po stenaj v Petrovoj cerkvi so krasni kepi, ki pa so ne slikani na steno ali platno, nego stvorjeni iz malih kamenčkov. Zovejo se takši kepi „mozaiki“ i jih je vse puno po rimskih cerkvaj. Mozaiki so tak kepi iz jezera i jezero malih večbarvnih kamenčkov, ki so tak lepo vküper zloženi po svojih vsefele barvah, da nastane iz njih kep. Tej kepi so vsikdar enaki i ostanejo lahko sto i sto let lepi, ar kamenčki ne zgubijo svoje farbe. Sezna so takši kepi tudi strašno dragi, ar trbej dosta trüda prlej kak so dogotovljeni; na en kvadratni meter ide do 40 jezero teh kamenčkov.

Če se spomenem ešče na to, ka je odzaja za velikim oltarom shranjen lesen stolc sv. Petra i da je v cerkvi sv. Petra 150 pap pokopanih i če omenim še spovednice, potem mislim, sem bar malo povedao kakša je cerkev sv. Petra odznatra. Pri vsakšoj spovednici gleda vò duga palica, s šterov je grešnik „bit“. Po spovedi najme poklekne grešnik pred spovednico i spovednik ga malo vdari po glavi. To je lepi pomen: palica opomina grešnika, da je zaslužo kaštigo za svoje grehe, zdaj pa je rešen robstva hüdoga düha. Pri starih Rimljanaj je bila najme navada, če je vert šteo osloboditi roba, njemi je prle dao „slednji vdarec“ v znamenje, da je sloboden. Tudi sv. spoved oslobodi človeka düšne sužnosti.

Občüdüvao si to krasoto najveške cerkvi, če tudi je nesi vido — jeli? Pa si bova še zdaj malo poglednola cerkev od zvünaj — na strehi! Po širokih stubaj že pošteno zmučen prideš na vrh strehe ne s črepom nego s cementom pokrite. Kak se začüdiš, kda stojiš na vrhi cerkve

nasredi „tga“ i na tom „trgi“ stojijo hrami, ešče prodajalno najdeš tu zgoraj. V teh hramaj stanujejo vsečele delavci zidari, stolarje, elektrotehniki i drugi, ki majo vsikdar delo pri cerkvi sv. Petra. Na tistoj strani strehe, štera gleda doli na trg sv. Petra, je visiki plot i na tom ploti so velikanske podobe Kristuša i 12 apoštolov, ki gledajo proti večnomi varaši. Pa ešče više lahko ideš: na kupolo. Najprle po zvünešnji strani kupcle malo gor, potli skozi dveri i že si notri v cerkvi sredi kupole! Globoko pod seov vidiš velki oltar s Petrdvim grobom. Lüdje, ki hodijo v cerkvi odspodi, se ti vidijo mali kak mravle zavolo strašne višine, iz štere gledaš. Ve sam že ednok povedao, da je kupola od groba sv. Petra do vrha visika 117 m. i mi smo zdaj v sredini kupole, to je kakših 90 m. visoko nad oltarom; potom ne čüdno, če vidimo tak male lüdi odspodi. — Pa idimo skoz dveri pali vö iz cerkve! Po vozkih stubaj med stropom i strehov idemo še više na vrh kupole. Z vozkoga hodnika okoli i okoli na vrhi kupole je krasen razgled na celi varoš. Kak svečano i verno gleda ta kupola že 300 let večni Rim. Kak najvišji vrh v varoši se mi je vidila, da ne gleda samo po Rimi, nego da se zgledava verno prek morja v vsa ona mesta, kde živi slednji krščanski človek i žalostno — vidilo se mi je — da gleda proti onoj strani, kde črne megle zakrivajo düše nevernikom i krivovercöm.

Zaistino vreden reprezentant (oznanjevalec) moči papove, ki jo opeva himna:

V prestol slave vekovite
zemlje ljudstva se zglednite
Gda na sveti vse razpada
Neminljivo eden vlada!

Če ščeš, idi še malo više v „jaboko“ na kupoli, v šteroj ma 20 lüdi mesto!

Trüdni smo, vrnimo se dol! Vtisi dnešnji ostanejo nepozabni. Kelko bogastva, kelko krasote že tu na sveti v tom božjem hrami! Kakša möra biti še le prava domovina živega Boga i njegovih odebranih!

2. Marija Velika (Maria Maggiore).

Drügi jubilejni obisk rimskoga romara je pri kraljici apostolov — Mariji Devici. Vsem je poznan svetek Marije Snežne. V rimskoj cerkvi Marije Velike ali Marije Snežne, kam mi idemo, je početek toga svetka. To je najvekša, najjakša i najstarejša Marijina cerkev v Rimi. Nastanola je okoli leta 360. Dühovniška molitev (brevir) pripovedava, da sta živela v Rimi senator Ivan i njegova žena, ki nesta mela nikaj dece. Ar sta bila že pri letaj, sta prosila Boga za tanač, komi naj zapüstita svoje bogastvo. Tedaj sta vidila Marijo, ki jima veli, naj na svöjem verstvi na bregi Eskvilini postavita cerkev i to na tistom mestu, gde drügo vgojno sneg spadne. V avgustu je v Rimi strašna vročina, vendar se je 5. avgusta vgojno vido sneg na bregi Eskvilini. Tu sta tak senator Ivan i njegova žena postavila prvo cerkev Mariji v čast. Odtec ime Marija Snežna; zaistino je beli sneg najjakše znamenje snežnobele čistote Marijine.

Tüdi v eto cerkev smo šli s pröcesijov trikrat skoz svete dveri. Jakö lepö predgö so meli g. Gomilšek, plebanoš od sv. Benedikta v Slov. goricaj. Priporočili smo Materi božoj našo domovino, naše möže i matere, prav posebnö pa smo se spömnili na našo mladino, da bi jo Marijin

blagoslov ohrano na poštenoj poti. Slovenci se zovemo Marijin narod. O, da bi le bili tudi vredni te dike!

Kda smo opravili pobožnost, si še malo pogledajmo cerkev! Strop v cerkvi je raven, držita ga dva reda stebrov. Na njem se sveti zlato, štero je Krištof Kolumb pripelal iz Amerike. Cerkev ma 3 ladje, duga je 85 m. i široka 18 m. Na pravo je kapela, kde so sprehnjeni ostanki betlehemskih jasic. Na levo pa je bogato okinčan oltar s starim Marijinim kepom. Pravi se, da je te kep delo evangelista sv. Lukača.

Na trgi pred Marijinov cerkvijov stoji visiki steber i na njem brnčena (kip) podoba Brezmadežne. Odspodaj je napisana ta lepa reč: „Kak je oblačni steber pelal Izraelce skoz puščavo v oblubleno deželo, tak naj Marija nas vodi skoz puščavo toga žitka v nebesko domovino“.

Naj bo Marija tudi moja i tvoja zvezda vodnica!

3. Sv. Pavel.

Sv. Pavel je ne bo od 12 apóstolov, štere je Kristuš najprle odebrao. Kda je Gospod že v nebesaj bio, še le te je čudežno pozval Saula za svojega apóstola i Saul, ki je prle preganjal krščénike, se je preobrnol v Pavla.

Kda je bio sv. Peter že v Rimi. je prišeol za njim tudi sv. Paveo. Tü sta nekaj časa vküper oznanüvala Kristušovo vero, dokeč nesta bila zgrableniva i v vozo vržena. 29. junija l. 67, tisti den kak sv. Peter, je bio tudi sv. Paveo vmorjen. Na mesti, ki se zove Trije Stüdenci (Tre Fontane), so Pavli glavo odsekli. Kak se pripovedavle, je Pavlova glava trikrat odskočila od zemle i tam so pritekli 3 stüdenci. Zato se te kraj zove „Trije Stüdenci“; tü stoji lepa cerkev Pavlovoga obglavljenja, v šteroj še izda tečejo tisti stüdenci.

Pokopali so pa ne sv. Pavla tü, nego neka pobožna krščanska gospa ga je dala na svojem verstvi pri Ostijskoj cesti pol vöre bliže Rima pokopati. Nad grobom stoji krasna cerkev — tretja, štero obiščejo romarje za odpustke sv. leta. Odzvuina je cerkev podobna kakšoj tovarni (fabriki). A kak se začüdiš, kda stopiš notri v hram božji! Če stojiš pri velikih dveraj, vidiš na pravo i levo celi log stebrov, ki delijo cerkev v pet ladij; vsakši steber je iz ednoga kamla. Tla so iz finoga kamla, tak svetla i gladka, da se vidimo v njih. — Veliki oltar je podoben tistomi v Petrovoj cerkvi; nad oltarom je „nebo“, okoli oltara kameniti plot i pöd oltarom grob sv. Pavla. Tü teda počiva telo velkoga apóstola sv. Pavla, ki je oznanüval sv. evangelij med poganskimi narodi i je za njega med apóstoli največ trpeo.

Prvo cerkev nad grobom sv. Pavla je dal zozidati že casar Konštantin okoli l. 300.; sledi söl to cerkev i povekšali i okrasili. Leta 1823. (pred 102. letoma) je cerkev zgorela. Papa Pius VII. je ravno tisto noč vmirao i so njemu ne vüпали povedati, da Pavlova cerkev gori. Po celom sveti so začnoli zbirati dare i postavili so novo, preveč lepo cerkev.

Kda klečimo pred grobom sv. Pavla i občüdujemo bogastvo te cerkve, se spomnimo kak lepo je opisaval sv. Paveo sv. vero v svojih pismaj. Čüli smo lepo predgo našega mariborskoga g. puškepa: o veri, vüpanji i lübezni; opravili smo molitve za odpustke i še posebno prosili lüboga Boga, da bi tudi nam dal gorečnost sv. Pavla v guči i življenji.

Sv. Ivan v Laterani.

Slednja cerkev, štero trbe obiskati za svetoletne odpustke, je sv. Ivan v Laterani. To je najstarejša cerkev na sveti; zato ma tudi odzvuina napis: „Mater et caput omnium ecclesiarum Urbis et orbis“. (Mati i glava vseh cerkev večnoga mesta i celoga sveta). Zaistino so se v toj cerkvi godile že velike stvari. Tü so dugo prebivali pape; tü se je vršilo 5 cerkvenih zborov. Odtü je bilo poslano dosta misijonarov i duhovnikov oznanüvat sv. vero poganom. Tüdi slovanskiva apoštola sv. Ciril in Metod sta tü bila sprejetiva od pape i poslana v naše kraje oznanüvat krščansko vero. V toj cerkvi so tüdi shranjeni sveti ostanki, tak: stol slednje večerje, velik falat sv. Kristušovoga križa i glavi sv. apoštolov Petra i Pavla.

Opravili smo molitve za odpustke; predgali so nam p. Valerijan Učak o toj „materi vseh cerkev.“ Poleg drugih molitev smo še posebno prosili sv. Ivana Krstitela — patrona treznosti — za odvrnitev pijančüvanja; spomno sam se tüdi na verno reč, ki jo je sv. Ivan zakričao králi Herodi — nečistniki: Ne slobodno! — zavolo štere reči je morao glavo zgübiti. O Bog ali ne bi tüdi dnes sv. Ivan lahko zakričao nešternim: Ne slobodno?!

Blüzi cerkve sv. Ivana je kapela, zvana „*Svete stube*“. Tü sô postavlene tiste stube, po šterih je šo bičüvani i s trnjom kronani Jezuš s Pilatušovoga dvora na višje mesto, odked ga je Pilatuš pôkazao lüdstvi z rečjov: „Glejte, človek!“ Cele stube so z blanjami obložene i na mestaj, kde je sv. krv kapala na stube je v blanji debelo steklo (glažovina), da se lahko mesto küšne. Po tej stubaj vsakši ide po kolenaj i moli. Slovenški romari smô glasno vküp molili žalostni tao rožnôga venca. Kak stroši človeka, kda premišlavlje med molitvijov: ravno po tej stubaj je hodo „Jezuš, ki je za nas bičüvan bio“ i tü je Jezuš trnjavo krono na glavi noso. Skuze so nam prišle v oči, kda smo molili i pô kolenaj hodili po teh 18 stubaj i gledali gor na vrh, kde na križi Kristuš visi.

Takše stube, predragi krščenik, so tüdi dnevi tvojega žitka; vsakši den je nova stuba. Po kolenaj, to je žmetno hodiš po tej stubaj, pa ne obväpati; pogledni vsikdar gor proti konci svojega žitka, kde Kristuš stoji i te tolaži: Moj jarem je sladek i moje breme je lahko! — O, da bi tüdi mi vsikdar hodili po tistih stubaj, ki vodijo gor i nikdar dol!

5. Nešterne menjše cerkve

bi še rad spomeno ki smo je tüdi obiskali v Rimi.

Cerkve sv. Klementa je znamenita, ar je pozidana ravno tak, kak stare krščanske cerkve. V toj cerkvi je tüdi grob slovanskoga apoštola sv. Cirila, ki je v Rimi vmro, kda sta prišla s sv. Metodom k papi. Ta cerkev je tak za nas Slovence še posebnoga spomina vredna.

Cerkve sv. Cecilije, šteroj svetnici so dali glavo vkrajvsečiti. Sv. Cecilija je patrona cerkvenih pesmih.

Cerkve sv. Ignacija je pôznana zavolo grobov sv. Alojzija i sv. Berhmansa. Na pravo pod krajnim oltarom je pokopan sv. Alojzij — angelski mladenec. V tom oltari je tüdi sranjeno Oltarsko Svestvo, štero je sv. Alojzij tak močno spoštüvao: 3 dni se je pripravlao na sv. prečiščüvanje i 3 dni pali hvalo davao. — Na levom kraji pod oltarom, pa je grob sv. Berhmansa, šteri je telkokrat môlo na grobi sv. Alojzija, da bi postano

podoben sv. Alojziji. Bog ga je poslušno. — Iz cerkve se lahko pride po stubaj v hišico obeh svetcev. Alojzijova hišica, čisto mala i priprosta, je spremenjena v kapelico.

Na grobi i v hiši sv. Alojzija smo priporočali sebe i posebno še našo mladino angelskočistomi sv. mladenci. Sv. Alojzij, ti nam s svojov priprošnjov pripe aj dekle i dečke pod Marijino zastavo!

Sv. Peter v verigaj (lanci). V toj cerkvi so shranjeni lanci, v štere je bio vklenjen sv. Peter v vozi v Jeruzalemi.

Sv. Neža (Agneš.) Ta svetnica ma v Rimi 2 cerkvi; ednò v varaši na tistom mesti, kde so šteli nedužno, 13 letnò devico v greh zapelati, pa jo je angeo obvarvao. Druga cerkev pa stoji med grobom sv. Neže; v njo trbe iti po 42 stubaj dol. Človeki se vidi, da düh nedužne device še vsikdar plava v toj cerkvi.

Sv. Lovrencija cerkev stoji zvüna Rima. Kda se pelaš ta, te že od daleč pozdravljajo visika dreva, ciprese, ki stojijo na preveč lepom pokopališči poleg cerkve. V cerkvi počivata teli rimskiva mantrnika, dijakona sv. Lovrencija i sv. Štefana, prvoga mantrnika, šteri je bio v Jeruzalemi s kamenjom pobit. Sv. Lovrencija so pekli na ražnji nad ognjom; pečena ga so te položili na kamen i te od pečenoga tela žuti i krvavi kamen se še vidi v cerkvi.

V toj cerkvi je tüdi grob sv. Tarzicija. Bio je to mladi dečko, ki je neso sv. prečiščavanje krščenikom v vozo. Med potjov so ga zgrabili rimski dečki i ga s kamenjom pobili; vmro je z Jesušem na prsaj.

6. Katakombe.

Komi je ne poznana reč „katakombe?“ Katakombe so podzemelski Rim, sveto mesto, kde počivajo stari kristjani. Vseh je okroli 50, nešterne so ešče vidile apoštole.

Kak so nastanole katakombe? Kda so rimski casari preganjali kristjane, so tej začnoli v zemlo kopati grabe, kama so lahko pokopali svoje pokojne. Zemlja okoli Rima je podobna črnoj, zmletoj kavi. Süha je, lahko se da kopati, pa je tüdi dosta trdna, da se ne vdere. V te grabe se ide po stubaj najprle dol, potem pa so hodniki ravno pod zemlov. Na pravo i levo v stenaj tej podzemelskih hodnikov so jame tak duge kak človeče telo; v te so pokopali pokojne. Pred luknjov so dali kameno ploščo i na njo napis, što je notri pokopan. Tej hodniki so na nešternih mestaj široki kak kapele, da je v njih melo mesto več sto lüdi. V takših „kapelaj“ se je opravljala služba boža; sv. meša se je štela navadno na grobi šteroga mantrnika. To so bile prve krščanske cerkve. Na stene so si napravili kepe, šteri se še lehkò vidijo.

V teh tmičnih prostoraj so se skrivali krščeniki, kda so je preganjali. Tü so po noči poslušali predgo svojega püšpeka i bi pri sv. meši.

Obiskali smo katakombe sv. Domitile. 123 automobilov je vozilo po staroj cesti „via Appia“ slovenske romare v katakombe; peški bi najmre bilo preveč daleč. Po toj cesti je prišeo tüdi ednok sv. Peter v Rim oznauvat Kristušovò vero. Ravno tü je pali bežao pred preganjanjom i je sreb Kristuša, kak sam že ednok povedao. Tü ob toj cesti stoji teda cerkvica „Quo vadis“. Še kakše pol vöre dale — i že smo na cili. Nad katakombami je cerkev sv. Sebeštjana. Tü smo meli službo božo. Po svetoj meši je dobo vsakši romar svečo v roko i odzaja v cerkvi smo preminoli po

stubaj v skrivnostne podzemelske hodnike, ki so puni svetoga miru i tihò pripovedavajo o nekdašnjem preganjanji i o velikom junaštvi prvih kristjanov. Vidili smo vse puno ostankov prvih kristjanov; bili smo v Petrovoj kapeli, kde je sv. Peter prvi papa ob časi preganjanja opravljal sv. mešo. V tej katakombaj je tudi študenec, v šterom je sv. Peter krsto. O sveto mesto, kde so stopale noge prvoga apoštola, noge mantrnikov i drugih svetcov! Ne čudno, če so romarje otihnoli i z velikim poštúvanjom samo gledali, premišlávali i molili; v nešternih rokaj si lahko vido čislo i moleče lampe so Bogi hvalo davale, da nas je se pripelao. Kak je vernomi krščeniki v tej prostoraj pri srci, to se ne da povedati, še menje zapisati, to se lahko samo čiti.

7. Kolosej.

O poganskoj veri sam že povedao, da se je v njoj častilo već bogov, nesam pa še spomeno, kak so se tej bogovi častili. Bilo je to najstrašnejše češćenje, ka si jih človek lahko izmisli. Še stoji spomenik žalostnih časov, kda se je ljudi mantralo i morilo bđgovom na čast. Kolosej se zove te spomenik; zgleda kak celi breg iz kamenja zidanoga poslopja. Na sredini je velki ravni prostor, okoli i okoli pa so stube, visike, da je na njih melo 87 jezero ljudi mesto, ki so vsi lahko vidili v sredino na ravni prostor. Pod ravnim prostorom so bile voze za divje stvari. Kda je bio čas igre, so spustili te stvari ve pred ljudi, ki so jih že čakali z orožjom — i začelo se je krvavo klanje. Včasih je stvar premagala človeka, včasih pa človek stvar. Lúdstvo na stubaj je pa k coj gledalo, se radostilo i ploskalo. Kda so meli krščenike vlovlene, so pa te metalí pred divje stvari. Ta zemlja je tak poškroplena i napojena z mantrniškov krvjov. Što ne bi z velikim spoštúvanjem hodo po tom svetom mestí, kde so pred 1600—1900 leti vmirali krščeniki mantrniške smrti med zobni divjih stvari. Tü je tudi vmro med drugimi sv. Ignacij, púšpek. O, vsi sv. mantrniki, ki ste na tom mestí svojo krv prelejali za sv. vero, molite Boga za nas, da bomo tudi mi pripravljeni vse za sv. vero pretepeti.

Pa ne smemo misliti, ka je samo par ljudi vmrlo, pri takših „igraj“, jezero i jezero jih je požrla divja stvar. Že kda so prvíkrat igrali v tom amfiteatri, tak so zvali to gledališče, se je poklalo i pomorilo 10 jezero ljudi i 12 jezero stvari.

Henjale so te krvave igre l. 313, kda je casar Konštantin premagao poganski Rim. Papa Benedikt XIV. so dali sredi Koloseja postaviti visiki križ, okoli po stubaj pa 14 štacij križne poti; ob petkaj je vsikdar dosta ljudi molilo tü križno pot. Nova italijanska vlada pa je l. 1870 dala križ i štacije vkraj spraviti.

Blüzi koloseja stoji *Titov slavolok*, ki so ga postavili Rimlani cesari Titi na čast, kda je l. 70 po Kr. premagao Židove, porüšo cerkev i Jeruzalem, kak je že Kristuš naprej povedao. Kda so najmre ednok pokazali vučeniki Gospodi cerkev, je On „spregovoro i velo: Vidite vse to? Zaistino velim vam: Ne bo ostao tü kamen na kamni, ki bi se ne zrüšo“ (Mat. 24, 2.). Kak glasno nam tudi te slavolok zove v spomin izpunitev reči, ki so jih Židovi kričali nad nedužnim Kristušom: „Njegova krv naj pride na nas i našo decu“ (Mat 27, 25.)! Židove so najmre v Jeruzalemi spolovili i zvezane pripelali v Rim; tisti, ki so Kristušovo krv zvali na sebe za kaštigo, so bili med temi zvezanimi.

Če nas Titov slavolok spominja razdejanja Jeruzalema, nas pa drugi — *Konštantinov slavolok* spominja zmage krščanstva nad poganstvom. Postavili so ga v spomin Konštantini, ki je l. 312 premagao poganški Rim i edno leto sledi dao slobodo krščanski veri. — Znete kak se je to zgodilo?

Bilo je l. 312 po Kr. Cesar Konštantin — te ešče ne krščen, pa jako dober do krščenikov, se že dugo vojskuje pred Rimom z Maksencijom, poganskim vladarom. Vojska poganska je bila dosta vekša kak Konštantinova. Ednok zagledne Konštantin i vsi njegovi vojaki nad suncom sveteo križ i eto reč zapisano: „V tom znamenji boš zmagao.“ Kda je v noči premišlaval, ka bi to pomenilo, se njemi je vidilo, da njemi Kristuš veli, naj sv. križ dene na svojo zastavo. Tak tudi drugi den včasi včini, pa sijajno premaga pagane i radostno ide s svojov vojskov v varaš Rim. Papa Melhiae i duhovniki njemi pridejo naproti. Hvaležno ljudstvo njemi je postavilo spomenik, ki ešče dnes svedoči o zmagi krščanstva.

8. Vatikan.

Vatikan se je v starih časaj zvao brešček kde stoji zdaj Petrova cerkev i sosedni hrami. Dnes se Vatikan zove papovo stanivanje. V starih časaj so pape prebivali v Laterani, kak sam že ednok zapisao, samo pred velikimi svetki zvečer so prišli k sv. Petri, kde so ostali prek noči. Še le kda so se pape l. 1377 povrnoli iz Avinjona ne Francoskom, kde so bili od l. 1305, so začnoli stalno prebivati v Vatikani.

Te papov hram je strašno velki, gučijo, da ma poslopje 20 dvorov, i 11. jezero prostorov, najmre hiš, kapel, dvoran i hodnikov. Papa za svojo peršono rabijo le malo mesta. Največ mesta i hiš trbe za knjižnice, shrambe starih kepov, pisem i za urade. — Vatikan je na pravo od Petrove cerkve i se oboje vküpdži. S Petrovoga trga vodijo velike brončene dveri v papov hram. Tü stoji svičarska straža, ki šte 100 možov. Njihova obleka je lepo žuto—rdeče—modro pisana, v rokaj majō duge sulice, kak so je meli rimski vojaki, kda so stražili Kristušov grob. Notri v hižaj je še 50 orožnikov, ki majo skrb za red. Poleg toga sta še ob slovesnostih dve straži: četa rimskih visokih plemičov i garda rimskih meščanov.

Celoga Vatikana človek nemre pogledati, ar je preveč velik. V tej hramih je cela fara, ki šte okoli 2000 duš i ma v Vatikani kapelo sv. Pavla za svojo farno cerkev. Posebi bi še rad spomeno *Sikstinsko kapelo* v 1. nadstropji (štoki), postavleno od papo Siksta IV. l. 1437. Ta kapelica je vekša kak naše farne cerkve, so v njej preveč lepi kepi Michel Angela; najjakša med temi je slednja sodba na celoj prvoj steni. Tü je ob vekših slovestnostij papova sv. meša.

V Vatikani sta tudi tovarna za mozaike i tiskarna. Zraven palače je velki ograd kama hodijo sv. oča na sprehod, ovak ne idejo nikdar iz Vatikana v varaš.

Letos je v Vatikani velika *misijonska razstava*. Šest velikih hüt so v te namen postavili i v teh razstavili razne misijonske predmete iz vsej delov sveta. Tü se lahko vidi obleka, orožje, mantrniško orodje za kristjane, na slikaj življenje raznih narodov v misijonskih krajaj: 5—6 vör rabiš, če ščeš samo malo si ogledati misijonsko razstavo.

9. Sv. oča.

Ka ste mogoče najbolje želeli šteti i ka bi najprle radi znali, to sem prihrano za naslednje: kak je bilo pri sv. oči.

Romar, ki je vido celi Rim, bi ne bio srečen, če ne bi stopo tudi pred sv. očo. Kda smo prišli od pape, so si gučali ljudje: Že samo to, da smo vidili namestnika Kristušovoga i čuli njegovo očinsko reč, je vredno tistih peněz, ki smo je potrošili. Kak je te bilo tü?

V petek 29. maja, včasi po obedi, smo se paščili puni pričaküvanja proti Vatikani i po širokih stubah smo prišli mimo švicarsko straže v veliko dvorano. Tü smo čakali sv. očo žmetno, kak čakajo deca očo, lačni na krüh, žejni na pijačo, betežni na vrastvo . . . Edna vöra je že minola, pa jih ešče ne bilo; bili so pred nami že drugi sprejemi. Da bi nam ne bio dugi čas od čakanja, smo začnoli popevati Marijine pesmi. Ka bi moglo biti jakšega? — Ve smo Slovenci Marijin narod i tak radi spevamo o nebeskoj Materi. Pa so zadonele naše najlübše: „Marija skoz življenje,“ „Ti o Marija,“ „Bodi nam pozdravljena . . .“ tak močno i slovesno, da je prekrasno odmevalo po velikoj dvorani; celo papini dvorniki, ki so poslušali, so se čüdovali i hvalili: „Preveč lepo!“ — Tüdi mi smo sami sebi veleli: preveč lepo, — v Vatikani sredi Italije v hiši najvišjega gospoda se čüje slovenska pesem! Bila je vöra tričetr na dve, kda se je velelo, da prihajajo sv. oča, šteroga smo tak močno želeli viditi.

Sv. oča, oblečeni v beli talar z rdečim plaščom i rdečim klobükom, so se prikazali. — Še ednok smo pravi z srca spopevali: „Ti o Marija,“ naj bi sv. oča čüli naše spevanje, nato pa se poklonili sküpnomi oči krščanskoga sveta z „živijo,“ s ploskanjom, z robčki. To je bio poklon na zvünaj vsakše srce pa se je je radostilo, da vidi pred seov pravoga namestnika božega, tistoga, šteromi je Kristuš velo: „Ka boš zavezao ne zemli, bo razvezano tüdi v nebesaj, ka boš razvezao na zemli, bo razvezano tüdi v nebesaj.“ Radost srca se je pokazala tüdi na zvünaj v skuzaj, ki si jo lahko vido v nešternom oki. Gledali smo pred seov človeka, kak smo mi, pa vera nas je včila, ka je eti prava cerkev sv. Düha, iz štere sv. Düh naznanja pravo vero, da se sv. oča nemrejo zmotiti. I če ti je prišla na pamet reč Kristušova: „Što vas ošpotava, mene ošpotava,“ i si se pri tom spomno na križ, šteroga nosijo sv. oča, si še z vekšov gorečnostjov zezavao: živijo! i v srci si molo: Bog jih öhrani!

Na naše poklone so sv. oča mirno z rokov ozdravili i se vseli na svoj stolec. Poleg njih sta bila našiva gg. püšpeka. Včasi smo vtihnoli i čakali na njihovo reč. Začnoli so gučati, i gučali so 22. minuti tak lepo pristrčno i lübeznivo, da je morao jokati vsakši, ki je razmo italijanski. Na slovensko so te obrnoli papovo reč naš mariborski püšpek. Eto so nam povedali sv. oče:

Najprle so pristrčno pozdravili „slovenske romare; tð reč „slovenski romarje“ so izgovorili slovenski i lüdstvo je od veselja ploskalo, ar so sv. oča izkazali čast našemi slovenskomi jeziki. Pravili so dale, da se jim vidi, da stojijo pred njimi vsi Slovenci i da v nas pozdravljajo vso Slovenijo, posebno ešče zato, ar znajo, kakše je naše versko življenje v domovini i znajo, da smo prišli v R-m iz nadnaravnih namenov. Veleli so: „Prišli ste zato, da vidite i pozdravite sküpnoga oča vsega krščanstva, da dobite milošče sv. kta i da se utrdite v sv. veri i lübezni do sv. Matere

Cerkve. "Pravili so, da smo prišli tudi iz spoštovanja do slovanskih svetcev sv. Cirila i sv. Stanislava Kostke, ki mata v Rimi svoj grob.

I dale so gučali sv. oča tak lepo: „Kda bi jaz mogeo, bi rad šo v vsakši slovenski varaš, v vsakšo slovensko ves, v vsakši slovenski hram i vse bi blagoslovo. Ar pa toga nemrem, nesite vi moj poklon i blagoslov v vse vaše varaše, vesi i hrame! Posebno nesite moj poklon i blagoslov betežnim, starim ljudem i deci, ki nemrejo priti k meni!“ To reč so sv. oča tak lepo povedali! Kelka dika je za naš narod, da ga najvišji gospod na zemli tak ceni i lübi!

Naslednje so nam sv. oče veleli: „Vrnite se kak apoštolje, apoštolje!“ Naj bo vsakši duhovnik apoštol v svojoj župniji, vsakši oča i vsakša mati apoštol v družini, vsaki apoštol tam, kam ga je Bog pozvao.

Po govori so dali papa püşpeki škatulo spominskih tablic za vsakšega slovenskoga romara. Nato smo vsi pokleknoli i sv. oča so nam slovesno podelili svoj apoštolski blagöslov, ki je ne valao samo romaröm, nego vsem Slovencom. Poslovili so se sv. oča od nas s slovenskov reč-jov: „Hvalen Jezuš“, lübeznivo bratsko polübili oba püşpeka i med pop-evanjem slovenskih pesmi odišli od nas.

Bilo nam je radostno, pa tudi žmetno pri srci. Gledali smo Kristušovega namestnika više pol vöre, a bilo je prekratko. Sv. oče so se nam preveč vidili: so srednje velikosti, preci močne postave, lep — mil obraz, glas prijeten; gučijo mirno, očinsko. Vse njihovo oponašanje, glas i obraz kaže velko lübezen i dobroto. Nikdar jih ne bomo mogli pozabiti. Bog nam jih ohrani dosta let!

Ob toj priliki so nastopili pred nami papa kak, naš sküpní oča, ki tak očinsko skrbijo za svoje vernike. Dva dni sledi pa se nam je nüdila prilika, da smo öpazüvali sv. očö, ka nastopijo kak *Pontifex Maximus* (najvekši duhovnik), ki bodo te den gučali s svojov nezmotljivov reč-jov. Bilo je na risalsko nedelo 31. maja: v cerkvi sv. Petra bo papina sv. meša i dva duhovnika m'sijonar Ivan Endes i župnik Ivan Vianney ita proglašeni za svetcom. Ob 8. se je začnola procesija klerikov i diühovnikov v cerkev i nikaj menje kak 1 vöro 20 minut je trpelo dokeč se je ne pokazao pri dveraj visiki stolec, na šterom so nosili sv. očö. Pred papom je šlo 150 püşpekov, kardinali i častne straže. Dvorniki nosijo na ramaj krasen, pozlačeni stolec i na tom stolci visiko gori sedijo sv. oča tak, da jih lahko vsakši človek v cerkvi vidi. Lüdstvo se poklanja namestniki Kristušovimi, te pa očinsko blagoslavlajo na pravo i levo, kda jih nesejo skoz cerkev. Odzadaj nad velikimi dverami pa glasovi dugih trobent donijo po celoj cerkvi. V cerkvi gori na 2800 lustraj 10 i 10 jezero električnih svetilk.

Pri velikom oltari sta se najprle proglasila oba svetca, nato je bila sv. meša; vse vküp je trpolo do 1½2 vöre. V slovesnoj procesiji so pali nesli sv. očö vö iz cerkve.

Nikdar nomo mogli pozabiti, kak krasno je bila cerkev sv. Petra te den zvečer tudi odzvüna razsvetlena. Kda najpre proglasijo šteroga svetca, te navadno večer na strehi i na prednjöj steni Petrove cerkve prižgejo jezero i jezero svetilk ka se oddaleč strašno lepo vidi; tak lepe razsvetlave kak letos, pa že v Rimi neso vidili 50 let. Više 100 jezero lüdi je bilo na trgi sv. Petra i so gledali to morje posvetov; edna naša romarica je vsa začüdeno ob toj priliki pravila: „Kak lepo more biti še le

v nebesaj, če je že tū tak jako lepo.“ Zaistino, kak velkó more biti še le veselje odebranih v nebesaj, če se že tū na sveti svetci božji tak slovesno častijo, da se človeki srce topi od radosti i občudovanja. Ves te sijaj, ti pòsveti, ta razsvetlava nam je zvala v spomin: Kak lepi, kak neskončno lepi mora biti še te Bog, ka njemi še mrtva stvar tak hvalo daval!

To je samo nekaj, ka smo vidili i ka smo čúli 8 dni v večnom varaši. Če bi se vse dalo zapisati i če bi mogeo v tvoje srce položiti, ka je čútilo srce vsakšega romara, bi pisao še dale pa delo bi bilo zaman, zato henjavam.

Prišla je tista sreda večer 3. junija, kda je trbelo poslòviti se. Slednji večer v Rimi — kam bo pač romar še slednjikrat šo, če ne v cerkev sv. Petra. Tū smo še ednok vse svoje prošnje izlejala na grob prvoga pape, molili dugo za sebe, za tebe, pa vse... Kak žmetno je bilo vstati i posloviti se od toga svetoga mesta — mogoče za vsikdar. Toda ne! — Ti je vstala v dúši močna oblúba: če le mogoče, še se vidimo, še ednok pridemo se!

S počasnimi koraki, s skuznimi očmi smo šli proti velikim dveram. Še eden pógled nazaj proti grobi sv. Petra i vzdih: „Sv. Peter prosi za mene, za cankòvsko faro, za Prekmurce, za vse Slovence...“

Slednja noč. Što bi mogeo spati? Preveč puna je bila glava vsega, ka smo doživeli v tej 8 dnevaj v Rimi. Kda smo se v četrtek vgojno ob 4 vóri odpelali s trga sv. Petra, je pobožni romar vzeo klobúk z glave i velo: „Poglednimo i pòklonimo se ešče ednok tomi svetomi mesti! Z Bogom!“

III. Assisi.

Vlak je bežao nekaj časa po tistoj poti nazaj, kak smo se pripelali v Rim. Pri varaši Orte pa se obrnemo na drúgo železnico bole proti morji. 4 vóre smo se vozili — ob $\frac{1}{2}$ 10 h pridemo v varaš Assisi. Par minut vkraj od postaje je dobro pòznana cerkev Marija Angelska ali Porcijunkula. Tū se je začno frančiškanski red, tū pri toj cerkvi je tūdi sv. Frančišek vmro. V sredi te velke i lepe cerkve je še stara, mala, zamazana i priprosta cerkev, štera stoji že 700 let, v šteroj je molo sv. Frančišek i za štero je dobo od papo popuni odpústek (porcijunkulski). Na ógracheki se vidijo ščipki sv. Frančiška brez trnja.

V pravoj Frančiškovej — porcijunkulskoj cerkvi smo opravili svòjo pobožnost. Predgali so g. plebanoš Franc Hohnjec, sv. mešo sò slúžili naš mariborski g. púšpek. (Ljubljanskoga g. púšpeka je že ne bilo več med nami, ar so se zavolo silnoga dela prle povrnoli iz Rima.)

Pol vóre krej od te cerkve leži varaš Assisi. V tom varaši stoji velka cerkev sv. Frančiška Assiškoga, v šteroj je te veliki svetec pokopan. Cerkev, ki ma 12 stolpov (tòrmov), je prav čúdna: to so pravzaprav 3 cerkve, edna nad drúgov; edna cerkev je pod zemlov, drúga kak navadno, tretja pa v „1. nadstropji,“ nad drúgov. Vse stene so ókinčane s kepi iz Frančiškovega žitka.

V Assisi tūdi počiva telo sv. Klare, dúhovne hčeri sv. Frančiška, v njoj na čast pozidanój cerkvi.

Kraji okoli varaš Assisi so jako lepi. Še le tū moreš prav razmeti lúbezen sv. Frančiška do narave. Tū je tūdi nastanola njegova „Sunčna pesem“ o stvarstvi.

Včasi je minolo 6 vór i že smó pali na vlaki,

IV. Benetke.

Celo noč — 14. vör smo bežali naprej, dōkeč se v petek vgojño ne vstavimo v Benetkaj, slednjoj štaciji našega potüvanja. Te varaš je nekaj posebnoga. Navadno v varašaj hodimo po lepih širokih cestaj ali se vozimo s kočijami i tramvaji, vsega toga tü nega. Mesto cest je tü voda, i namesto kol — male ladje. Celi varaš je na morji i že z železnicov smo se morali pelati po mosti prek vode, da smo prišli v varaš.

Kak je postano te varoš? Divji narodi Huni i Avari so pred viže jezero leti preganjali i ropali lüdi blüzi dnešnjih Benetk. Lüdje so zbežali na morje na otoke ali pa so zabijali v mehko zemlo debele hrastove koleke, na štere so te postavili kuče. Zdaj so začnoli trgovati z ribami. Pomalom je nastano iz tej siromaških kuč varaš. Ti količi, štere sō v morje i v mehko zemlo zabili, so postanoli ōd slane morske vode kameniti. Tak stojijo dnes cele Benetke na kolji. Te kole so pa dobivali na slovenskoj zemlji — na Krasi, to je od Ljubljane dale proti Trsti. Zato pa na Krasi zdaj nega nikaj lesa.

Najjakši del varaša je *Markov trg s cerkevjev sv. Marka*. L. 828. so pripelali ostanke sv. evangelista Marka eti — sem. Sv. Marko je patron toga varaša. Postavili so njemi krasno cerkev v bizantinskem slogi, štera je 76 m. duga i 58 m. široka. Nad velikimi dverami stojijo 4 velikanski pozlačeni konj, šteri so bili najprle v Rimi, te v Carigradi i v Parizi. Cerkev krasi odznotra i odzvuña 500 stebrov iz mramora. Znotra so stene vse v zlati, srebri i mozaikaj. Čüo sam, da je to najbogatejša cerkev na sveti. Pred cerkevjev stoji za sebe poznani Markov stolp. Okoli cerkve pa stojijo najjakše palače.

Tüdi v toj cerkvi smo opravili službo božo, naš püšpek so sv. mešo slüžili.

Proti poldnevi smo se vseli na ladjo i se pelali po morji na otok Lido; tam smo meli obed v göstilni čisto pri morji, da smo lahko gledali med obedōm ladje i čune, šteri so se vozili po vodi. To je bilo pali nekaj za oči...

Vrnemo se na vlak, šteri nas mimo Trsta odpela v domovino.

— Naše romanje je končano.

*

* *

Zdaj pa, predragi moj čitateō, — vzdigni svoje roke proti nebi i daj hvalo Bogi, da maš pravo vero v svojem srci, da si dete prave Matere sv. katoličanske Cerkve i da maš tak dobroga očō v Rimi — sv. očō. Ešče bole pa povzdigni roke proti nebi, kda se spomniš, da dosta, dosta lüdi — mogoče tüdi tvoj sosed — nema prave vere, pa moli:

O Bog, daj, da se vsi pōvrnejo v tvojo očinsko hišo, da ne pōginejo siromaštva i lakote! Daj, da bo skoro edna ovčarnica i eden pastril!

Ka se je vse zgodilo?

Okt. 1924. Sūša nastanola. Dosta je jabok. Lūdje žgejo, žgejo na vse kraje. Dosta je žganice. Hajdina obilno obrodila.

November. 1924. Sūša li traja. Pasli smo do Martinovoga. 22—23. nov. se je odprla železnica Murska Sobota—Ormož. Goričanci so ne dobili povabila, niti so ne dali njim prilike, da bi se otvoritve vdeležili. (Tūdi Dolenčarom neso dali, kak bi se do-stajalo, Žerjavi demokratje. Vr.) Novembra je spadnola Davidoviča—Slovenske lūdske stranke vlada. Nazaj je prišla radikalna Pašič—Pribičevićova. Skupščina je bila razpūščena, nove volitve razpisane na 8. febr. 1925.

December. 1924. Megla celi mesec. Veliki mraz, tri tjedne smo ne sunca vidli. Na goričkom v mlakah voda sfalila, siromacije so z grab vodo nosili. Cene so spadnole, svinje mrtva vaga 80 K. Ne smo slutili, da ešče falejše bode. Samo žito i pšenica mata dobro ceno. Ne bilo dobroga pove nikdi na sveti.

Januar. 1925. Vu političnom živlenji je vse tiho bilo. Liki bi se stranke same zbojale, kama so prišle, da je od obstoja Jugoslavije guč. Grozovitno so vsi zafurali. Slovenska lūdska stranka poistini pravi, ki je ne ž njov, je ne Slovenec. Radič je celo leto skako pa drasto lūdi, kak pa je Pašič—Pribičević nazaj prišo, se je skrio v Prpičovej palači v zid. Dosta so govorili od boljševiške propagande, države se branijo i sklenole so proti boljševiško fronto. — Radiča so najšli vu zidi, za nogo ga je prijó policaj vu lūknji pa ga je vōvleko. Ne dostojno za ednoga lūdsckoga voditelja! Sūho vremen. Deža, snega nega.

Febr. 1922. Dinar raste. 10. febr. je bio 9·15. Iz porasta dinara smo drūgoga haska ne meli, da dva-tri tjedne je vsa kupčija s teocami, s svinjami henjala. Teoci na živo vago so spadnoli na 45-50 K., svinje: mrtva vaga na 60 K. (Lani 120 K.) Či raste ali spadne dinar, vsikdar kmet more plačati razliko.

Febr. 1925. 8-ga volitve. Meli smo v Prekmurji 14 škrinjic. Prišo je volit eden starček iz M. Š. Kruglo je dobo. Ide mimo škrinjic, pri slednnjoj pita, či že slobodno pūsti kruglo. Li pūstite, je pravo predsednik. Po takšem je dobila vsaka škrinjica ništerne krugle brezi vse agitacije. Iz volitev so zmagovalno vō prišle zavolo preganjanja, mit i krivic stranke narodnoga bloka: radikali ino Pribičevićovi demokrati.

Marc. 1925. 16. 17. 18. planinšček (vedernjak) s velikim mrazom. Či si samo malo vōdjao vodo, včasi zmraznola. Posejani oves slabo vōprišo.

April 1925. Lepo vremen. Cena kravam spadnola, ne do-
bimo za nje teliko, kak je trūd košto, pa smo ja v zimi vu mrazi
napajali. Radičova hrvatska republikanska seljačka stranka je vu
parlamenti izjavila, da je monarhistična (za krala), spozna vidov-
dansko ustavo, je za edinstveno državo, i izjavi da so Hrvati i
Slovenci ne poseben narod, nego z Srbi v edinstvi eden narod. 15.
aprila so na bolgarskoga cara Borisa izvršili atentat. Kralj se je vozo
iz Orhanije v Sofijo. Od kraljevoga spremstva sta bila bujtiv
kralja lovec, ranjen je bio šofer, ki je sedo poleg cara, ki je sam
vodo auto. 21. apr. atentat v cerkvi Svete Nedelja v Sofiji. Okoli
treh popoldne, kda je bila cerkev puna ljudi, je eden cerkvenik
odpro vrata na zvonik ino je spūsto komunista mladenca, ki je šo v
zvonik, da zažge vože, štero je bilo tak postavleno i privezano,
da je peklenski stroj zažgalo vu nekaj minutah. Z atentatom so
nameravali ubiti vse ministre. Cerkev se je podrla. — Nemci
(Deutschland) so izvolili za predsednika Hindenburga. Austrija fal
žive. Spice koštajo 2 K., fal je petrol, cukar itd. Pa itak na veke
jočejo, da ne morejo živeti, kak največ ugodnosti si ščejo spravi-
viti. Protijo se, da se združijo z Nemčijov. — Madžari organi-
zirajo „cserkésze“. Bivši oficirje jih vežbajo. Grof Mikeš, som-
botelski pūšpek je v Rim romao v svojimi čerkesami, sam pape
njim blagoslovo zastavo. Čerkesi, plemenitaši so na vse kraje
propagando delali, ešče Piavo so obsipali z rožami.

Maj. Junij. Jesensko, zimsko lepo, sūho vremen se je maš-
čūvalo, da je trava redka bila. Malo sena.

Julij. Dinar 9.05. Lepa žetva. 18. jul. Nova vlada. Radikali-
Radičovci so se zglihali. Tožba proti Radiči zbrisana, Radič
na sloboščino pūščeni. Radič je šo na Bled krali se zahvalit.
Radič pravi, da njegov guč od „človečanske mirotvorne repub-
like“ je samo guč bio. On je to vu istini ne šteo republike. (Za
nos je vodo tak ljudi. Vr.) Zdaj z drūgimi rečmi pride naprej.
Čūjte ga! Zdaj pripovidaava od „slovanske seljačke države vu
popolnom človečanstvi, v pravici i miri.“ To so reči, liki gumi.
Dajo se pa raztegnoti. Julija se je vršo v Ljubljani kongres
za proučevanje vzhodnoga bogoslovja. Vsaki dober krščenik žele,
da bi se cerkve zjediniile z katoličanskov pravov.

Aug. 1925. Strmeno dobro plačūje. Dinar je notiro 5. aug.
9.32. Potem ostano na 9.225. — V Maroki bojna. Francozi i
Španci so začnoli veliko ofenzivo. — V Kīni so se proti posta-
vili Europejcom, posebno Angležom rekoč: Kīna Kītajcom. 2. sept.
v Dolencih veliki viher. Veter drevje tro, toča vse pobila.

Proti konci sept. je bila velika slovesnost v Črnoj gori. Kralj, kraljica, ministri, vojska i jezeri iz naroda so bili navzoči pri prenešenju ostankov Njegoša iz Cetinja na Lovčen. Ostanke je neso en falat sam kralj Aleksander, ki je položil na grob svetinjo i sabljo. — Njegoš je bio pušpek i črnogorski vladar pa z ednim pesnik, šteroga „Gorski venec“ je prestavljen na okoli 40 jezikov. Kraljevski par je po slovesnosti obiskao Dalmacijo. — Prvi misijon za dečke v Sl. Krajinu se je vršio v Črensovcih od 5—9. sept. Prišlo jih je više 500. Okt. 4. so ponovili skupno sv. obhajilo.

Oktobra prve dni se je začela v Locarno-i konferenca za varstvo mej raznih držav.

Luteranska vera v Prekmurju.

Vu dobi 1522—1647 je Prekmurje luteransko bilo. Grofovi Sečiovi so luteranje postanoli, za sebov potegnoli ljudstvo. Tak so fararje bili v *Soboti* v cerkvi sv. Mikloša. L. 1627. je bio Gederoci Janoš, slovenec. Na den sv. Gala njemi je dao vsaki pörgar ednoga kopüna, desetino je dobo od žibkov, štolo je dobo od pelavanja, od spovedi beteznikov. Školnik je dobo od vsakega šolara v prvom i drugom leti 32 denarov, na dalje 50 denarov. Vsakši šolar je dao eden voz drv, na den sv. Gala ednoga kokota, „na vsakšo senje eden nožic ali tri groše.“

V *Gornjoj Lendavi* so leta 1601. meli farara. Plačo je 1 ranški dače. Leta 1616. je bio farar Terboč Janoš. Pametivo je pobiro. Od vsake hiže edno šunko, eden kolač krüha, edno skleco ovsu, edno prgiščo prediva ino eden denar. Meo je tri kelihe i eden srebrni križ, — eden barat njemi je toga odneso. Školnik je zvonio proti oblakom, zato je dobo od vsakoga eden pint mošta.

Sv. Jürj. Farar je velko dačo plačüvo 5 ranški.

Sv. Jelena. V Večeslavcih je farar meo žalara, ki je vsako leto plačo 2 pinta zmočaja i dva kopüna.

Tišina. Že leta 1599. ino 1601. je bio tñ farar.

Martjanci. Leta 1599. je farar plačo 4 ranške 50 denarov dače.

Benedik. 1626—1651. je farar bio Rakičany Mihael.

Dolenci. Prvi farar je poznani iz leta 1627. Balaž Ivankovič. Dolenci so meli kufrni kelih, v Radgonji je bio napravljeni. Šalovci so meli srebrni kelih. Šalovska kapela je mela 463 ranški duga vöni, ništerni dužnik je že 50 let dužen bio. Dolenski farar je meo ednoga žalara, ki je od sv. Jürja do Mihalovoga vsaki tjeden 2 dneva služo, v zimi pa eden den. Na Božič je dao ed-

noga kopūna. Šalovčarje so davali eden keveo pšenice, nego po tistom, ka so je törki oropali, so davali pol kebla pšenice. Dolenčarje, Būdinčarje so davali kokoš ali pečenko i eden kolač krūha.

Nedela. Prvi poznani farar je bio Meško Pavel. Leta 1627. je bio Gomboši Janoš, ešče je pri sebi meo železo, s šterim je hoštije peko. Farar je meo tri žalare.

*

Gradški grof Dionizij Seči leta 1637. je zapūsto Luterovo vero i nazaj je stopo vu mater cerkev. Tak i njegov sin. Novogradški grofevje Batjaniovi so tūdi te čas zapūstili Luterovo vero. Tak so papinci nazaj dobili svoje cerkvi, štere so luterani prle po sili za svoje vzeli. 1648. farara pregno, ključe prek dao ednomi barati. Tūrniški plebanoš Matota Janoš se vu svojem pismi zagrebečkom i pūšpeki toži leta 1678, da luteranje ešče itak majo svojega farara.

Na največ mestih so bili ednoga časa kalavinski popi. Dekan je bio pri sv. Jūrji. Zato se spominja vu zgodovini, da je sv. Jūrij bio sedež. Školnik je zvonio v gojdno i večer i proti oblakom, zato je dobo, či je dobra bratva bila, od vsakoga 5 pintov, ovak pa 2 pinta mošta. Cerkev je mela gorice, vino so pa iz vekšega spili k šenki.

Fararje so bili na *Siniki*, v *Čopenci*.

*

V *Törnišči* je že 1618. bio farar. Peter Zrinski je leta suprintendenta (zdaj ga za pūšpeka zovejo).

Žalostni časi so to bili. Leta 1525. so Vogri grozovitno biti bili pri Mohači od Törkov. Sam kralj je smrt najšo. Törki so se razprestrli na vse kraje, prišli so do Velike Kaniže i od tistec gospodarili i ropali po našem kraji.

Luteranje so zavrgli sv. mešo, predgo so postavili vu sredino božje slūžbe. Te čas ka so si vōzgrūntali svoj navuk so dosta katoličanskoga obdržali. Dugo časa so s hoštijami delili večerjo Gospodnovo. Vu cerkvah od papincov vkraj vzetih so po mali odstranili, ka je spominalo na katoličanstvo. Leta 1549. so se ešče križali. Nadašdy Tomaš I. 1547. ešče je dao na vūzem meso i krūh blagosloviti. Mešno obleko so nadalje nūcali, v Šoproni so albo (srakico) ešče dugo nūcali. Na Telovo so procesijo meli brezi svestva. Proti oblakom so zvonili. Za prva so bili proti „pelavanji“ zdaj pa je vu navadi. Za prva so pri krsti rabili svečo, sol, eksorcizem (zganjanje vraga). Meli so zorjenice. Hodili so na romanje.

Tak pravi zgodovina katoličanska i evangeličanska. Samo zgodovino smo popisali.

Senje (sejmi) proščanja v Sl. Krajinii (v Prekmurji.)

Gde je † djani, nega živinskoga senja, nego samo drobno. V vseh drugih mestaj je živinsko i drobno senje vküp. V Rakičani je samo živinsko senje, v Dokležovji i Lendavi pa ešče tudi konjsko.

Beltinci jan. 20., febr. 24., aprila 25., junija 27., julija 25., nov. 5.

Bogojini febr. 15., marca 20., maja 19., sept. 4., novembra 16.

† **Cankova** marca 19., v ponedlek po cvetnoj i sv. Trojstva nedeli na Rupertovo v septembri i novembra 11.

Črensovci maja 3., sept. 14. i v ponedlek po teh dnevaj.

Dobrovnik v ponedlek po Telovom, julija 25.

Dokležovje junija 18., augusta 21.

† **Dolenci** junija 16., decembra 6.

Dolnja Lendava januara 25., marca 25., aprila 17., junija 16., julija 28., augusta 28., oktobra 28., decembra 18. Vsaki tork svinjsko senje.

† **Grad** (Ġ.Lendava) marc 28., jun. 20., aug. 16., sept. 29., nov. 30.

† **Hodoš** marca 10., julija 5., augusta 19., oktobra 5.

Križavci aprila 16., junija 4.

Krog maja 4.

† **Küzdobljan** na Križni četrtek.

† **Martjanci** maja 6., augusta 6., novembra 11.

† **Petrovci** na Sv. Trojstva nedelo, jul. 4., sept. 8., oktobra 28.

† **Pužovci** julija 13.

Püconci maja 28., julija 10., septembra 10., novembra 10.

Prosenjakovci marca 15., juna 16., sept. 2. i novembra 28.

Rakičan marca 26., v torek pred Risali, jul. 2., aug. 16., okt. 8.

† **Selo** prvo nedelo po Srpnjoj Mariji i Miklošovom.

M. Sobota v ponedlek pred fašenskov nedelov v ponedlek pred cvetnov nedelov, šrti ponedlek po vüzemskom pondelki, to je 3. maja, augusta 24., oktobra 15., decembra 6.

† **Sv. Bedenek** pred pepelnicev, po postnih kvatraj, po cvetnoj nedeli, po jesenskih kvatraj, i pred Božičom, vsigdar v ponedlek.

† **Sv. Jelena** augusta 18.

† **Sv. Jürij** aprila 24.

† **Sv. Sebešijan** jan. 20., 2. nedela po vüzmi, jun. 15. i dec. 21.

† **Tišina** februara 25., junija 5., septembra 8—9.

Törnišče v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedlek po vüzmi, v četrtek pred risalami, junija 12., v četrtek pred velkov mešov, drugi den po malojoj meši, okt. 4. i vsaki četrtek svinjsko senje.

Stalna tabla časa, kda nam živina skoti.

Den püšča- nja	Skoti nam				Den püšča- nja	Skoti nam				Den püšča- nja	Skoti nam			
	kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja		kobila	krava	ovca	svinja
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 12	Maj 1	Apr. 1	Febr. 5	Okt. 2	Aug. 21	Sept. 3	Aug. 3	Jun. 9	Febr. 3	Dec. 23
5	6	12	9	23	5	5	9	6	22	6	7	13	7	27
9	10	16	12	Maj. 17	9	9	13	10	20	10	11	17	11	31
13	14	20	16	5	13	13	17	14	Sept. 2	14	15	21	15	Jan. 4
17	18	24	20	9	17	17	21	18	6	18	19	25	19	8
21	22	26	24	13	21	21	25	22	10	22	23	29	23	12
23	26	Nov. 1	28	17	25	25	Marc. 1	26	14	26	27	Jul. 3	27	16
29	30	5	Jul. 2	21	29	29	5	30	18	30	31	7	Marc. 8	20
Febr. 2	Jan. 3	9	6	25	Jun. 2	Maj 3	9	Nov. 3	22	Okt. 4	Sept. 4	11	7	24
6	7	13	10	29	6	7	13	7	26	8	8	15	11	28
10	11	17	14	Jun. 2	10	11	17	11	30	12	12	19	15	Febr. 1
14	15	21	18	6	14	15	21	15	Okt. 4	16	16	23	19	5
18	19	25	22	10	18	19	25	19	8	20	20	27	23	9
22	23	20	26	14	22	23	29	23	12	24	24	31	27	13
26	27	Dec. 3	30	18	26	27	Apr. 2	27	16	28	28	Aug. 4	31	17
30	31	7	Aug. 3	26	30	31	6	Dec. 1	20	Nov 1	Okt. 2	8	Apr. 4	21
Marc 2	Febr. 4	11	7	22	Jul. 4	Jun. 4	10	6	24	5	6	12	8	25
6	8	15	11	30	8	8	14	9	28	9	10	16	12	Marc 1
10	12	19	15	Jul. 4	12	12	18	12	Nov. 1	13	14	20	16	5
14	16	23	19	8	16	16	22	16	5	17	18	24	20	9
18	20	27	23	12	20	20	26	20	9	21	22	28	24	13
22	24	31	27	16	24	24	30	24	13	25	26	Sept. 1	28	17
26	28	Jan. 4	31	20	28	28	Maj 4	28	17	29	30	5	Maj 3	21
Apr. 3	Marc 4	8	Sept. 4	24	Aug. 1	Jul. 1	8	Jan. 2	21	Dec. 3	Nov. 3	9	6	25
7	8	12	8	28	5	6	12	6	25	7	7	13	10	29
11	12	16	12	Aug. 1	9	10	16	10	29	11	11	17	14	Arp. 2
15	16	20	16	5	13	14	20	14	Dec. 3	15	15	21	18	6
19	20	24	20	9	17	18	24	18	7	19	19	25	22	10
23	24	29	24	10	21	22	28	22	11	23	23	29	26	14
27	28	Febr. 1	26	18	25	26	Jun. 1	26	15	27	27	Okt. 3	30	18
					29	30	5	30	19	31	Dec. 1	7	Jun. 3	

Eden dečko, šteroga je sram.

Ne je lepo, če je ednoga dečko sram, kak je mene bilo, jeli zato li morem istino napisati, ka se je z menov zgodilo. Jaz sem eden človek, šteri sam že dosta hodo po sveti, največ pa na žetvo v Šlaponijo, gde sam si krüh služo — zato da doma na svojem nemam, — bilo nas je najmenje štirideset koscov, eli nigdar smo ne bili v ednako dobri; eden ali drugi je vsigdar za petami bio drugomi, najbolje so pa meni pete šlatali z kosami tak da sam večkrat si pogledno noge či je še mam, jeli so mi jih ne podkosili. Tak sem žalosten bio i tak me je sram bilo, da bi se najrajši pod zemlo skriv. Kak me nebi bilo sram, če sem jaz bio najbolje močen dečko, doma na Trnki, tū me pa tak slabi dečki dol vrežejo v štere, samo dūša spat hodi. Pride večer, idem spat pa se mi senjalo, da opitam vzajtra, če stanem, kakšne kose majo drugi in gde so je kúpili. Tak se je tūdi zgodilo, stanem pa včasi opitam mojega najbolšega tovariša Andraša: Andraš! povej ti meni kakšo koso pa ti maš? gde si jo kūpo? Gde sam jo kūpo to je ne zapitati. Dragi moj tovariš, to ti vsakše dete zna po celem Prekmurji, da se dobra kosa dobi samo v Toplakovej železnoj trgovini v Dojnjoj Lendavi idi ta pa si kūpi edno, nigdar ne boš ti več zadnji in čelo ti tūdi ne bo mokro. To ti tūdi povem, prosí gospoda naj ti sami zaberejo. Bogao sam Andraša, pa sam resan šo ta i sam si dalo edno zabrati i te sam vido da sam ne jaz bio kriv nego kosa. Tak se je zgodilo.

Priporoča se!

Priporoča se!

Vsakomi, šteri potrebūje, **železo, tra-**
verze, cement, vapno, špolarijo,
štedilnike, železne peči, slamo-
reznice, plūge, gospodarsko,
stolarsko, zidarsko orodje
ino vse predmete, štere
spadajo pod železno
stroko, naj se obrne
z največšim
vūpanjom
tvrdki

JOSIP TOPLAK

TRGOVINA ŽELEZA

v DOLNJOJ LENDAVI

(v poslopji Hotel Krona).

Solidna podvorba!

TIVADAR FERENC

ŽELEZNA TRGOVINA

v DOLNJOJ LENDAVI (pri cerkvi).

PRIPOROČA PO NAJFALEJŠOJ CENI SVOJO
BOGATO ZALOGO ŽELEZNOGA BLAGA.

ŽELEZNE TRAVERZE, ŽELEZO ZA ZIDANJE,
TRBOVLJSKI PORTLANDCEMENT IN ČISTO
VAPNO BREZ KAMENJA.

KOVAČAM ENGLEŠKI PREMOG (STEINKOLE).

ŽELEZO ZA OKAVANJE KOL, ŽELEZNE NA-
REDI, PLUGE, PLÜŽNA ŽELEZA VSEH VRST.

KOVAČKO IN TIŠLARSKO ŠKER, OKAVI ZA
NOVE HIŠE (SPOLARIJO) RAZNOVRSTNE ŠTE-
DILNIKE (SPARHERDE).

ZLIJANE IN PLEHNATE PEČI, ACELNE, MATIKE
IN LOPATE, VSEFÉLE KOTLI, ZLIJANI, CINASTI.

**NAJFINEJŠE „VULKAN“ OCELNE
KOSE S PRAVIM AMERIKANSKIM
KAMLOM. ZA VSAKO KASO POSEBI
GARANTIRAM, ZA TISLÁRE, FIRNAJS,
KELJÉ i FÁRBE.**

KRIŽI NA GROBE SE DOBIJO VSAKE VELIČINE.

ŠAMU SCWARZ, trgovina z žitom i
deželnimi pridelki **v D. LENDAVI**

KUPUJE STALNO VSAKOVRSNO ZRNJE
PO NAJVEKŠIH DNEVNIH CENAH

TRGOVINA USTANOVLJENA
— 1849. —

TRGOVINA USTANOVLJENA
— 1849. —

ŽELEZO.

Blago iz ocela, obželezenje zgradb, škéri vsake vrste, železni trami, gotovi šparhati i za v steno vzdati, Trifaeli portlandcement l. vrste, vapno, nadale šivalne mašini, biciklni, kak tudi mašin za slamo rezati i repo sekati, plügi se najfalej dobijo

v trgovini z železani pri

JURIJU TOMKA
v DOLNJOJ LENDAVI

IVAN MARKOVIČ, DOLNJA LENDA

TRGOVEC S PORCELANOM I STEKLOM.

Vsigdar imam v magazini vseféle stekla (glaze), porcelansko posodo, lampaše, kupice, literske glaze i druge kante, češko steklo, karbid, žepne letrične lampaše i baterije. Kak tudi vseféle posodo po najfalejšoj ceni vsigdar odam. — Prevzemem tudi glažovanje novij hiš i denem v reme gledala i kejpe.
FAL CENE! **TOČNA PODVORBA!**

EUGEN SCHÖN

v DOLNJOJ LENDAVI.

(v hiši hotela Krona).

Trgovina z

ledrom

i vsemi drugimi šoštarskimi potreb-
ščinami. —:—:— Velka zaloga

lesenih kopit,

se vsem svojim odjemalcem najtop-
lejše priporoča.

NIZKE CENE. TOČNA PODVORBA.

BENŐ WORTMAN

MANUFAKTURNA TRGOVINA

v DOLNJOJ LENDAVI

USTANOVLJENA LETA 1874.

je edna najstarejših
manufakturnih trgovin
v celom Prekmurju.

Pogrebne potrebščine.

Modni štofi za mo-
ške i ženske ob-
leke, prtovje na
posteo, — stolnice,
obleka i druge po-
trebščine za snehe,
dekle, pokrovc, vel-
ka zaloga vseh vrst
robcov i vsega v
to stroko spadajo-
čega blaga. Zaloga
prve mestne fab-
rike za marele.

Zaloga pamuka.

BEDIČ & KAC

MANUFAKTURNA

TRGOVINA

v DOL. LENDAVI

Nizke cene!

Točna podvorba!

priporoča svojo največšo
zalogo štofov, cajgov,
vunatnoga blaga za mo-
ške i ženske obleke;
nadale veliko izbiro blaga
za snehe, kak tudi vse
vrste drugoga manufak-
turnoga blaga kak cefire,
drúke, platno, blago za
blazine, parhete, svil-
natne, vunatne i štrikane
robce itd. itd.

NAJBOLJŠI ŠIVALNI MAŠINI SO SINGER-MAŠINI.

za domačo porabo, za švelje,
saboie i šustre.

Dobijo se za gotove penenze i na rate
pri
zastopstvi: **TERENTA J.-i**
v DOLNJOJ LENDAUI
Glavna ulica 61.

„**POLOSIL**“

istinsko edino uspešno sredstvo za
pokončavanje stenie

eden glažek 100 gram. Din 12-50
" " 200 " " 24-—

Priznalne izjave od večih hotelirov
i zasebnih strank. (Izjave se dis-
kretno čuvajo.) Pri tvrdki

H. MASCHANZKER,
DOLNJA LENDAUA.

Ravnotam: V velkoj izberi i pri
solidnoj postrežbi: Mešano i galan-
terijsko blago, kozmetika, parfūme-
—: rija i zdravilna sredstva. —

D. M. C. drete-, svila-,
pamuki- ročno
delo, alpacca-blago, dečji vozički,
potne košare, marele itd. itd.

Razprodaja srečk državne loterije.

Pazite!

Prlé kak kaj kúpíte
prepričajte se mo-
jih dnevnih cen!!

**Stalno velka
zaloga!**

Vsakovrstni
štófi za moške
iženske, cajgi,
cefiri, šifon,
kartonidrúgo
manufak-
turno blago.

Točna podvorba, solidne cene.

JOSIP LUTAR
DOLNJA LENDAUA

v Eckerovej hiši.

OSNOVANA 1873.

DOLNJE LENDAVSKA

HRANILNICA

Telefon št. 4.

Pošt. hran. rač. 14061.

**Daje vsakovrstna posojila
po najugodnejših pogojih.**

**Sprejema vloge na tekoči
račun in hranilne knjižice
pod najugodnejšimi
obrestovanji.**

**Izvršuje vse bančne posle
najkulantneje.**

Fran Repič,

trgovina z mešanim
blagom

v Ljutomeri

priporoča svoj na novo ustanovljeni

pogrebni zavod;

v zalogi ma vse vrste rakev (trüg)
vencov, mrvečki prtov i vse v to
stroko spadajoče predmete.

FRANC WIRTH v LJUTOMERU,

GLAVNI TRG.

Ima v zalogi vsefelé glažovino, podobe, porcelanasto
posodo, šajbe, posvete, firnajz, različne farbe i lake.

BLAGO NAJBOGŠE!

CENE NAJNIŽJE!

Opekarniška tvornica, umetni mlin i žaga, veletrgovina z
vinom i manufakturnim blagom

Alojz Krainz

veletrgovec, veleposestnik — in posestnik vinogradov i. t. d.

v Ljutomeri

nudi v poljubnoj množini — takoj dobavno — najboljše pre-
izkušen model strešnikov i bobrovega črepa (opeke)
kak tudi zidno opeko, tesan les vsake dimenzije, raz-
lične deske, špate i late za stavbe i mizarje po
najnižjoj ceni.

!!

Blago za moške i ženske obleke i druge
potrebščine po zelo znižanih cenah.

!!

Tudi je izvrstno ljutomersko vino več letnikov, po ugodnih
cenah vedno v zalogi.

Vnogo penez

si prišparate, či kúpíte vsakovrstno
blago za obleke v staroznanej trgovini

Franc Seršen

v Ljutomeri
(poleg cerkvi.)

Cene najnižše!

Blago najbogše!

Sühe gobe — belice

küpüje vsikdar po najnižšoj dnevnoj ceni

Franc Senčar, Ljutomer,
na Cimermanovom mestu.

Istotam dobite manufakturno,
špecerijsko i drugo blago v
velkoj izbiri, po jako nizki cenaj.

KOČVARA ŠTEFAN

šlosar i mehanikar

MURSKA SOBOTA

v dvorišči Peterkove gostilne.

Popravla najfalej vsefele
mašine za šivanje, bicik-
line i vse drugo meha-
nično delo. — KÜPÜJE
stare šivatje mašine po
najdragšoj dnevnoj ceni.

I. HAHN

TRGOVINA S PAPIROM I KNJIGAMI

NAJEMNIK:

„PREKMURSKÉ TISKARNE
IN KNJIGOVEZNICE“

M. Sobota

Dobijo se vsake vrste
šolske potreščine!

Velka zaloga

vsefele katoličanskih molitvenih
knjig ino etih evangeličanskih:

„DÜHOVNI ÁLDOV“

„MOLITVI“ i „PESMI“.

Dobijo se vsefele tisko-
vine za župane, velka
zaloga trgovskih knjig.

Fal cene!

Fal cene!

Gori se vzeme vsake
fele knjigovezno delo!

Za veselice se dobi konfetti, serpentin, za šaljivo-
pošto karte itd.!

Lazar Pollak

veletrgovec

v Dolnjoj Lendavi

priporoča občinstvi i malim trgovcom na veliko i
drobno začimbo i kolonijalno blago vsake vrste
po najnižjoj ceni.

Točna podvorba.

Načelo: „VELKI PROMET Z MALIM DOBIČKOM.“

PAZITE!

Gospodinje, matere, snehe

dugi zimski večeri so tui. Ali ste si že poskrbele delo za te večere s tem, ka ste znaküpile perje! Ne? Popaščite se i naküpite!

Naj-finejše **perje** vseh vrst se dobi po jako ugodnih cenaj pri

IVANI KOCET, trgovina v **ČRENŠOVCIH**

V toj trgovini pri cerkvi se dobijo i
DRÜGE RAZNE POTREBŠČINE V BOGATOJ IZBIRI.

TRGOVINA Z PAPEROM I IGRAČAMI

BARNABAŠ ERDŐŠY

prle vodja tiskarne Balkanyi-ja

MURSKA SOBOTA poleg pošte i rim. kat. cerkvi.

Niske cene.

Má v zalogi svefele pisarniške,
šolske i za violine (gosli) po-
trebščine, novine i kalendare.

Niske cene.

Naznanje se da g. trgovcom, šteri Srce Jezušovoga kalendare odavajo, da ga po angro ceni tui dobijo.

JOŽ. BENKO

TOVARNA MESNIH IZDELKOV, IZVOZ GOVEDA
TELEC I SVINJ

Küpüje:

govedo, teoca i svinje po dnevnoj ceni.

PRODAJA ZVÜN ŽIVINE

na drobno i na debelo :

Salame,
Safalade,
Posebne,
Šunkarice,
Pariške,
Krakovske,
Debrecenske,
Kranjske,
Turistovske,
Špehovske ino
Braušvicke
klobase pa tečne
— — hrenovske,
000000000000000000

Daje prodajcem od 5 kg.-a
više primeren popüst.

Pleče,
Karre,
Rebra,
Bedro,
Prekajeno,
Roulšunko,
Roulpleče,
Carsko meso,
Papricirano ino
nastolno slanino,
Hamburgovsko
slanino — —
Svinskeino govenske
jezike. — — — —

DOBI SE : Mast I. i II. vrste
tüdi na malo.

Najfalej se dobi mela, cukar, sol ino
vsefele portlandcement, špecerei
blago, tak tudi traverze, vapno i
vsefele drugo železno blago pri

ČEH & GAŠPARI

v MURSKOJ SOBOTI

v Bergerovej hiši.

(Kde je prle zadruga bila.)

I ešte

SALONIT

ki je najboljša pokrivatja
pala. — Boljša je kak
kakšašteč druga pokriva-
tja naprava, ar je lejka,
nezgorliva, zato tudi
najfalejša.

SALONIT

je po nikdašnjem Eternit
sistemi napravljeni.

Prekmursko skladišče je pri

ČEH & GAŠPAR trgovini
MURSKA SOBOTA

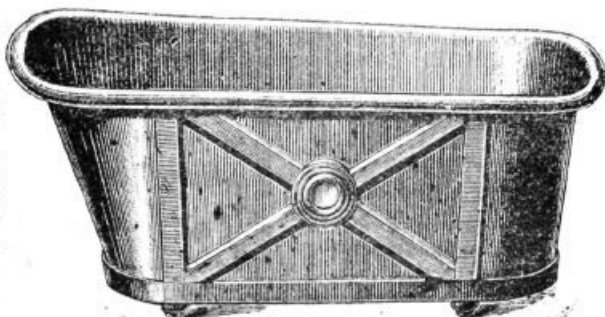
i vse potrebno se zve tudi tam.

GUSTAV DITTRICH

špenglar, kotlar i inštalater v MURSKOJ SOBOTI.

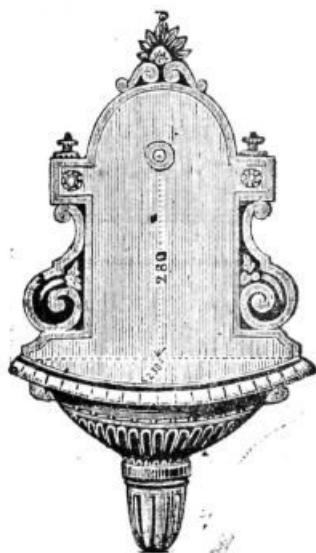
**V delo
vzeme:**

vsakovrstna
gradbena
špenglarska
dela, kak:
žlebenska hišo
pokrivanje
törmov i po-
krivanje z
palami.

**Dobi
se:**

vsigdar go-
tovo künj-
sko blago i
vsakefele
plejnatna
potrebščina
iz svojega
gornajdenja

**Dela kompletne
strelovode (vil-
lámháritó). Dela
acetylengázssvo-
jega sistema naj-
bogšimi aparati.
Na dale: vodo-
vode (vizvezeték)
kopalne naprave
itd. itd.**

Vzeme vse v to
delo spadajoče
popravljanje.

V skladarnici ma
vsigdar kufrene
kotle za žganje
ino za kotlenico po
vsakšoj velikosti i
najmenšoj ceni.

**Velika zaloga
kufernih
predmetov.**

**Dela vsakefelé
kufrena dela kak:
kotle za šparhete
(za vodo segrej-
vanje) po meri.
Na popravljanje se
vzeme vsakefelé
kotlarsko delo.**

Molitvenike, rožne vence
(čisla), svete podobice i
svetinjice

dobite po nizkoj ceni v

SLOVENSKOJ KNJIGARNI
v MURSKOJ SOBOTI.

ŠOLSKE POTREBŠČINE:

knjige, zvezke, risanke, svinčnike,
pera, več vrst tinte, vsefele papir,
ovijalni papir, farbe — posamezno
in zbirke v škatulaj, čopiče, najfi-
nejše gumije, risalni papir, risalne
deske i sploh vse šolske potrebščine
za gimnazijo, ljudske i meščanske
šole, dale leposlovne knjige ma
po zmernih cenaj svigdar v zalogi

Slovenska knjigarna
v Murskoj Soboti.

SUKIČ JÜRIJ

klobučar

v MURSKOJ SOBOTI.

Dobijo se vsefele krščaki
prosti i fini, moderni modeli:
z Beča iz Graca po
najmenšoj solidnoj ceni.

Za fal peneze i za
stari

krščak novoga dobite i
si prišparate dosta penez, či
ga date vöspucati pri zgoraj
imenüvanom klobučari, tüdi
se poíárbajo krščaki v čarno,
sivo ali v kakšošte farbo.

Prva prekmurska
špecialna

trgovina za mehaniko i tehniko

i vse v to stroko spadajočo potrebščin je v

Murskoj Soboti, Glavni trg,
Bergerova hiša **PAVEL FLISAR.**

ŠTAMPARIJA I KNIGARNA

Ernest Balkanyi-a v Dol. Lendavi.

Se preporoča za napravo vseh tiskovin za slavne oblasti ino
urade, za šole, zadrüge ino društva, zdravnike, trgovce ino
zasebnike i. t. d. — Vse pisarniške i šolske potrebščine
(koncept-, pisarniški papir, zvezki i. t. d.), svilen papir, kak
tüdi vsi deli za umetne cvetlice v zalogi.

 ZALOGA RAZNIH KNIG i MOLITVENIH KNIG.

KMEČKA POSOJILNICA

R. Z. Z N. Z.

v MURSKOJ SOBOTI,

je pravi združni zavod prekmurskoga kmečkoga ljudstva i dozda j
□ prvi v sobočkom okraji. □

Hranilne vloge se sprej-
mejo od vsakoga proti
najbogšemi interesi.

Kmečki penez v kmečko
kasu!
!! Svoji k svojim! !!

JUGOSLOVANSKI

KREDITNI ZAVOD

v MURSKI SOBOTI

registrovana zadruga z omenjeno zavezo.

Prevzema vloge na knižice, v tekočem računi i blagajniške doznake.

Vsa dela, štera
spadajo v ban-
čno stroko pro-
daja najkulant-
nije.

Izdaja posojila
na menice, vkni-
žbe i vrednostne
papire.

HORVATH ALEKSANDER

KROJAČ INO TRGOVEC Z GO-
TOVIMI OBLEKAMI ZA MOŠKE

v Murskoj Soboti poleg
Dobraja.

Ma v zalogi
vsakše vrste
moške go-
tove oble-
ke, z caj-
ga ino
štofa.

Male oble-
ke za deco,
vsakše vr-
ste hobe
po naj-
nišišoj
ceni.

Delo vsakovrstne obleke se sprejme
na mero.

Dobro blago! Nizke cene! Dobra podvorba!

Vsefele platno, štofe, cajge, vunate, druke, par-
hete, postelino, stolnjeki, ino vse ka spadne pod
manufakturno robo, nadale špecerijo, ga-
lanterijo, drobnijo, mata vsikdar v velkoj zbir

Brata Brumen

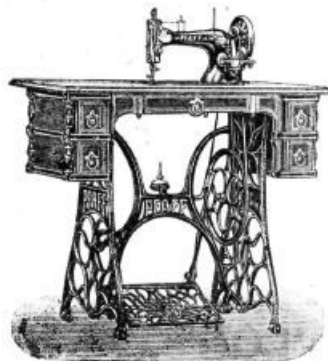
v Murskoj Soboti (na kükli poleg birovije).

Mata nadale na zalogi v sefele črevlje (punčule) za
ženske, moške in deco od najfaleših do najbogših.

Zvüntoga mata zalogo

Singer-
mašinov

za švelje, sabole, črevljare
(šujstre) ino za domačo
uporabo. Mašini se dobijo
na rate, plačüvanje je
2 leti.

Da je podvorba najbogša ino da so cene niske
pa solidne, se lahko vsakši sam zagvüša.

Se priporočata vsem starim **BRATA BRUMEN**
in tüdi novim odjemalcem

HRANILNICA i POSOJILNICA

v Črensovcih r. z. z n. z.

uradjuje vsako nedelo ino svetek

OBRESTÜJE HRANILNE
VLOGE (NAVADNE) PO

 8⁰/₀

VEZANE VLOGE PROTI ŠEST MESEČ-
NOJ ODPOVEDI POD 5000 Din PO

 9⁰/₀

VEZANE VLOGE OD **9**¹/₂ ⁰/₀
5000 Din NAVIŠE PA PO

VLOG STANJE JE ŽE NAD 2 MILIJONA

KMETSKI PENEZI SE NAJ VLOŽIJO V KMET-
SKE HRANILNICE I NAJ SLÜŽIJO V HASEK
NAŠEMI KMETSKOMI LÜDSTVI. ZAVÜPAJTE
NAM PENEZE, ZA ŠTERE DOBRO STOJIJO NAŠI
KMETJE Z VSOV SVOJOV VREDNOSTJOV, KA
VEČIM SIROTAM JE LEJKO POSODIMO NA
FAL INTEREŠ.

Najfalejša bauta.

Či fal pa dobro
ščete küpiti, te
ite v trgovino s
mešanim blagom

Brata Kühar
MURSKA SOBOTA

25 let stoječa trgovina z meš. blagom
pri **Trautman Aleksandri**
v M. Soboti Cerkvena ul. 191.

Dobi se vsefele manufakturno blago
kakti: fini česki štofi za ženske i
moške obleke, cejgi, za srakice plátno,
blazine, percheti, žuto platno, pravo
farbersko platno za gvant i za šörce,
günje, poplanje, prti za sto i na po-
stele, vsefele naštrikani gvant i robci,
naštrikani kaputi za ženske, moške i
za deco, vsefele štrumfe itd., se dobijo
po solidnoj dnevnoj ceni.

A. Király trg. s klobúki peri-
lom i kratkim blag.
M. Sobota, Glavni trg, Bergerova hiša.

Se dobi po najnižjoj ceni vsevrste
perilo za ženske i moške, nogavice,
rokavice, štrikano i pleteno blago, vse-
vrste kratko i drobno blago. Ženski
klobúki Filz i Camatne od 125 Din
naprej. Vsavrstna popravila klobúkov
se prevzemejo. Žalni klobúki se v 24
vüräj zgotovijo.

KOLOMAN LUTAR

vörar

v MURSKOJ SOBOTI

odava nove vöre po dnev-
noj ceni i sprejme popra-
vila, štera hitro i dobro
popravi.

Lončarske peći

tak tüdi posamezne kajle
vsakoga falata iz najbolšega
materiala izdelava i ma vsaki
čas na razpolago

JOŽEF CASAR, Bogojina
p. Dobrovnik Prekmurje

EUGEN in ARNOLD HEIMER

trgovina z mešanim blagom, vapnom, cementom, deskami in
tesanim lesom
MURSKA SOBOTA, (Prekmurje)

Prvo **slaščičarno**
v MURSKOJ SOBOTI,

v hiši g. Aschera ma
Sidonija Novak

Vsigdar friške torte i
pecivo pa v poletnom
časi vsaki den tüdi
sladoled.

Edina največša
trgovina
z ledrom
i s vsemi šujsterskimi
potrebščinami je v
M. SOBOTI
pri vdovi
ANA CÖR.

PREKMURSKA BANKA D. D.

PREJ

MURASZOMBATI TAKARÉKPÉNZTÁR
»STARA GASA« OSNOVANA LETA 1873.
MURSKA SOBOTA.

Delniška glavnica Din. 1,250.000.—
Vloge na hranilne knjižice
in na tekočem računu, nad Din. 6,500.000.—
Čekovni račun pri poštni hranilnici
v Ljubljani štev. 14.084.
v Zagrebu štev. 35.430.

Brzjavni naslov: »PREKMURSKA«
Telefon: Murska Sobota štev. 19.
Telefon: Gornja Radgona štev. 9.

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAJKULANTNEJE.
Amerikanski oddelek.

EKSPOZITURA V GOR. RADGONI.

AFILACIJE:

HRANILNICA v KRIŽEVCIH d. d. v KRIŽEVCIH
HRANILNICA v G. LENDAVI d. d. G. LENDAVA

!!

ŠKAFARJOŽEF

BELTINCI,

trgovina z izdelanimi kožami.

Či neverjete,

poskusite.

Slovenska banka

podružnica v Dol. Lendavi

Interurban telefon 16. Pošt. hran. rač. 12620.

PRODAJA SREČK DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

SPREJEMA HRANILNE VLOGE NA TEKOČI RAČUN IN HRANILNE KNJIŽICE PROTI NAJUGODNEJŠEMU OBRESTOVANJU.

SPREJEMA MENICE V INKASO IN ESKOMPT.

DAJE KREDITE IN VSAKOVRSNA POSOJILA PO NAJUGODNEJŠIH POGOJIH.

IZSTAVLJA IZVOZNIKOM UVERENJA IN PREVZEMA BANČNE GARANCIJE.

OVLAŠČENI ZAVOD ZA TRGOVANJE Z DEVIZAMI IN VALUTAMI.

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAKULANTNEJE.